

AZ EVANGÉLIUMOK BETŰHŰ MAGYAR SZÖVEGE
A PÁRHUZAMOS LATINNAL

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

I Efus criftus dauid fia abraham fia zülètètenec κοῦου (2) Abraham ke züle ifaakot / Ifaac ke zule iacobot Iacob ke zule iudaft τ ο attafiait (3) Iudas ke züle phazeft / τ Zaramot thamaztol / Phares ke züle Eζromot Eζzom ke zule Aramot (4) Aram ke zule Aminadabot Aminadab ke züle Naaffont Naaffon ke züle Salmont (5) Salmon ke züle Boozt rabtol Booz ke züle Obethet ruttol Obeth ke züle Ieffet Ieffe ke züle dauid kiralt / (6) Dauid kiralt ke züle Salamont attol ki vala vriafe (7) Salamon ke züle robouamot Robouam ke zule Abiaft Abias ke züle Aζaat (8) Aζa ke züle Iofaphatot Iofaphat ke züle Ioramot Ioram ke züle Oziaft (9) Ozias ke züle Ioathamot Ioathan ke züle achafst Achas ke züle Ezechiaft (10) Ezechias ke zule Manaffeft / Manaffes ke züle |

8rb

Amont Amon ke zule Ioziaft (11) Iozias ke züle — —¹ Ieconiaft τ ο attafiait babillomba viteletiglen / (12) Es babillomba vitèlèt vtan Ieconias zule falatièlt Salatièl ke züle Zorobabelt / (13) Zorobabel ke züle Abiudot / Abiud ke züle Eliachimot

LIBER generationis Iesu Christi filii David, filii Abraham. (2) Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam et fratres eius. (3) Iudas autem genuit Phares et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram. (4) Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. (5) Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit David regem. (6) David autem rex genuit Salomonem ex ea, quae fuit Uriae. (7) Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias autem genuit Asa. (8) Asa autem genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit Oziam. (9) Ozias autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. (10) Ezechias autem genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam. (11) Iosias autem genuit Iechoniam et fratres eius in transmigratione Babylonis. (12) Et post transmigrationem Babylonis Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. (13) Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit

¹ Egy szó ki van törölve.

Eliachim ke· Azot / (14) Azot ke· züle Sadohot / Sadoch ke· züle Achimot Achim ke· züle Eliudot (15) Eliud ke· züle Eleazazt / Eleazaz ke· züle Matant / Matan ke· züle Iacobot / (16) Iacob ke· züle Iofephet mazianac fëziet kitol zülètec i° ki Hiuatic x°nac (17) Azezt menden nēzètec Abrachamtól foguan Daidiglan / XIII nēzètec z Daidtól foguan Babillomba vitèletiglen XIII nēzètec / z babillomba vitèlètöl foguan x°iglan XIII nēzètec (18) ¶ Crifutnac ke· zülètec ig vala Mikor q anna maria volna menèztètet Iofeph-nèc mi èlöt egbè ionenèc / lèlètec q mehebèn valuan fcent lelètöl (19) Mezt ke· Iofeph q feziè igaz volna z nem akazna ötèt bèadni |

Mate

Sva

akaziauala ötèt titkon èl hadni (20) Q ke· è gondoluan yme v2nac angala ièlenec nèkialmaban monduan Iofeph dauidnac fia ne akāih felned mariat te fèlefedèt hoziad vènnèd / mezt mël q bènne zülètec fcent lelektöl vagon / (21) zül ke· fiat z hiuod q nèuet i°nac / mezt q vduozeti q nepet q búnoktöl (22) Mend èz ke· löt hog bètèllèfednec mël mondatot vztol ppheta miat möduan (23) Ime züz val fiat q mèheben / z zül z hiuatic q nèue emanuèlèc / mël magaraztat ic mù vèlone iftèn (24) Iofeph ke· felkèluen almabol / tön mikent parā-lola q nèki v2nac angala / z veue q

¹ Ün. perikópajelés. A perikópa liturgikus célokból előre kiválasztott meghatározott terjedelmű szövegrészlet a bibliából. Ezeket a szövegrészeket nyilvános istentiszteleteken: elsősorban ünnepeken tartott misékben, illetőleg a hozzájuk kapcsolódó liturgikus szertartásokon olvasták fel. A MK perikópajelése csak

Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. (14) Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. (15) Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob. (16) Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. (17) Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David generationes quattuordecim, et a David usque ad transmigracionem Babylonis generationes quattuordecim, et a transmigracione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim. (18) Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto. (19) Ioseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam. (20) Haec autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in somnis ei dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. (21) Pariet autem filium, et vocabis nomen eius IESUM; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. (22) Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: (23) Ecce virgo in utero habebit et pariet filium, et vocabunt nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum Nobiscum Deus. (24) Exsurgens autem Ioseph a somno

Máté evangéliumára terjed ki, utána megszakad. Az utolsó jelzés a 35 rb 62. verse előtt található. A kített perikópa-jelek megegyeznek a DöbrK. megfelelő jelzéseivel. Vö. HERGENRÖTHER—KAULEN: Kirchenlexikon IX, 1812 (Freiburg, 1895.), illetőleg TIMÁR KÁLMÁN: Prémontrei kódexek 27 (Kalocsa, 1924.).

fèlèfeget / (25) τ nem èlmèzeṁg ɔtet
/ mignṁ zùle ɔ èlɔ lɔt fiat τ hiua ɔ
uet i^onac •¹ nè-

II

A 3eṁt micor zùlètet volna iefus
Iudeanac bethlechemebèn
I u d e a b è l i Herodes kiral-
nac napiban / ýme a· magofoc
iquenèc napkèlètɔl ihzlm̄bè (2) mond-
uan / Hol vagon ki zùlètet lidocnac
kirafa / mezt latoc ɔ Lillagat nap-
kèlètèn / τ iquenc a i a n d o k o e k a l
imadnɔc ɔtèt (3) Haluan ke· herodes
kiraf / meg |

8vb

zomorottatec / τ mend ihzlm ɔ vèlè
/ (4) τ egbe ɔituen a· papocnac
menden fèdèlmèket / τ a· nepecn^e
irastudoit / tudakozicuala ɔ tɔllɔc
hol x^c zùlèt nec / (5) τ a ɔoc mondanac
/ Iudeanac bethlechemebèn / mezt
ig vagon iruan ppheta miat (6) Ès te
bethlehem Iudeanac fɔldɔ / fēmiuèl
vag kùffeb Iudanac fedèlmibèn / mezt
te bèlɔllèd iɔ ki hèzèeg / ki biria èn
nepemèt ifzlt (7) Tahat Herodes titkon
hiuan a· magofocat / zèrèlmeft tanoſſa
vala ɔ tɔllɔc a· Lillagnac idèiet² mèl
tètetuala nèkie / (8) τ èzèztuē ɔkèt
betlechembe mōda / meñnètéc τ
kèzdezkeggètéc³ zèzèlmeft a· gezmec
rɔl⁴ / 2 micor meglelènditec hirdèf-
fètécṁg ènnèkem / hog es èn iutuan
ýmaggam ɔtèt (9) Kic mikor hallot-
tacvolna a· kiralt èlmenenèc / τ ýme
a· Lillag kit lattacvala nap kèlètèn
èlɔlkèli vala ɔkèt / miglèn iutuan
allana a· h a 3 f e l e t hol vala a· gèz-

¹ Voltaképpen a II. c. első sorában
levő perikópajelés, ill. elkülönítő jel;
előtte *A 3eṁt mi-*, utána: *uet i^onac II*
² Utána egy olvashatatlan betű át-
húzva.

fecit sicut praecepit ei angelus Do-
mini, et accepit coniugem suam. (25)
Et non cognoscebat eam donec
peperit filium suum primogenitum,
et vocavit nomen eius Iesum.

II

Cum ergo natus esset Iesus
in Bethleem Iuda in diebus Herodis
regis, ecce Magi ab oriente venerunt
Hierosolymam (2) dicentes: Ubi
est qui natus est rex Iudaeorum?
Vidimus enim stellam eius in oriente
et venimus adorare eum. (3) Audiens
autem Herodes rex turbatus est,
et omnis Hierosolyma cum illo. (4)
Et congregans omnes principes sacer-
dotum et scribas populi sciscitaba-
tur ab eis, ubi Christus nasceretur.
(5) At illi dixerunt ei: In Bethleem
Iudae; sic enim scriptum est per
prophetam: (6) Et tu Bethleem
terra Iuda, nequaquam minima es in
principibus Iuda; ex te enim exiet
dux, qui regat populum meum Isra-
hel. (7) Tunc Herodes clam vocatis
Magis diligenter didicit ab eis tem-
pus stellae quae apparuit eis. (8)
Et mittens illos in Bethleem dixit:
Ite et interrogate diligenter de
puero, et cum inveneritis, renunti-
ate mihi, ut et ego veniens adorem
eum. (9) Qui cum audissent regem,
abierunt. Et ecce stella quam vide-
rant in oriente, antecedebat eos,
usquedum veniens staret supra ubi

³ Az utolsó e betű fölött levő vonáska
nem ékezet.

⁴ Az 2 fölötti vonás nem írásjel.

mec / (10) Latuan ke· a· lallagot /
oröltènec vala igèn nag o2òmèl / (11)
τ bè menuéicc a· hazba lelec a·
gèzmèket ||

ewta

9ra

mariaual¹ o annual Es le èfueicc
imadac otèt / τ o kenLèc megñituan /
aianlanac nèki aiandokocat azañat
temiènt τ mizzat (12) Es fèlèlet
vèuèn almocban / hog ne mennenèc
meg herodèlhèz / mas vton fo2do-
lanacm̄g o o23a goeba (13) •|Kic mi-
cor èlmentècuolna ime v2nac angala
ièlenec iosèphnèc almbā mōduā Kèf
fel τ veged a· gèzmeket / τ o añnat
e ý è l / τ fus egiptomba / τ leg oth
miglen mondac tenèked / mezt iquèn-
dquol vagō / hog Herodes kèzèffe a·
gèzmeket èluèztèni otèt / (14) Ki fel
kèluè veue a· gezmeket² / τ o añnat
eyèl / τ mene egiptomba / (15) τ vala
ot Hezodes megholtiglan³ / Hog
bètèllèfednec mèl mondatot v2tol
pphetamiat monduan / Egiptombol
hiuttam èn fiamat (16) Tahat Hezo-
des latuan / mezt megalattatot
volna a· magofoctol / igèn megha-
zaguec / τ èzèztuèn mego2o mendèn
gezmekekèt kic valanac I u d e a n a c
betlehemebèn / τ mend o videkibèn
ket èztèndèieket τ alab az idò zèzent
ment |

9rb

kèzdezketvala a· magofoktol (17)
Tahat bètèllèfedec mèl mondatot
Iezemias pphetamiat monduan (18)
3o magaffagocban hallatot firalm τ
nag ozdeitat Rachel firatuan o fiait

¹ Az első a felett tintafolt.

² Összevetve vele a 13. versben levő két gèzmeket adatot, az első mgh. è-nek minősíthető.

erat puer. (10) Videntes autem stel-
lam gavisus sunt gaudio magno valde.
(11) Et intrantes domum invenerunt
puerum cum Maria matre eius, et
procidentes adoraverunt eum; et
aperitis thesauris suis obtulerunt ei
munera, aurum, tus et murrum. (12)
Et responso accepto in somnis ne
redirent ad Herodem, per aliam
viam reversi sunt in regionem suam.
(13) Qui cum recessissent, ecce ange-
lus Domini apparuit in somnis Ioseph
dicens: Surge et accipe puerum
et matrem eius et fuge in Aegyptum,
et esto ibi usquedum dicam tibi.
Futurum est enim ut Herodes quaer-
at puerum ad perdendum eum. (14)
Qui consurgens accepit puerum et
matrem eius nocte, et secessit in
Aegyptum. (15) Et erat ibi usque
ad obitum Herodis, ut adimpleretur
quod dictum est a Domino per pro-
phetam dicentem: Ex Aegypto vo-
cavi filium meum. (16) Tunc Herodes
videns quoniam illusus esset a Magis,
iratus est valde et mittens occidit
omnes pueros qui erant in Bethleem
et in omnibus finibus eius a bimat
et infra, secundum tempus quod
exquisierat a Magis. (17) Tunc adim-
pletum est quod dictum est per
Ieremiam prophetam dicentem: (18)
Vox in Rama audita est, ploratus
et ululatus multus. Rachel plorans

³ Az e betű fölötti vonás alakja írás-
jelnek szokatlan.

z nem akara megvigasztaltatni mezt nem vadnac •¹ (19) Hezodes meghaluan ke· ime v2nac angala ièleneç iosephnèc almaban egiptomban (20) mōduan Kèl fel / z ved a· gèzmeket z q añnat / z mèn ifl̄l fōldebè / mezt megholtanac kie kèzèficuala a· gèzmeen^o lèlket (21) Ki felkèluen veue a· gezmeket z q añnat / z iouq ifl̄l fōldebè (22) Haluā ke· hog Azchelaus o2zaglana Iudeaban / Hezodèfèzt q atfaezt / felèmec oda menni / z imtètuen almaban / mene galileanac videkibe / (23) z iutuan lakozec a· varofban / ki hiuatic nazazètnèc / hog bètèlfefednec mel vagō monduan ppheta miat / mezt nazazeufnac hiuat- •¹ tatic

III

A napocbā iouq Ianus baptifita predicaluā iudeanac kiètlenebèn / (2) z monduan Penitenciat tazLatoc / |

Mate

9va

mezt èlkqzèleit² mennècnèc o2zaga (3) Mezt èz az kirql irattatot Ifaias pphā miat monduan Iuqlton^o zaua kiètleneben alkoffatoc v2nac utat igazacka tegetec q qfuènit (4) Ez lanq ke· valuala ruhat tēuecnèc 3qrèbql / z kqdmèn ruhat q fozLoka kqzñql / q etke ke· vala fakka z vad mèz / (5) Tahat ki megenuala q hozia mend ihrlm³ z mend Iudea / z mēden vidèc iozdan kqrñql (6) z megkèzèztelkèdnècuala q tōllq ioz-

¹ Voltaképpen a III. cap. első sorában így: *A napocbā •¹ tatic III*

² Nestle egyik variánsában: *appropinquabit.*

filios suos, et noluit consolari, quia non sunt. (19) Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto (20) dicens: Surge et accipe puerum et matrem eius, et vade in terram Israel; defuncti sunt enim, qui quaerebant animam pueri. (21) Qui con surgens accepit puerum et matrem eius, et venit in terram Israel. (22) Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo, timuit illo ire, et admonitus in somnis secessit in partes Galilaeae. (23) Et veniens habitavit in civitate quae vocatur Nazareth, ut adimpletetur quod dictum est per prophetas: Quoniam Nazaraeus vocabitur.

III

In diebus autem illis venit Iohannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae (2) et dicens: Paenitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum. (3) Hic est enim, qui dictus est per Isaiam prophetam dicentem: Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. (4) Ipse autem Iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliceam circa lumbos suos, esca autem eius erat locustae et mel silvestre. (5) Tunc exibat ad eum Hierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circa Iordanem; (6) et baptizabantur ab eo in Iordane confitentes peccata

³ A szóeleji i a hasáb szélén utólagos betoldás.

danban 9 bünqkèt meggunuan / (7) Latuan ke· a· leualtacnac¹ / τ a· faduceofoenac fokit / iquqkèt 9 kè-zèztlegerè monda nèkic / KeLke kigocnac nemzèti ki mutatot nèktec èlfutnotoc i f t è n n è c iquend9 hazagiadol / (8) tegetèc azezt pnianac mèlto gimqlèt / (9) τ ne akaziatoc mondanotoc tün9 bènnètec/Abrachamot ualluc afancnac / mezt mondom tünètec hog hatalmas iftèn è kquèc-b9l felk9ltèni abrachamnac fiait / (10) mezt imar a· fèizè a· fa² g9kezeze vettetet / mendenfa azezt mèl nē tez9n io gimql9t ki mèttètic τ a· tüzbè èrèztètic (11) En valobiz9n kèzèztellec |

9vb

tüt9kèt vizbèn pniara / ki ke· iquènd9 èn vtannā èz9fb t9llèmt9l / kinèc nē vagoc mèlto faruiat es vífélnèm / a3 kèzèztel tüt9kèt fcent leleben τ tüzbèn (12) kinèc 3020 lapaffa 9 kèzebèn / τ megtizteifa 9 zèr9iet / τ g9iti 9 buzaiait 9 Lùribè / a· poluacat ke· egèti megalhatatlan tüzbè • | (13) Tahat iqu9 ihē galileabol iozdanra Ianofhoz hog megkèzèztelkednec 9t9ll9 (14) Ianos ke· megtilfauala 9tèt monduan En tazto3om tèt9llèd megkèreztelkednem τ te i93 èn hoziam (15) Feleluē ke· i^o mōda neki 39nnèl ma mezt ig illie nèk9nc bèt9ltèn9nc menden igalfagot / Tahat èlhaga 9tèt (16) Ihē ke· megkezeztelkettètuen legottan felmene a· vizt9l / τ ime megnilanac nèki meñnèc / τ lata iftènnèc lelket mikent galambat τ i9ni 9 zeia / (17) τ yme 30 meñb9l monduā / It / vagon èn zèzèt9 fiam kibèn magānac iol kellettèm

¹ A *farizeus* szónak eredeti jelentése am. 'különvált'. E jelentést akarja bibliafordítónk a *levált* szóval visszaadni.

sua. (7) Videns autem multos phariseorum et sadducaeorum venientes ad baptismum suum dixit eis: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira? (8) Facite ergo fructum dignum paenitentiae. (9) Et ne velitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham; dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. (10) Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. (11) Ego quidem baptizo vos in aqua in paenitentiam; qui autem post me venturus est fortior me est, cuius non sum dignus calcementa portare; ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni. (12) Cuius ventilabrum in manu sua, et permundabit aream suam, et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili. (13) Tunc venit Iesus a Galilæa in Iordanem ad Iohannem, ut baptizaretur ab eo. (14) Iohannes autem prohibebat eum dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me? (15) Respondes autem Iesus dixit ei: Sine modo; sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. (16) Baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua, et ecce aperti sunt ei caeli, et vidit spiritum Dei descendente m sicut columbam et venientem super se. (17) Et ecce vox de caelis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

(Vö.: Zolnai Gyula: Nyelvméleink a könyvnyomtatás koráig 128.).

² Nestle egyik variánsában: *arboris*.

Tahat i^c vitètec a· kiètlènbe
 žellèttòl hog kèfèztètneç
 92dògtòl (2) τ mikor b0it0lt-
 uolna neguèn napoçban / 2
 nèguen ||

ew^{ta}

10ra

eýeçbèn / annac utanna ehèzec / (3)
 τ hozia vepuèn a kèfèztò monda nèki
 / Ha iftènnec fia vag / mong / hog
 e k0uèc legenèc ke nèzecke (4) Ki fel-
 èluè monda nèki M è t iruā vagon/
 nē Lac kènezrèl èl èmber / de mèden
 igeuèl ki 3azmazic iftènn^e 3aiabol
 (5) Tahat viue 0tèt a3 92dòg a· ·f·
 varofba / τ allata 0tèt a templomnac
 tètèièrè / (6) τ monda nèki / Ha
 iftènn^e fia vag èzèzièd ala te magadat
 Iruan vagon paranLolt i f t e n terol-
 lad 9 angalinac / τ kèzècèbè vè3nèc
 tegedet netalantal megfe2Lèd te la-
 baidat a· k9h93 / (7) monda nèki
 ihē Efmeg izuan vagon Ne kèfe2Lèd
 te v2adat iftènedet (8) Efmeg viue
 0tèt a3 92dòg igen magas hègre / τ
 mutata nèki mend è3 vilagnac
 o2zagit τ 9 dil0fegit / (9) τ monda
 neki mend èzekèt nèked adom / ha
 le èfuen imadanda3 èngemèt (10)
 Tahat monda nèki ihē / meñ fathanas
 / iruan vagon te v2adat iftènedet
 imaggad τ Lac nèki 3olgał (11) Tahat
 meghaga 0tèt a3 92dòg / τ im anga-
 loc |

10rb

vepenèc τ 3olgalnacuala nèki (12)
 • Mikoz ke· hallottavolna i^c hog
 Iang èladatotuolna mene galileaba /
 (13) τ nazaret nèu9 vazos mñghaguan

¹ A XV. századra jellemző arab szá-
 mokat nyomdatechnikai ok miatt mai
 alakjukban közöljük.

Tunc Iesus ductus est in de-
 sertum a Spiritu, ut tentaretur a
 diabolo. (2) Et cum ieiunasset quad-
 raginta diebus et quadraginta noc-
 tibus, postea esuriit. (3) Et accedens
 tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic
 ut lapides isti panes fiant. (4) Qui
 respondens dixit: Scriptum est: Non
 in solo pane vivit homo, sed in
 omni verbo, quod procedit de ore
 Dei. (5) Tunc assumpsit eum diabo-
 lus in sanctam civitatem, et statuit
 eum super pinnaculum templi, (6)
 et dixit ei: Si filius Dei es, mitte te
 deorsum. Scriptum est enim: Q u i a
 angelis suis mandavit de te, et in
 manibus tollent te, ne forte offendas
 ad lapidem pedem tuum. (7) Ait
 illi Iesus: Rursum scriptum est:
 Non tentabis Dominum Deum tuum.
 (8) Iterum assumpsit eum diabolus
 in montem excelsum valde, et osten-
 dit ei omnia regna mundi et gloriam
 eorum, (9) et dixit ei: Haec omnia
 tibi dabo, si cadens adoraveris me.
 (10) Tunc dicit ei Iesus: Vade, Sata-
 na; scriptum est e n i m: Dominum
 Deum tuum adorabis, et illi soli
 servies. (11) Tunc reliquit eum dia-
 bolus, et ecce angeli accesserunt et
 ministrabant ei. (12) Cum autem
 audisset Iesus quod Iohannes tradi-
 tus esset, secessit in Galilaeam, (13)

/ iquə z lakozec tengez mëllet valo
 caphãnaumban Zabulonnac z nep-
 talimnac vidékibèn / (14) Hog bêtèl-
 lèsednec meĵ vagon monduan Ifayās
 „pphã miat (15) Zabulonnac földə z
 neptalimnac földə / tengez nêc vta
 Iozdan èluql / poganocnac galileaia
 (16) Nep ki vĵluala fetetsegbèn lata
 nag vilagot / z halal aznèkanac
 vidékibèn vĵocnêc vilag tamada nè-
 kic (17) Enn^o vtanna kèzde i^o p̄dicalni
 z mondani / Penitēciat müüelkeggè-
 tec mezt èlkəzèleit¹ n e k t e c m e n-
 nèn^o o2zaga (18) • Iazuan ke· i^o
 galileabèli tenger mëllet / lata ket
 afafiat / Simont ki hiuatic pètezn^o
 / z Andoziaft ə affafiat / èzèztuen ə
 haloioat a· tengezbè / mezt halazoc
 valanac / (19) Ès monda azocnac
 [Iə] Iquètec èn vtannam tezlêc
 tütökèt èmbèrecn^o halazoia / (20) z
 azoc legottan haloioec meghaguã |

Mate

10va

kouètec ətèt (21) Ès innèn èleb
 menuen / lata mas ket afafiat Zebe-
 deus iacabat / z Ianofĵ ə affafiat a-
 haioban Zebedeuſfal ə affoccal ə
 haloioat meg zèzèzuen z hiua əkèt
 / (22) Azoc ke· legottan haloioec z
 affoc meghaguan kouètec ətèt (23)
 Ès megkèzengiuala i^o mend galileat
 / taneituã ə ſinagogaiocban / z p̄di-
 caluan o2zagnac² ewangeliomat / z
 meguigaztuan menden lelètezètekèt
 z menden bêtègfeget a· nepbèn / (24)
 z ki hizheuec ə hirè mend firiaban /
 z hozanac ənèki menden gonozol val-
 ləkāt küləmb küləmb leletezèteckel
 z getrèlmeckèl foglaltacat / z kic ə2-
 dəgəkèt valnacuala / z hauafocat z
 kəzueñefekèt / z meguigazta əkèt /

¹ Nestle egyik variánsában: *appro-
 pinquabit.*

et relicta civitate Nazareth venit
 et habitavit in Capharnaum mari-
 tima, in finibus Zabulon et Neph-
 thalim, (14) ut adimpleretur quod
 dictum est per Esaiam prophetam:
 (15) Terra Zabulon et terra Neph-
 thalim, via maris trans Iordanem,
 Galilaea gentium, (16) populus qui
 sedebat in tenebris, vidit lucem
 magnam, et sedentibus in regione
 umbrae mortis lux orta est eis. (17)
 Exinde coepit Iesus praedicare et
 dicere: Paenitentiam agite; appro-
 pinquavit enim regnum caelorum.
 (18) Ambulans autem Iesus iuxta
 mare Galilaeae vidit duos fratres,
 Simonem qui vocatur Petrus et
 Andream fratrem eius, mittentes
 rete in mare; erant enim piscatores.
 (19) Et ait illis: Venite post me, et
 faciam vos fieri piscatores hominum.
 (20) At illi continuo relictis retibus
 secuti sunt eum. (21) Et procedens
 inde vidit alios duos fratres, Iaco-
 bum Zebedaei et Iohannem fratrem
 eius, in navi cum Zebedaeo patre
 eorum reficientes retia sua, et voca-
 vit eos. (22) Illi autem statim relic-
 tis retibus et patre secuti sunt eum.
 (23) Et circuibat Iesus totam Gali-
 laeam, docens in synagogis eorum,
 et praedicans evangelium regni, et
 sanans omnem languorem et omnem
 infirmitatem in populo. (24) Et abiit
 opinio eius in totam Syriam, et
 obtulerunt ei omnes male habentes
 variis languoribus et tormentis com-
 prehensos, et qui daemonia habe-
 bant, et lunaticos et paralyticos,

² A 3 2-ből igazítva.

(25) τ κουήτεc οτēt loc gōlēkezētec galileabol / τ decapuliabol / τ θρημβολ / τ Iudeabol / τ Ιορδαν ἐλουφ

et curavit eos. (25) Et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea et Decapoli et de Hierosolymis et de Iudaea et de trans Iordanem.

Cap^m V 5

V

Latuan ke· ihē a· gōlēkezēteket felmene a· hēgrē zmicor leült-uolna¹ vepen^o q hozia q taneituañi / (2) τ q zaia megnituan taneitauala qkēt mōduā (3) Bodogoc lelki zegenec |

Videns autem Iesus turbas ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, (2) et aperiens os suum docebat eos dicens: (3) Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. (4) Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. (5) Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. (6) Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. (7) Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. (8) Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. (9) Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. (10) Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum. (11) Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: (12) gaudete et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis; sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. (13) Vos estis sal terrae; quod si sal evanuerit, in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. (14) Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita, (15) neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum,

10vb

mezt quec mennēcn^o o2zaga (4) Bodogoc kēgefec mezt qk biriac a· földēt (5) Bodogoc kic fiznac mezt qk meguigagtaltatnac (6) Bodogoc kic ehēzuec z zomiuhoznac igaffagot / mezt qk megelegettēnēc (7) Bodogoc izgalma3oc mezt qk izgalmaffa3got kquētn^o (8) Bodogoc tizta ionhouac / mezt qk iftēt lattac (9) Bodogoc bēkēgefec / mezt qk iftēfiainac hiuattatnac (10) Bodogoc kic vldqzētet zēnuēdnēc igaffagezt mezt quec mennēcnēc o2zaga (11) Bodogoc vattoc micor embe3zec² nēktec gonozt mondandnac z tūtqkēt uldqzēdn^o / z mōdandnac mend3 gonozt tū èllēntec hazuduan èn èztēm / (12) q2qllētec z vīgaggatoc mezt bq tū èzdemtec mēnēcbēn / mezt ig vldqztec a· pphetaecat kic voltanac tū èlōttētec (13) Tṽ vattoc ke· földn^o faui / hog ha a·fo èlènezēndic mibē so3atic³ / fēmire kello⁴ touabba⁴ / hanē hog ki vèttēffēc / z èmbērectqł megnōmottaffec (14) Tū vattoc è uilagnac vilagi / hegēn alkotot varos èl nem reitezhētēc (15) Ès nē goitnac 3quetnēkēt / z vētēc oτēt a· 3apu ala / de ||

³ A 3 valószínűleg L-ből igazítva. Az ékezet téves.

⁴ A két szó a másoló által függőleges vonallal elválasztva.

¹ A kéziratban *u*, az *u* pontja a fényképmásolaton nem látszik.

² Nestle egyik variánsában: *homines*.

11ra

a· geʒfa taztora / hog vilagofehon mendenen^o kie a· hazban vadnac / (16) Ig vilagofehon tū vilagtoe embezece elot / hog laffac tū io müuèkedefteket / z dileziec tū afatocat ki vagon meññebèn (17) Ne akaziatoc alaitanotoc / hog iqttem legec / tōzuent feitènē auag¹ pphetacat / mezt nē iqttem tōzueit feitēnem de betellēfeitēnē (18) Bizon mondom tūnētec / miglèn meñ z fold èmulic / eg iota² auag eg apex² a· tōzueñbøl èlnem mulic mignē menden^o legènec (19) Ki ke· megfeitend eggèt è kus pazanLolatoc kōzʒʒol z embezekèt ig taneitand küffebn^o hiuatic meññèn^o oʒʒagaban / Ki ke· bètellefeitēndi z ig taneitand èʒ nagobnac hiuatic meññènec oʒʒagaban / (20) Mondom ke· tūnētec / mezt hanēha inkab bouqlkōdēndic tū igaffagtoe / hog nē aʒ irastudoke z a· leualtake nē mehèttecbè meññènec oʒʒagaba / (21) Hallottatoc mezt monduā vagō a· venec^o Ne ʒldokfih ki ke· ʒldokēnd mēlto leʒē itélētnēc / (22) Èn ke· mōdom |

11rb

tūnētec / mezt mēdʒ ki haragozec ʒ affafianac / mēlto leʒèn itélētn^o / ki ke· mōdand ʒ affafianac racha mēlto leʒèn tanalnac / ki ke· mondand ʒ affafianac balgatag mēlto leʒèn pokol tūzenec (23) Aʒeʒt ha vizēd³ te aiandokodat aʒ oltaʒra / z oth megèmlèkeʒēndel / hog te aʒadfia val valamit te èllēnd / (24) hadmeg oth te aiandokodat aʒ ol-

¹ A második a fölötti tollhegynyi tinta nem tekinthető ékezetnek.

² Iota: a görög ábécé egyik betűje, *apex*: vékony hegy, ill. pontocska.

ut luceat omnibus qui in domo sunt. (16) Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in caelis est. (17) Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas; non veni solvere, sed adimplere. (18) Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum et terra, iota unum aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant. (19) Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. (20) Dico enim vobis, quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum. (21) Audistis quia dictum est antiquis: Non occides; qui autem occiderit, reus erit iudicio. (22) Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo: Raca, reus erit concilio. Qui autem dixerit: Fatue, reus erit gehennae ignis. (23) Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, (24) relinque ibi munus tuum ante altare, et

³ Az è fölött levő ékezetek egymáshoz való viszonyából arra lehet következtetni, hogy a másoló az è-t javította è-re.

taz èlòt / z meñ èlòzèz eggèfòl m̄g
 te atáfiaual / z tahat iqued aiando-
 koziad te¹ aiandokodat / (25) leg
 megeggèfolt te — —² ellènfegeddèl
 hamar miğ vag az vtban quèlè /
 Netalantal ad tegedèt te èllènfeged a-
 bironac / z a· biro ad tegedèt a·
 zolganac / z a· tòmlochè èzèzteffèl
 / (26) bižon mondom tenèked / nē
 iōz ki inètèn mignē megadod az
 vtlofo aklat es / (27) Hallottatoc
 mēt monduā vagō a· venecn° Ne
 pazaznalkoggal / (28) En ke· mon-
 dom tūnèctec / mēt menden ki latand
 memberiet q̄tèt keuantara / imar meg-
 pazaznalkodot q̄miatta q̄ zūuebèn /
 (29) Hog ha te iog zèmed meggonož-
 beitand |

Mate

11va

tegedet ved ki q̄tèt z vèfd èl tetollèd
 / mezt iob tenèked hog eg èluèzien
 te tagid kōz39l / hog nē mend te tēfted
 èzèzèffec pokolba (30) Es ha
 te iog kèzèd meggonožbeitand tege-
 dèt / med èl q̄tet z vèfd èl tetollèd
 mezt iob tenèked hog èluèzien eg te
 tagid kōz39l / hog nē mend te tēfted
 meñnen pokolba (31) Monduā vagō
 ke· a· v e n e c n° / valaki èlhaganga
 q̄ felèfeget / agga annac hagogannac
 leuèlèt / (32) En ke· mōdom tūnèctec
 / mezt mēdz ki èlhaganga q̄ felèfeget
 paraznagnac okanalkul / a· paraz-
 nalkottafta q̄tèt / z ki az èlhagottat
 vendi tōzuent tōz (33) Èsmeg hallot-
 tatoc mezt monduan vagō a· venecn°
 ne èfkeggel hamiffan / de megaggad
 te èfedet v2nac (34) En ke· mondom
 tūnèctec / ne èfkeggèctec mēdzkent
 fe meñrè mezt iftènnèc zeki / (35)
 fe földre mezt q̄ labainac samofa / fe
 Ihzlmre mezt nag kiralnac vazofa

vade prius reconciliari fratri tuo, et
 tunc veniens offeres munus tuum.
 (25) Esto consentiens adversario tuo
 cito, dum es in via cum eo; ne forte
 tradat te adversarius iudici, et iudex
 tradat te ministro, et in carcerem
 mittaris. (26) Amen dico tibi, non
 exies inde, donec reddas novissi-
 mum quadrantem. (27) Audistis quia
 dictum est antiquis: Non moecha-
 beris. (28) Ego autem dico vobis,
 quia omnis qui viderit mulierem ad
 concupiscendum eam, iam moecha-
 tus est eam in corde suo. (29) Quod
 si oculus tuus dexter scandalizat te,
 erue eum et proice abs te; expedit
 enim tibi ut pereat unum membro-
 rum tuorum, quam totum corpus
 tuum mittatur in gehennam. (30)
 Et si dextra manus tua scandalizat
 te, abscide eam et proice abs te;
 expedit enim tibi ut pereat unum
 membrorum tuorum, quam totum
 corpus tuum eat in gehennam. (31)
 Dictum est autem: Quicumque
 dimiserit uxorem suam, det ei libel-
 lum repudii. (32) Ego autem dico
 vobis, quia omnis qui dimiserit
 uxorem suam, excepta fornicationis
 causa, facit eam moechari, et qui
 dimissam duxerit adulterat. (33)
 Iterum audistis quia dictum est
 antiquis: Non periurabis, reddes
 autem Domino iuramenta tua. (34)
 Ego autem dico vobis non iurare
 omnino, neque per caelum, quia
 thronus Dei est; (35) neque per
 terram, quia scabellum est pedum
 eius; neque per Hierosolymam, quia

¹ Fölötte valami olvashatatlanul át-
 húzva.

² A felsornyi törlés pirossal és zölddel
 áthúzogatva.

/ (36) le òkkeggèl te fedre mezt nē
haé eg fúztót feie22e tēnned auag
feketeie / (37) Legen ke· tú bēzettèc
vagō vagon / nem nē / mi ke· |

11vb

èzectòl broubèn lend a· gonoztol
vagon / (38) Hallottatoc mezt mond-
uā vagō a· v e n e c n° / zémèt
zémèzt / fogat fozegt / (39) En ke-
mōdō túnèctec ne tamaggatoc gonoz
èllèn / de ha ki lapand tegedèt iog
tùgòdzè / ta21ad annac a· maficat
es / (40) Es ki akarand te véled
tozuènbèn pezlèni / z te zochadat
meguenni / aggad neki palaftodat
es / (41) z ki keñzèzeitend tegedet
èzez vèpèfzè / meñ auual mas kèttót
/ (42) Ki kèz tōllèd ag nèki / z tōllèd
kòlron veuòtòl èlne fozdol / (43)
Hallottatoc mezt mōduan vagon a·
v e n e c n° / zèzèffed te zokonodat
z gùlòflèd té èllènsegèdèt / (44) En
ke· mōdom tunèctec zèzèffetec tú
èllènfeztekèt / z iol tegetec azocnac
kie tütòkèt gùlòltèn° / z imadkozia-
toc tütòkèt vldòzòkezt z patua2òzò-
kezt / (45) hog legètec tú afatocnac
fiay ki vagō mennècbèn / Ki fèl fenlèti
ò napiat iókra z gonozocra / z es
igazacra z hamiffacra / (46) Ha ke-
zèzètitec azocat kie tütòkèt zèzètn°
mi ezdemet valfatoc / nē de a· ièles
búnòs / ||

cwta

12ra

mùnèlkedètbèlic es tezec azt è /
(47) Es ha lac tú afatoc fiat vduòz-
lènditèc mit teztec tōbbèt / nē dè az
etnikofoc es tezèc azt è (48) Legetec
azezt tøkèllètefec mikent es tú meñ-
nei afatoc tøkèllètes

civitas est magni regis; (36) neque
per caput tuum iuraveris, quia non
potes unum capillum album facere
aut nigrum. (37) Sit autem sermo
vester, est, est; non, non; quod
autem his abundantius est, a malo
est. (38) Audistis quia dictum est:
Oculum pro oculo, et dentem pro
dente. (39) Ego autem dico vobis
non resistere malo; sed si quis te
percusserit in dexteram maxillam
tuam, praebe illi et alteram; (40) et
ei qui vult tecum iudicio contē-
dere et tunicam tuam tollere, di-
mitte ei et pallium; (41) et qui-
cumque te angariaverit mille passus,
vade cum illo et alia duo. (42) Qui
petit a te, da ei; et volenti mutuari
a te ne avertaris. (43) Audistis quia
dictum est: Diliges proximum tuum,
et odio habebis inimicum tuum. (44)
Ego autem dico vobis: Diligite
inimicos vestros, benefacite his qui
oderunt vos, et orate pro perse-
quentibus et calumniantibus vos,
(45) ut sitis filii patris vestri qui in
caelis est, qui solem suum oriri facit
super bonos et malos, et pluit super
iustos et iniustos. (46) Si enim dili-
gitis eos qui vos diligunt, quam
mercedem habebitis? nonne et pub-
licani hoc faciunt? (47) Et si salu-
taveritis fratres vestros tantum,
quid amplius facitis? nonne et
ethnici hoc faciunt? (48) Estote
ergo vos perfecti, sicut et Pater
vester caelestis perfectus est.

Figélmèziètec hog tù igaffag-
tocat ne tégètec¹ èmbezec
èlõt / hog lattaffiatoc 9 tolloc /
egebkènt ezdemèt nē vallatoc
tù atatocnal ki vagon meñnècbèn
(2) Miko2 azezt alamifnat tèndèz
/ neakaziad te èlõttdè trombitaua
trombitaltatnod / mikeppèn a kep-
mutaloc teznèc 9 sinagogaiocban /
z véaiocban hog tizteltèffèn³ èmbe-
zèctõl / bizõn mondom tünètec
meguõttèc 9 èzdemekèt (3) Te ke-
alamifna téuèd ne tugga te balod
mit tézèn te iogod / (4) hog legen te
alamifnad reitecbèn z te afad² ki
laffa reitecbèn megagga tenèked (5)
Es micoz imadkozandotoc / né lege-
tec 3 o m o z o c mikènt kepmuta-
loc / kie zèzètic sinagogaiocban / z
véac zegen aluã imatkoztoctoc hog
lattaffanac èmbezectõl / bizõn mon-
dom tünèktec |

12rb

meguõttèc 9 ezdemekèt (6) Te ke-
micoz imadkozandol bè meñ te hai-
lakodba / z aito bètèuèn imaggad
te afadat zeitecbèn / z te atad ki
laffa zeitecbèn mgagga tenèked (7)
Imadkozuatoc ke- né akaziatoc fokat
zolnotoc / mikènt az etnicofoc tézn³
/ mezt alaiñac hog 9 loc zauocban
meghalgattaffanac / (8) né akaziatoc
azezt azochoz hasonlatnotoc / mezt
tugga tù atatoc mi kellemètes legen
tünèctec mi èlõt kèzietèc õtèt (9) Tù
azezt ig imadkoziatoc Mi afãc ki vag
meñnècbèn / Scenteltèffec tenèuèd
(10) Iõyõn te õztagod Legen te aka-

¹ Az elsõ é mellékjele a *g* fölött van,
de nem tartozhatik a *g*-hez, mert az a
g-hez kapcsolódó, felfelé húzott hajszál-
vonal. A mellékjelek általában az illetõ
betõtõl jobbra vannak, sokszor a követ-
kezõ betõ fölött. Különben is a *gy* hang-

Attendite ne iustitiam
vestram faciatis coram hominibus,
ut videamini ab eis; alioquin mer-
cedem non habebitis apud Patrem
vestrum qui in caelis est. (2) Cum
ergo facis eleemosynam, noli tuba
canere ante te, sicut hypocritae
faciunt in synagogis et in vicis, ut
honorificentur ab hominibus. Amen
dico vobis, receperunt mercedem
suam. (3) Te autem faciente elee-
mosynam nesciat sinistra tua quid
faciat dextera tua, (4) ut sit elee-
mosyna tua in abscondito, et Pater
tuus, qui videt in abscondito, reddet
tibi. (5) Et cum oratis, non eritis
sicut hypocritae, qui amant in syna-
gogis et in angulis platearum stan-
tes orare, ut videantur ab homini-
bus. Amen dico vobis, receperunt
mercedem suam. (6) Tu autem cum
oraveris, intra in cubiculum tuum, et
clauso ostio ora Patrem tuum in
abscondito, et Pater tuus, qui videt
in abscondito, reddet tibi. (7) Oran-
tes autem nolite multum loqui sicut
ethnici; putant enim quod in multi-
loquio suo exaudiantur. (8) Nolite
ergo assimilari eis; scit enim Pater
vester, quid opus sit vobis, ante-
quam petatis eum. (9) Sic ergo vos
orabitis: Pater noster, qui es in
caelis, sanctificetur nomen tuum,
(10) adveniat regnum tuum, fiat

értékü *g* fölött nem találunk mellékjelet
a MK-ben.

² A *l* mellékjele az utána következõ *a*
fölött, megkopva. Vö. 12 rb 6. és 7. sor.

³ Nestle egyik variánsában: *faciunt*.

ratod / mikent mennén τ azonkent
 földön / (11) Mi tēfti¹ kenēzōnc felet
 valo¹ kēnēzēt aggad mūnēkōnc ma
 (12) Es bolaffad mūnēkōnc mū
 vētētkēt / mikent es mū bolatone
 nēkōnc vētēttec^o / (13) Es ne vig
 mūket kēfēzētēbbē / de žabadoch
 mūkēt gonoztol Amen (14) Mezt ha
 megbolatangatoc ēmbezecⁿ q būnqkēt /
 megbolaffa es tūnētec tū
 meññēi afatoc tū vetkezēttekēt |

Mate

12va

(15) Ha ke· megnē bolatangatoc
 ēmbezecⁿ q būnqkēt / tū
 mēñēi afatoc fem bolaffa meg tūnēc-
 tec tū būntōkēt • | (16) Mikro ke-
 bōitōlēdetec / neakaziatoc lennētec
 žomozoc mikent kepmutaloc / mezt
 ki tētētēic q ozāciocat hog lattaffa-
 nac ēmbezecⁿ bōitōlq / bizon̄ mon-
 dom tūnētec mezt m̄gvōttec q
 ēzdemekēt (17) Te ke· mikro bōitōlen-
 dez / te fedet megkēññēd τ te ozcadat
 m̄gmoffad / (18) hog nē lattaffal
 ēmbezecⁿ bōitōlq / de te afadnac ki
 vagō reitechbēn / τ te afad ki lattā
 zēitechbēn megagga tenēked (19) Ne
 akaziatoc kenLeznetec tū magatoc-
 nac kenLekēt földön / hol rofda τ
 moI / m̄gfeñēic / τ hol v2roc ki-
 affac τ èl v2oziac (20) KenLēziētec
 ke· magatocnac kenLekēt meñbēn /
 hol fem zofda fem moI megnē fēmic-
 tic / τ fem v2roc ki nē affac fē èlnē
 v2oziac (21) Mezt hol vagō te kēñlēd
 / ot vagon es te zūuēd / (22) Te
 tēftedn^o žouētnēke te — —² zemed
 / ha te[ze] zemed egvgo lēd mēd te
 tēfted vilagos lēzēn / (23) ha ke· te
 žemed alnoc lend mēd te tēfted fe-
 tet lēzēn / azezt ha a· vilag |

voluntas tua, sicut in caelo, et in
 terra. (11) Panem nostrum super-
 substantialem da nobis hodie, (12)
 et dimitte nobis debita nostra,
 sicut et nos dimittimus debitoribus
 nostris, (13) et ne nos inducas in
 tentationem, sed libera nos a malo.
 Amen. (14) Si enim dimiseritis homi-
 nibus peccata eorum, dimittet et
 vobis Pater vester caelestis delicta
 vestra. (15) Si autem non dimiseritis
 hominibus, nec Pater vester dimit-
 tet vobis peccata vestra. (16) Cum
 autem ieiunatis, nolite fieri sicut
 hypocritae tristes; exterminant
 enim facies suas, ut appareant
 hominibus ieiunantes. Amen dico
 vobis, quia receperunt mercedem
 suam. (17) Tu autem cum ieiunas,
 unge caput tuum et faciem tuam la-
 va, (18) ne videaris hominibus iei-
 nans, sed Patri tuo, qui est in abscon-
 dito; et Pater tuus, qui videt in
 abscondito, reddet tibi. (19) Nolite
 thesaurizare vobis thesauros in terra,
 ubi aerugo et tinea demolitur, et ubi
 fures effodiunt et furantur. (20) The-
 saurizate autem vobis thesauros in
 caelo, ubi neque aerugo neque tinea
 demolitur, et ubi fures non effodi-
 unt nec furantur. (21) Ubi enim est
 thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.
 (22) Lucerna corporis tui est oculus
 tuus. Si oculus tuus fuerit simplex,
 totum corpus tuum lucidum erit. (23)
 Si autem oculus tuus fuerit nequam,
 totum corpus tuum tenebrosum erit.

¹ A *supersubstantialem* jelzőnek az
 összetétel elemeit követő, szó szerinti-
 ségre törekvő, kevésbé sikerült fordítása.

² Rövid törlés.

ki te bènnèd vagō fetet lend a· fètet mene lezèn (24) ¶ Senki nē zolgalhat kèt v2at /mezt auag eggikèt gùlōli / z a· malicat zèzèti / auag eggikèt tūzi z a· malicat vtalla Nem zolgalhattoc iftènn^e z mamonnac (25) Azezt mondom tūnèktec / ne legètec zozgalmazatofoc tū lelketec^e mit egètec / aḡ tū tètetece^e miuèl qitqzietec / Nemdè tū lelketec nagob é hog nē az etec / z a· telt hog nē a· zuha / (26) Laffatoc a· meñney zepèfokèt mezt nē vètn^e fē azatnac fē gōitn^e Lūzqcbè z tū meñnèi afatoc eltèti azocat / nēde tū incab nagobbac vattoc azocnal é (27) Tū kitèc ke· gondoluā toldhat q allatfahoz eg fengnèt / (28) z a· zuhazol mit zozgalmaztoc Laffatoc a· mèzqⁿ liliomit / miképpè qnèc nē mūkalkodnac fē fonnac / (29) mōdom ke tūn^e tec / mezt salamon mēd q dir. qfegebèn nē fedeztètét vgan / mikèt èzec qozzq^l ég / (30) Ha ke· a· mèzqⁿ zenaia^t ki ma vagon / z holnap / a· clibanofba¹ èzèztètic iftèn ig zuhazia ment inkab tutqkèt kèues hütq^uec (31) Ne akaziatoc ||

eḡta

13ra

azezt zozgalmazatofoc lennètec mōduatoc mit ezqnc auag mit izqnc aḡ miuèl fedezqnc (32) mezt mēd èzekèt poganoc kouètic / mezt tugga tū m é ñ ñ è i afatoc hog mēd èzecnèlkùl zūqqlōtq^c / (33) Kèzèffetec azezt èlqzèr iftènn^e o2zgat z q igaffagat z mēd èzec adatnac tūnèctec (34) Ne akaziatoc azezt zozgalmazatofoc lennètec holnap2a mezt a· holnapⁱ nap zozgalmazatq lezèn qmaganaac / èlég napnac q gonoffaga

¹ *clibanos*: 'kemence'.

Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt, ipsae tenebrae quantae erunt? (24) Nemo potest duobus dominis servire; aut enim unum odio habebit et alterum diliget; aut unum sustinebit et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonae. (25) Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum? (26) Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea; et Pater vester caelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? (27) Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum? (28) Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt; non laborant neque nent. (29) Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. (30) Si autem faenum agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos modicae fidei? (31) Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur? (32) Haec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. (33) Quaerite ergo primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adicientur vobis. (34) Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi; sufficit diei malitia sua.

No akaziatoc itélnètec z nē itéltèttec¹ / (2) mezt mel ité-
lèttèl itélèndetec itéltèttec / z
mel mèztèckèl mèzèndètéc
megmèztètéc tünèktec (3) Mit latod ke-
a· kalazt tè afadfia zémèbèn / z a· ge-
zendat te zémèdbèn nē latod (4) Auag
mikeppèn mōdod te afadfianac /
Afamfia² èngeggèd vèffèmkì a· ka-
lazt te zemedbòl / Ès ÿm gezēda
vagō te zemedbèn / (5) Kēp mutalo
/ vèfdki èlōzèz a· gezendat te zémèd-
bòl / z oʒtan meglatod ki vètnéd a·
kalazt te afadfianac zemedbòl (6)
Ne akaziatoc |

13rb

adnotoc scèntet ébecn^o / z ne èzèziè-
tèc tū gongotøkèt dižnoc èlèibè /
nétalantal megnomoggac azocat 9
labockal / z az e b è c megfozdoluā
meg žaggatnac tūtøkèt / (7) Kèzie-
tèc z adatic tünèktec / Kèzèffètéc³ z
m̄glèlètéc / koltagiatoc z megnittatic
tünèktec / (8) Mezt mēden ki kēz
vèzèn / z ki kèzès lèl / z koltagonac
megnittatic (9) Auag mel az èmbez
tū k9339lletec kit9l ha 9 fia keñèzèt
kezènd minē kouèt noit nēki / (10)
aḡ ha halat kèzènd minèm kegot
noit nēki / (11) ha azezt tū gonožoc
valuatoc tuttoc io adomanocat ad-
notoc tū⁴ fiaitocnac / mēnt inkab
tū afatoc ki vagon menñècbèn ad
iokat 9tèt kèz9cnèc (12) ■| Azezt
mendenékèt valamèffèkèt —⁵ akaz-
toc hog tegen^o nèktec èmbezec tū es
ugā⁶ tegètéc azocnac mezt è t9zueñ

¹ Nestle egyik variánsában: *et non iudicabimini.*

² Variáns: *frater.*

³ K-val, bár a piros mellékvonás hiányzik a betűben. Vö. a felette levő sorban: *Kèzietéc*, a *K* piros mellékvonással.

Nolite iudicare, ut non iudicemini. (2) In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini; et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. (3) Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? (4) Aut quomodo dicis fratri tuo: Sine, eiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabs est in oculo tuo? (5) Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. (6) Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi dirumpant vos. (7) Petite, et dabitur vobis; quaerite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. (8) Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur. (9) Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? (10) Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? (11) Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in caelis est dabit bona petentibus se? (12) Omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Haec est enim lex et prophetarum.

⁴ Valószínűleg elmosódott ékezettel.

⁵ Egy áthúzás miatt megállapíthatatlan betűkezdet. A törlés pirossal történt.

⁶ Variáns: *ita.*

τ pphetae (13) Meñnètecbè a· ζοζοs
kapun / mēt zéles a· kapu τ bḡ a3 vt
mél vizèn a· vèzedelmzè / τ lokac
vadnac kic altal mēnn^e ḡ zaita / (14)
Mel igē ζοζοs a· kapu τ kélkeñ a3 vt |

Mate

13va

mél vizèn a3 elètrè / τ kèuèfen vad-
nac kic meglélic ḡtèt / (15) • Figèl-
mèziètec a· hamis pphetaetol kic
iqnèc tú hoziatoc iuhocnac zuhaiban
/ bèlḡl ke· zagado3o fazkafoe / (16)
ḡ gimḡlḡkzḡl èlmèzitecmeg ḡkèt
Minè zedn^e túuiffèczḡl ḡḡḡkèt / aḡ
kozokzḡl figèkèt (17) Igèn mendè io
fa io gimḡlḡt tēzèn / gono3 fa ke· go-
no3 gimḡlḡt tēzèn (18) Gono3 fa nē
tèhèt io gimḡlḡket / τ io fa nē tèhèt
gono3 gimḡlḡkèt / (19) mēden fa
a3ēt mel nē tezèn io gimḡlḡt ki
mèttètic τ a· túzbe èzèztètic (20)
Azezt ḡ gimḡlḡczḡl èsmèzitecmēg
ḡkèt (21) Nem mēdè ki vg mōd ènnè-
kè v2ā v2ā megèbè meñnècnèc
ozzagaba / de ki tēzi èn afamnac
akazatfat ki vagō mēnècbèn a·
megènbè mēnècn^e ozzagaba (22)
Sokac mōdnac ènnèkè a· napon /
Vzam nēdè te nèuèdbè pphetaltonc
è / τ te nèuèdbè ḡdḡḡḡkèt ki vè-
tḡnc / τ te nèuèdbè loc io3agokat
tḡtḡnc / (23) Es tahat valloc¹ azoc-
nac mezt fonha nē èsmèztelec tūtḡkèt
/ tauoziatoc èl èn tḡllèm mōd |

13vb

kic muuèlkettec hamiffagot / (24) •
Azezt mēden ki halla èn igéimèt τ
tezi azocat/hafonlatic bḡl èmbezhèz
ki zakia ḡ hazat ko3izton / (25) τ
ḡallot le es τ iḡttèn^e fofoe / τ futtanac

¹ Az első l fölött talán tévesen meg-
kezdett mellékjel.

(13) Intrate per angustam portam,
quia lata porta et spatiosa via est,
quae ducit ad perditionem, et multi
sunt qui intrant per eam. (14)
Quam angusta porta et arta via
est, quae ducit ad vitam, et pauci
sunt qui inveniunt eam! (15) Atten-
dite a falsis prophetis, qui veniunt
ad vos in vestimentis ovium, intrin-
secus autem sunt lupi rapaces; (16)
a fructibus eorum cognoscetis eos.
Numquid colligunt de spinis uvas
aut de tribulis ficus? (17) Sic omnis
arbor bona fructus bonos facit, mala
autem arbor malos fructus facit. (18)
Non potest arbor bona malos fruc-
tus facere, neque arbor mala bonos
fructus facere. (19) Omnis arbor,
quae non facit fructum bonum,
excidetur et in ignem mittetur. (20)
Igitur ex fructibus eorum cogno-
scetis eos. (21) Non omnis qui dicit
mihi: Domine, Domine, intrabit in
regnum caelorum; sed qui facit
voluntatem Patris mei qui in caelis
est, ipse intrabit in regnum caelorum.
(22) Multi dicent mihi in illa die:
Domine, D o m i n e, nonne in no-
mine tuo prophetavimus, et in
nomine tuo daemonia eiecimus, et
in nomine tuo virtutes multas feci-
mus? (23) Et tunc confitebor illis:
Quia numquam novi vos, discedite
a me qui operamini iniquitatem. (24)
Omnis ergo, qui audit verba mea
h a e c et facit ea, assimilabitur
viro sapienti, qui aedificavit domum
suam supra petram; (25) et descendit
pluvia, et venerunt flumina, et

zelec / τ omlottanac a· haz2a / τ nē
 èfet le / mezt zakatot vala è 2 q s
 kòzizton (26) Es mēdèn ki halla èn
 igemèt τ nē tēzi azokat / hafonla-
 tic heit fezfuihoz ki alkotta q hazat
 fquènèn / (27) τ 3allot le ès / τ iqtèn^c
 fofoe / τ futtanac žèlec¹ / τ omlottanac
 a· haz2a· τ le èfet / τ volt q zomlafa
 nag (28) Es ug lòn miko2 i^c meguegèz-
 te volna è bèzedekekèt / Ludalkodnac-
 vala a· gòlèkèzètec q tanofagan /
 (29) mezt vala qkèt tancito ment
 hatalmas / τ nē mikènt q izaftudoj
 z a· leualtae

VIII 8

Miko2 ke· ležallot volna i^c a·
 hegzol / kouètec qtèt foc
 gòlèkèzètec / (2) τ ŷm eg
 poclos iqven imada qtèt mōd-
 uā Vzam ha akazž megtizteithac èn-
 gemèt / (3) Es ki noituan i^c q kèzet /
 illète qtèt mōduan / Akazlac megtiz-
 teitanō / τ legottā megtiztoltatec q
 pokloffaga / (4) Es mōda nēki i^c Laf-
 fad ||

e-wta

14ra

hog fènkin^c fe² mongad / dè meñ èl
 mutaffad magadat a· papocnac / τ
 aiādokoziad az aiandokot / mellèt
 pazanlolt Moyses azocnac tanofa-
 gocra (5) Mikō ke· bèmentuolna
 Caphaznaumba / vepec q hozia a·
 Centuzio kezuèn qtèt (6) τ monduan
 Vzam èn gezmekem kòzueñes fekzen
 hazamban τ gonožol getzètic / (7)
 Es mōda nēki i^c En èlmegec τ meg-
 vigaztom qtèt / (8) Es fèlèluen a· Cen-
 tuzio monda n è k i / Vzam nē vagoc
 mèlto hog iqy èn haiazatom ala /

¹ Az első e fölött véletlen tintacsepp.

flaverunt venti et irruerunt in do-
 mum illam, et non cecidit; fundata
 enim erat super petram. (26) Et
 omnis, qui audit verba mea h a e c
 et non facit ea, similis erit viro
 stulto, qui aedificavit domum suam
 super arenam; (27) et descendit plu-
 via, et venerunt flumina, et flave-
 runt venti et irruerunt in domum
 illam, et cecidit, et fuit ruina illius
 magna. (28) Et factum est, cum
 consummasset Iesus verba haec,
 admirabantur turbae super doctrina
 eius. (29) Erat enim docens eos
 sicut potestatem habens, et non
 sicut scribae eorum et pharisaei.

VIII

Cum autem descendisset
 de monte, secutae sunt eum tur-
 bae multae. (2) Et ecce leprosus
 veniens adorabat eum dicens: Domi-
 ne, si vis, potes me mundare. (3)
 Et extendens Iesus manum tetigit
 eum dicens: Volo, mundare. Et
 confestim mundata est lepra eius.
 (4) Et ait illi Iesus: Vide, nemini
 dixeris; sed vade, ostende te sacer-
 doti et offer munus, quod praecepit
 Moyses, in testimonium illis. (5)
 Cum autem introisset Capharnaum,
 accessit ad eum centurio rogans eum
 (6) et dicens: Domine, puer meus
 iacet in domo paralyticus et male
 torquetur. (7) Et ait illi Iesus: Ego
 veniam, et curabo eum. (8) Et res-
 pondens centurio ait: Domine, non
 sum dignus ut intres sub tectum

² Az / szarában valószínűleg meg-
 kezdett n első szára.

de mōg Lac igeddèl τ megvigazic èn
gezmekekem (9) Mezt es èn hatalm
alat žezžètet èmbez vagoc / valuan
vitèžekèt èn alattā / τ ènn^e mōdoc
meñ z èlmegèn / τ malicnac iqy τ iq
/ τ èn žolganac ted èžt τ teži / (10)
Haluan ke· èžt i^e Ludalkodec / τ
qtèt kouètoen^e monda Bizon mōdom
túnèktec / nē leltèm ènnè hütöt
Ižlèn (11) Mondom ke· túnèktec
mezt fokac iq^e nap kèlèttol τ nap
nugattol / τ mgnūgožnac Abzachāmal
τ Ifaackal¹ / τ Iacobbal meñnèn^e
ožžagaban (12) E ž² ožžagnac ke· fiai
ki |

14rb

vèttèn^e a· kulfō fètetfēgecbè / ot
ležen fizalm τ fogacnac Likožgatafa
(13) Ès monda i^e a Centuzionac
/ Meñ èl τ miket hittèl legen tenè-
ked / Ès megvigazec a· gèzmecc azon
idqbèn • (14) Ès mikrož utotuolna
i^e pètezn^e hazaba / lata q napat
fèkette / τ hideg lelettè / (15) τ
illète q kèzet / τ meghaga qtèt a / hi-
deg lèlèt / τ felkèlè / τ žolgaluala
nèkie (16) Eftuè leuè ke· hozanac
nèki foc qdžg vallokat / τ ki vèti
vala a· žellètekèt ižeuel / τ mēž
gonožol vallokat megvigažtot / (17)
Hog bèteffèdnec mèl mondatot
Ifaias pphā miat mōduan O mù
bètègfēgōnkèt èluottō / τ mù lèlète-
žètōnkèt vifèltè (18) Latuā ke· i^e foc
golèkežèteket q kožnqllō / pažāLola
q taneituaninac³ tēngež altal men-
nièc (19) Ès hozia vèpuè eg izaf-
tudo monda nèki Mèftež vala
houa menendèž ug kouètlec tegedèt
/ (20) τ monda nèki i^e Rauažacnac
fikai vadnac / τ meñnèi repèfoen^e

meum; sed tantum dic verbo, et
sanabitur puer meus. (9) Nam et
ego homo sum sub potestate consti-
tutus habens sub me milites; et dico
huic: Vade, et vadit; et alii: Veni,
et venit; et servo meo: Fac hoc, et
facit. (10) Audiens autem Iesus mira-
tus est et sequentibus se dixit: Amen
dico vobis, non inveni tantam fidem
in Israhel. (11) Dico autem vobis,
quod multi ab oriente et occidente
venient et recumbent cum Abraham
et Isaac et Iacob in regno caelorum;
(12) filii autem regni eicientur in
tenebras exteriores; ibi erit fletus et
stridor dentium. (13) Et dixit Iesus
centurioni: Vade, et sicut credidisti,
fiat tibi. Et sanatus est puer in illa
hora. (14) Et cum venisset Iesus in
domum Petri, vidit socrum eius
iacentem et febricitantem. (15) Et
tetigit manum eius, et dimisit eam
febris, et surrexit et ministrabat eis.
(16) Vespere autem facto, obtulerunt
ei multos daemonia habentes, et
eiciebat spiritus verbo et omnes male
habentes curavit, (17) ut adimplere-
tur quod dictum est per Esaiam
prophetam, dicentem: Ipse infir-
mitates nostras accepit et aegro-
tationes nostras portavit. (18) Vi-
dens autem Iesus turbas multas
circum se iussit ire trans fretum.
(19) Et accedens unus scriba ait illi:
Magister, sequar te, quocumque
ieris. (20) Et dicit ei Iesus: Vulpes
foveas habent et volucres caeli nidos,

¹ Az utolsó a fölött nines ékezet. Talán téves tollhúzás.

² Variáns: *regni huius*.

³ Nestle egyik variánsában: *discipulos*.

fëzkec èmbezfianac ke· ninL houa 9
fèiet haitani (21) Mas ke· 9 taneitua
uañi k9339l monda nèki / Vzam |

Mate

14va

èzèzièl èngemèt èl9zèz mennem / z
tèmètnè èl èn afamat (22) Ihc ke·
monda annac / Kouès èngemèt / z
had a· holtacat tèmèffec èl 9 halot
takat (23) Es 9 a· haiolka bèfèdeztètne
k9uètèc 9tèt 9 taneituañi / (24) z
im nag indolat lotuala a· tèngezen /
ug hog a· haiolka bèfèdeztètne a·
habockal / dè 9 aloz9 vala (25) Es
hozia vèpèn^o 9 taneituañi z felk9l
9tèt m9duan V2 vdu9zeh m9kèt
m e z t èluèz9c / (26) Es m9da nèkie
i^o Mit feltèc kèuès hùt9uèc / Tahat
fèlkèluè pazanLola a· zèlèn^o z a·
tèngezn^o / z lotuala nag Lèndèffeg
(27) Biz9n a3 èmbezec Ludalkodnac
uala m9duan Minè9 èz mèt zèlèc
z tènge2 èngèdnèc nèki • | (28) Es
miko2 iutotvolna i^o tènge2 èlue geza
zenofocnac videkecbè / èlèibè kèlèn^o
nèki kèt èmbezec² 9z999kèt val
loc ferecb9l ki i9uèn / igèn kègetlè
nec / ug hog fènki fè mèhètnè èlèuè
a3 vton / (29) Es im iu9lten^o mond
uà Mi minèk9nc z nèkèd i^o dauidnac
fia³ m i e z t i9ttèl idè v9 9l9t
getzened |

14vb

m9kèt / (30) Vala ke· nè mèz3è
9 t9ll9c foc diznocnac Lo2dai 9zi3tèt
uèn (31) A3 9z999c ke· kèzicuala
9tèt m9duan / Ha ki veç m9kèt in
nèn èzèzih m9kèt a· Lo2da diznocha
/ (32) Es monda az9cnc / Meñnètec

¹ Nestle egyik variánsában: *venisset Iesus.*

² Variáns: *duo homines.*

Filius autem hominis non habet ubi
caput reclinet. (21) Alius autem de
discipulis eius ait illi: Domine, per
mitte me primum ire et sepelire pat
rem meum. (22) Iesus autem ait illi:
Sequere me et dimitte mortuos
sepelire mortuos suos. (23) Et ascen
dente eo in naviculam secuti sunt
eum discipuli eius. (24) Et ecce
motus magnus factus est in mari,
ita ut navicula operiretur fluctibus,
ipse vero dormiebat. (25) Et acces
serunt ad eum discipuli eius et
suscitaverunt eum dicentes: Domine,
salva nos, perimus. (26) Et dicit
eis Iesus: Quid timidi estis, modicae
fidei? Tunc surgens imperavit ventis
et mari, et facta est tranquillitas
magna. (27) Porro homines mirati
sunt dicentes: Qualis est hic, quia
venti et mare oboediunt ei? (28)
Et cum venisset trans fretum in
regionem Gerasenorum, occurre
runt ei duo habentes daemonia, de
monumentis exeuntes, saevi nimis,
ita ut nemo posset transire per viam
illam. (29) Et ecce clamaverunt di
centes: Quid nobis et tibi, Iesu fili
Dei? Venisti huc ante tempus tor
quere nos? (30) Erat autem non
longe ab illis grex multorum por
corum pascens. (31) Daemones autem
rogabant eum dicentes: Si eicis nos
hinc, mitte nos in gregem porcorum.
(32) Et ait illis: Ite. At illi exeun

³ Jézus a Biblia szerint Dávid csalá
djából származott. A latinban *Dei.*

Es azoc ki menueicè ménen^e a· dignoc-
ba Es mèd a· Lozda naghiztèlènseggèl
fj mèzèdec menè a· tèngezbè / z
meghalanac a· vizècbè (33) A· pazto-
zoc ke· èl futanac / z a· vazofba iut-
uaioc meghizdètec mèd èzekèt / z
èzeczòl kie az gzdqgokèt vallottac-
vala (34) Es im mend a· vazos ki
iqyò i^e nac èlèibè / z qtèt latuā
kèzicuala qtèt¹ hog èlmènnè q
vidèkècbòl

IX 9

Es fèlmènuē i^e a· haiolkaba
ménè tèngez èlue / z iuta
q vazofaba (2) Es im hoznac-
uala nèki èg kòzuenèft agban
fèkòt / Latuā ke² i^e azocnac hùtòkèt
mōda a· kòzuenèfn^e Rèmèkèggèl
fiam megborlattatnac tenèked te
bùnìd (3) Es im nemèffèc az izaftu-
doc kòzòl mondanac q bènèc È
kazoml (4) Es miko2 lattauolna i^e q
gondolaffocat monda / Hog mit
gondoltoc gonozocat tù zuuètechèn
/ (5) Mezt³ mit kònuèb ||

ewta

15ra

mōdani megborlattatnac tenèked te
bùnìd / auag mōdani Kèffel z iazih
/ (6) Hog ke· —⁴ tuggatoc / mezt
èmbè fianac vagon fòldòh hatalma
bunt bolatni Tahat mōda a· kòzue-
nèfn^e Kèl fel ved te agadat z mén
te hazadba (7) z felkèlè / z èlmene
q hazaba / (8) Latuā ke· a· gòlèkezè-
tec fèlèmen^e / z dilqueitec iftènt ki
adot iftèn hatalmat èmbèzecnèc •
(9) Es miko2 innèn èl mentuolna i^e /
lata eg Mate nèuò èmbezt a· vamon
vlèttè / z mōda nèki kòuès èngemèt

tes abierunt in porcos, et ecce impe-
tu abiit totus grex per praeceps in
mare, et mortui sunt in aquis. (33)
Pastores autem fugerunt; et venien-
tes in civitatem nuntiaverunt omnia
et de eis qui daemonia habuerant.
(34) Et ecce tota civitas exiit obviam
Iesu, et viso eo rogabant, ut transiret
a finibus eorum.

IX

Et ascendens in naviculam
transfretavit et venit in civitatem
suam. (2) Et ecce offerebant ei para-
lyticum iacentem in lecto. Et videns
Iesus fidem illorum dixit paralytico:
Confide fili, remittuntur tibi pec-
cata tua. (3) Et ecce quidam de
scribis dixerunt intra se: Hic blas-
phemat. (4) Et cum vidisset Iesus
cogitationes eorum, dixit: Ut quid
cogitatis mala in cordibus vestris?
(5) Quid est facilius dicere: Dimittun-
tur tibi peccata tua, an dicere: Surge
et ambula? (6) Ut autem sciatis,
quia Filius hominis habet potes-
tatem in terra dimittendi peccata,
tunc ait paralytico: Surge, tolle
lectum tuum et vade in domum tu-
am. (7) Et surrexit et abiit in do-
mum suam. (8) Videntes autem
turbæ timuerunt et glorificaverunt
Deum, qui dedit potestatem talem
hominibus. (9) Et cum transiret inde
Iesus, vidit hominem sedentem in
telonio, Matthaeum nomine. Et ait

¹ Variáns: *rogabant eum.*

² Variáns: *videns autem.*

³ Variáns: *quid enim.*

⁴ Egy megkezdett betű pirossal át-
húzva.

Es felkèluen kouète qtèt (10) Es vg lqt q a hazban eyettè / im foc ièles bünqs müèlkedètbèlièc / z bünqfoc iquèièc ezn° uala egbè i'fal z q taneituañiual (11) Es è latuā a lèualtae mondnacuāla q taneituañinae / mizè e'zie tū mēfteztec a ièlenuālo bünqs müèlkedètbèlièckèl z a bünqfocckèl / (12) Es haluā i° monda / Nem kèllq az égezècènc vzuos / dè a gono'zol vallocnac / (13) Mēhètec ke tanoffatoc mi vagon l'zgalmaffagot aka'zoc z nē aldomaft / mezt nē iqtètm hiunom igazakat dè bünqfocckèt •| (14) Tahat |

15rb

vèpen° q hozia Ianofnac taneituañi monduan Mirè mū z a leualtae b'oit'olnc gako'zta Te taneituañid ke nē b'oit'olnc (15) Es mōda i° azocnac / Minē fizhatnac a v'pn° fia i mīglē vēlec vagon a v'q / i'qnèc ke napoc miko'z t'oll'oc èl vètètic a v'q z tahat b'oit'olnc (16) Senki fem èzèzti ke v'ý otrōba po'ztonac foltat o ruhaba / mezt ki žakažta magat az o ruhabol / z a ž'akadat nagob ležèn / (17) z nē èzèztn° v'ý bozt o t'oml'ocbè / mezt vg a t'oml'oc megžakado'z nac / z a boz èl'otlètic z a t'oml'oc èluèzn° / De v'ý bozt v'ý t'oml'ocbè èzèztn° z mōno megtaztatoc / (18) •| E'zt ke meg q azocnac bèžèllettè ym eg fèiedèlm vepec q hozia z imada qtèt mōduā Vzam èn lea'nom ma m'g holt / dè i'qy vēfd zeia te kèžedèt z megèlènenèdic / (19) z felkèluen i° kouèti uala qtèt q taneituañiual (20) Es im eg nembezi ki vézžèl hafaluāla tiženckèt èztènd'ot'ol'foguā / vepec q hozia hatmegol / z illète q zuhaianac pèzèmèt / (21) mezt q vg mond vala qn bènne / Ha èn lac q zuhaiat illètèndem megvi'gazom (22) Es ihc megfozduan z qtèt |

illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. (10) Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum Iesu et discipulis eius. (11) Et videntes pharisaei dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? (12) At Iesus audiens ait: Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. (13) Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores. (14) Tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis dicentes: Quare nos et pharisaei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? (15) Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt. (16) Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus; tollit enim plenitudinem eius a vestimento, et peior scissura fit. (17) Neque mittunt vinum novum in utres veteres, alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt, et ambo conservantur. (18) Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens: Domine, filia mea modo defuncta est; sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet. (19) Et surgens Iesus sequebatur eum et discipuli eius. (20) Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius. (21) Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius, salva ero. (22) At Iesus conversus et videns eam

latuā monda Rēmenkeggèl Iañom
 tè hutqđ teged meguigažtot / z
 meguigažec a· nembezi ažon vđq-
 bèn (23) Es micoz iutotuolna i^e a·
 feiedèl¹mn^e hazaba / z lattauolna o t
 az igzècekèt z a· zaigo nepèt mōda
 (24) Tauoziatoc èl / mezt nē holtmeg
 a· Iañ de aložon Es megmquèticuala
 qtèt (25) Es mikož a· nep o n n ā ki
 kuldètetuolna / bēmene z foga q
 kèžèt / z monda Leań kèl fel² /
 Es felkèle a· leań / (26) z è hiz
 meghizhèuec mēd a· fōldqđ (27)
 * Es i^e innèn èlmēuèn / kouètec qtèt
 kèt vakoc vūqłtuē z monduā Izgal-
 mazih mù nèkqnc dauidnac fia (28)
 Mikož ke· iutotuolna a hazba vepen^e
 q hožia a· vakoc z monda nèkie i^e
 Hizitec é hog èžt tēhètem tūnètec
 Mondanac nēki / Valobizō vr (29)
 Tahat illète q zemèkèt monduan Tū
 hutqđoc zèzent legen tūnèktec (30)
 Es megnīlec q zēmèc Es feñeite
 qkèt i^e mōduā Laffatoc hog valaki
 megne tugga / (31) Azoc ke· ki
 mēueiec meghizdètec mēd a· fōldqđ
 (32) Azoc ke· ki menueiec / ime
 hozanac nēki |

èbbezt nema qzđqđot vallot / (33)
 Es az qzđqđot ki vētuē megzolala a·
 nēma / Es Ludalkodanac a· gōlèkezè-
 tec mōduan / Sonha nē tètet ig
 ifzlbèn (34) A· leualtac ke· mond-
 nacuala / Qzđqđoc feiedèlmeuèl vēti
 ki az qzđqđokèt (35) Es megzēzqłua-
 la i^e mēd a· vazofocat z a· kaltefocat
 / tancituā q gōlèkezètec bèn / z pđical-
 uā ožzagnac euāgelimat / z mīg
 viğaztuan mēdē lèlètezètekèt z mē-
 dèn bètégfegekèt

¹ Eredetileg *feiedèlmi* volt írva, de az *m*-nek eggyel több lába volt, ezt javította a másoló *feiedèl¹mn^e*-re.

dixit: Confide, filia, fides tua te
 salvam fecit. Et salva facta est
 mulier ex illa hora. (23) Et cum
 venisset Iesus in domum principis
 et vidisset tibicines et turbam tu-
 multuantem, dicebat: (24) Recedite;
 non est enim mortua puella sed
 dormit. Et deridebant eum. (25)
 Et cum eiecta esset turba, intravit
 et tenuit manum eius, et surrexit
 puella. (26) Et exiit fama haec in
 universam terram illam. (27) Et
 transeunte inde Iesu, secuti sunt
 eum duo caeci clamantes et dicen-
 tes: Miserere nostri, fili David. (28)
 Cum autem venisset domum, acces-
 serunt ad eum caeci. Et dicit eis Ie-
 sus: Creditis quia hoc possum facere
 vobis? Dicunt ei: Utique, Domine.
 (29) Tunc tetigit oculos eorum dicens:
 Secundum fidem vestram fiat vobis.
 (30) Et aperti sunt oculi eorum, et
 comminatus est illis Iesus dicens:
 Videte ne quis sciat. (31) Illi autem
 exeuntes diffamaverunt eum in tota
 terra illa. (32) Egressis autem illis,
 ecce obtulerunt ei hominem mutum
 daemonium habentem. (33) Et eiecto
 daemonio, locutus est mutus, et
 miratae sunt turbae dicentes: Num-
 quam apparuit sic in Israhel. (34)
 Phariseae autem dicebant: In prin-
 cipe daemoniorum eicit daemones.
 (35) Et circuibat Iesus omnes civi-
 tates et castella, docens in synago-
 gis eorum et praedicans evangelium
 regni, et curans omnem languorem

² Nestle egyik variánsában: *et dixit: Puella surge.*

L atuan ke· a· gólèkezètekèt
kòḡḡḡḡḡ ḡ raitoc / mezt
valanac gettrettèc z fèkḡc /
mikent paḡtoznalkul ualo iu-
hoc (37) Tahat monda ḡ taneituaninac
Az azatat valobizòḡ foc / a· múuèfec
ke· kèuèfec (38) Kèzietèc azezt az aza-
tatnac vḡtat / hog èzèzèḡ a· muuèfekèt
ḡ azatafaba (X, 1) Ès egbè hiuan ḡ
tizenkèt taneituanit / ada azoenac
hatalmat feztezètes zèllèteken hog ki
vétneec ḡkèt / z megvigaztanac
mèden lelètezètekèt z menden bè-
tegfegèt (2) A tizènkèt apaftalocnac
ke· nèuec èz Elḡ Simon ki mōdatic
Pet'nèc² ||

ew̄ta

16ra

z Andozias ḡ atffafia (3) Phùlḡp z
Biztalan Zebedeus Iacaba z Iang ḡ
atffafia Tamas z Mate / a· ièles
búnḡs múuèlkedètbèli / z Alpheus
Iacaba z Thadeus (4) Cananeabèli
Simon z Scaziutbèli Iudas Ki es
èlazola ḡtèt (5) E tizènkèttḡt èzèzḡte
i^o pazanLoluan nèkie z monduā
Poganocnac vtaba ne meñnètec / z
Samaritanofocnac vazòfiba nè meñ-
nètec / (6) de inkab meñnètec a·
iuhochoz kie èlteuèhèttec ifzlnèc³
hazat (7) Meñnètec ke· pzedicallatoc
monduā / Mezt èlkḡzèlèit⁴ meñnèc^o
ozzaga / (8) Bètègekèt vígáziatoc /
halottakat felkòlètec / Poklofocat
— ⁵ tižtehatoc ḡzḡḡḡkèt ki vèf-
fètec Ingèn vḡttetec z ingèn aggatoc
(9) Nè akaziatoc biznotoc fe azañat
fe èzúftḡt / fe penžt tú mazzagtokon
/ (10) ne taffolt vḡtan fe kèt kḡntḡ-

et omnem infirmitatem. (36) Videns
autem turbas, misertus est eis, quia
erant vexati et iacentes sicut oves
non habentes pastorem. (37) Tunc
dicit discipulis suis: Messis quidem
multa, operarii autem pauci. (38)
Rogate ergo Dominum messis, tu
mittat operarios in messem suam.

X

Et convocatis duodecim
discipulis suis, dedit illis potesta-
tem spirituum immundorum, ut
eicerent eos et curarent omnem
languorem et omnem infirmitatem.
(2) Duodecim autem apostolorum
nomina sunt haec: Primus Simon,
qui dicitur Petrus, et Andreas frater
eius, Iacobus Zebedaei et Iohannes
frater eius, (3) Philippus et Bartholo-
maeus, Thomas et Matthaues publi-
canus, Iacobus Alphaei et Thad-
daeus, (4) Simon Cananaeus et Iudas
Iscariotes, qui et tradidit eum. (5)
Hos duodecim misit Iesus praeci-
piens eis dicens: In viam gentium ne
abieritis, et in civitates Samaritano-
rum ne intraveritis; (6) sed potius
ite ad oves, quae perierunt domus
Israhel. (7) Euntes autem praedicate
dicentes: Quia appropinquavit reg-
num caelorum. (8) Infirmos curate,
mortuos suscite, leprosos mundate,
daemones eicite; gratis accepistis,
gratis date. (9) Nolite possidere au-
rum neque argentum neque pecuni-
am in zonis vestris, (10) non peram
in via neque duas tunicas neque

¹ A MK capitulum kezdete itt eltér a maitól.

² A P hurka piros mellékvonással, tehát nagybetű.

³ A rövidítés jele az l és n fölött van.

⁴ Variáns: *appropinquabit*.

⁵ Kitörölt betűk.

fojkèt se fazukat se vèzzõt / mēt
melto munkas o etkén^e (11) Valamel
vazofba / aḡ kaſtelba bèmenèndetec
kèzetec ki o bènne legē mēlto / τ
oth lakoziatoc mig onnan ki mentec
/ (12) Bè menuetec ke· a· hazba kō-
zõnhètéc nèki mōduan |

16rb

Bekèfeg è haznac / (13) Es valobizon
ha a· haz mēlto lènd / iõ o reia tu
bekèfegtec / Ha ke· nē lend mēlto /
tù bekèfegtec mig tù hoziatoc
fozdol (14) Es valakie nē vèndn^e
tùtøkèt τ nē hallangac tù bèzette-
kèt ki menuetec a· hazbol auag a·
vazofbol lezaziatoc a· talpatokon
ualo pozt (15) Bizõn mondom tünèk-
tec Kõnuèb lezèn Sodomiac τ Gomo-
zaiac földõknèc itèlèt napian hognē
a· vazofnac ¶ (16) Im èn èzèztlec
tùtøkèt miként iohokat fazkafoc
kõzibè / Legètéc azezt ildomofoc
mikent kegoc τ egùgouèc mikent
galambac (17) Ozižkeggètéc ke· èm-
bezectõl / mezt viznèc tùtøkèt o tanal-
loeba / τ o gòlkezeètéc bèn meg ofto-
zoznac tùtøkèt / (18) kiraſochoz τ
fèièdèlmèchèz vitètéc èn eztem azoc-
nac tanofagocza τ poganoenac (19)
Mikož ke· megfogandnac tùtøkèt /
ne akaziatoc gondolnotoc miként
auag mit bèzèllètéc / mezt adatic
nèktec azon idõbèn mit bèzèllètéc /
(20) Mezt nē vattoc tù kic bèzèllètéc
/ dè tù afatocnac lelke ki bèzèl tù
bènnètéc (21) Mezt afaſiu aſtafiat
azoſſa halalza |

Mate

16va

τ atafiat¹ / τ tamadnac fiac zùlèiec
èllèn / τ halallal getzit² õkèt / (22) τ

¹ Érted: [az] 'atya [a] fiát'.

calceamenta neque virgam; dignus
enim est operarius cibo suo. (11) In
quacumque autem civitatem aut
castellum intraveritis, interrogate,
quis in ea dignus sit, et ibi manete
donec exeatis. (12) Intrantes autem
in domum salute eam dicentes:
Pax huic domui. (13) Et si quidem
fuerit domus illa digna, veniet pax
vestra super eam; si autem non fuerit
digna, pax vestra revertetur ad
vos. (14) Et quicumque non rece-
perit vos neque audierit sermones
vestros, exeuntes foras de domo vel
civitate excutite pulverem de pedi-
bus vestris. (15) Amen dico vobis:
Tolerabilius erit terrae Sodomorum
et Gomorrhæorum in die iudicii,
quam illi civitati. (16) Ecce ego
mitto vos sicut oves in medio luporum
Estote ergo prudentes sicut ser-
pentes et simplices sicut columbae.
(17) Cavete autem ab hominibus.
Tradent enim vos in conciliis, et in
synagogis suis flagellabunt vos; (18)
et ad praesides et ad reges ducemini
propter me in testimonium illis et
gentibus. (19) Cum autem tradent
vos, nolite cogitare quomodo aut
quid loquamini; dabitur enim vobis
in illa hora quid loquamini. (20) Non
enim vos estis qui loquimini, sed
Spiritus Patris vestri, qui loquitur in
vobis. (21) Tradet autem frater
fratrem in mortem, et pater filium,
et insurgent filii in parentes et
morte eos afficient; (22) et eritis

² Másolási hiba *getzie* helyett.

lèztèc mēdz n e p e c n° gúlöfegec-
bèn èn nèuèmetz / Ki ke· vegig
allanga az vduozól (23) Miko2 ke-
tútókèt vldözèndnèc az eg vazofbol /
fullatoc a· mafba / Bizón mōdō
tùnèctec / Nem vegèzitecmeg ifzlnèc
vazofit / mig nē iqyōn èmbezn° fia
(24) Nem nagob tanèitua q mèfteze-
tōl fēm zolga q vzatol (25) Eleg taneit-
uānac hog legen mikent q mèfteze /
z zolganac hog legēn mikent q vza /
Ha a· haži atāt bēlzebupnac hiuttac
ment inkab q hazabèlièkèt / (26)
Azēt ne fellètec azoçtol Mezt fēmi
ol fedezet ki nē mīg ièlentètic / z
fēmi ol titoc ki nē mīgtudatic /
(27) Mellet ke· mōdoc tùnèctec
fètètbèn mongatoc vilagon / z me-
let hallotoc füllèl pzedicallatoc haia-
zatokon (28) Es ne fellètec azoçtol
kie tēftetekèt mīgolic / lèlkètekēt ke-
nē ołhèticmīg / dè inkab fellètec
attol ki mē d lèlketekèt / z tēftete-
ket pokolba vèzthèti / (29) Nemdè
kèt vèzèbec adatnac egfel |

16vb

penzen e / z azoc kōzól eg nem èfic
földzè tú atatoçnalkùl (30) Tú fè-
tecn° ke mēdz fūzti megzamlaltat-
tac / (31) azezt ne fellètec azoçtol
/ mezt fœc vèzèbèctōl iobbac vatoc
tú (32) Azezt mēden ki valland ènge-
mèt èmbèzèc èlōt / vallom es èn
qtèt èn atam èlōt ki vagon mēnècbèn
/ (33) Ki ke· megtagadād èngemèt
èmbèzèc èlōt / megtagadom es èn
qtèt èn atam èlōt ki vagō mēnècbèn
(34) Ne alahatoc hog iqtèm legeg
bèkèfegèt èzèztnem földzè / Nem
iqtèm bèkèfegèt èzèztnem föld-
zè de tōzt (35) Mezt iqtèm mīg-
valaztanom fiut affatol / z leant q
annatol / z napat q meñetōl / (36)
z èmbezn° q hazabèlic q èllènfegi
(37) Ki ke· q affat ag q annat inkab

odio omnibus propter nomen meum;
qui autem perseveraverit usque in
finem, hic salvus erit. (23) Cum
autem persequentur vos in civitate
ista, fugite in aliam. Amen dico vobis,
non consummabitis civitates Israhel,
donec veniat Filius hominis. (24)
Non est discipulus super magistrum
nec servus super dominum suum.
(25) Sufficit discipulo, ut sit sicut
magister eius; et servo sicut dominus
eius. Si patremfamilias Beelzebub
vocaverunt, quanto magis domesti-
cos eius? (26) Ne ergo timueritis eos.
Nihil enim est opertum, quod non
revelabitur, et occultum, quod non
scietur. (27) Quod dico vobis in
tenebris dicite in lumine, et quod in
aure auditis praedicate super tecta.
(28) Et nolite timere eos qui occi-
dunt corpus, animam autem non
possunt occidere; sed potius timete
eum qui potest et animam et corpus
perdere in gehennam. (29) Nonne
duo passeret assè vèncunt, et unus
ex illis non cadet super terram sine
Patre vestro? (30) Vestri autem ca-
pilli capitis omnes numerati sunt.
(31) Nolite ergo timere; multis
passeribus meliores estis vos. (32)
Omnis ergo qui confitebitur me
coram hominibus, confitebor et ego
eum coram Patre meo qui in caelis
est. (33) Qui autem negaverit me
coram hominibus, negabo et ego
eum coram Patre meo qui in caelis
est. (34) Nolite arbitrari quia pa-
cem venerim mittere in terram; non
veni pacem mittere, sed gladium. (35)
Veni enim separare hominem ad-
versus patrem suum, et filiam ad-
versus matrem suam, et nurum
adversus socrum suam; (36) et ini-
mici hominis, domestici eius. (37)

zèzèti hognè èngemèt nē mèlto èn hoziam Ès ki ɔ fiat aḡ ɔ lañat inkab zèzèti hog nē èngemèt nē melto èn hoziam (38) Ès ki nē vèzi ɔ kèzèztet / τ kouèt èngemèt nē mèlto èn hoziam (39) Ki mḡ lèlèndi ɔ lèlket èluèzti ɔtèt / τ ki èluèztèndi ɔ lèlket èn èztèm meglèli ɔtèt (40) Ki fogad tütòkèt èngemèt fogad / τ ki fogad èngemèt fogagga azt ki èzèztet èngt ||

eḡta

17ra

(41) Ki fogad pphetat pphā nèuebè pphā ezdemèt vèzi / (42) τ ki fogad igazat igaznac nèuebè / igaznac ezdemèt vèzi / τ valaki adand eg pohaz hidèg vizèt taneituannac nèuebe / egn^o èzèc k9339l ment9l kúffèbnèc / bizon mōdom tūnèktec nē vèzti èl ezdemèt

XI¹ 11

Es vg l9t miko2 meguégèzètè uolna i^o è bèzèdekèt² / pāzanLoluan ɔ tiženket taneituañnac èlmène inèn / hog taneitana τ p̄dicalna ɔ vazofocban ■
(2) Ian9 ke miko2 hallottauolna a k9tèlecèbèn x^o nac múuèlkeðèt / èzèztuèn kètt9t ɔ taneituañi k9339l (3) monda 9nèkie³ / Te vag è ki iouèd9 vag / aḡ egebèt vazonc (4) Ès fèlèluè i^o monda azocnac Meñnètec hizdèfetece meg Ianofnac / meffe ket hallottatoc τ lattatoc (5) Vakoc latnac / fantac iaznac / poklofoc megtiztoltatnac Sikètec halnac / halottac felkèln^o / zegen^o ewāgelizaltatnac / (6) τ bodog ki megnè

Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus, et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. (38) Et qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus. (39) Qui invenit animam suam perdet illam, et qui perdidit animam suam propter me inveniet eam. (40) Qui recipit vos me recipit, et qui me recipit recipit eum qui me misit. (41) Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet, et qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. (42) Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

XI

Et factum est, cum consummasset Iesus praecipiens duodecim discipulis suis, transit inde, ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum. (2) Iohannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis (3) ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium exspectamus? (4) Et respondens Iesus ait illis: Euntes renuntiate Iohanni quae audistis et vidistis. (5) Caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: (6) et beatus est qui non

¹ Előtte feketével: 11.

² Variáns: *verba haec*.

³ A latinban: *illi*, az *9nèkie* tehát hiba.

gonozboltatic èn bènnèm (7) Azoc ke· èlmenucièc kèzde i^o mondani a· golèkezèteen^o Ianofzol Mit mentètecki a· kietlè- |

17rb

bè latnotoc 3èltol ingando nadat è (8) Auag mit mètètecki latnotoc Lagackal ruhaztatot èmbezt è Ime kic lagackal ruhaztatnac kizafi hazac·bā vadnac (9) De mit mentètec ki latnotoc Phetat è / Sot mōdom tū·nèktec mezt nagob hog nē pphā (10) Mezt èz a3 kizol izuā vagon Ime èn èzèztè èn angalomat te ozcād èlōt / ki meg kezèiti te vtadat te èlōttèd / (11) Bi3on mondō tūnèctec / Nem tamadot nagob Ian9 baptiftatol / nēbeziecn^o zūlōttōc kō3ōt / ki ke·kūffèb meñnècn^o o2zagaban nagob attol / (12) Ian9 baptiftanac ke·napitol foguan maiglan meñnècn^o o2zaga èzōt val / τ èzouèl zagaggac a3t / (13) Mezt mēdèn pphā τ tō2ueñ Ianofiglan pphetalac / (14) τ ha akaziatoc vennètec o Illes ki iouèndō (15) kinèc hallo fūlō vagō halgaffa (16) Kihez halonlam ke·ènēnēzètet¹ / hafonlatnac a· valazt vlō gèzmekechez kic vūlōtuē mondnac o felecn^o / (17) Mū vigafagos enèket enèclèc tū nèctec / τ nē 3ōketec mū ke· 3omozo enèket enèclèc tū n è k t e c τ nē fizatoc (18) mezt iōt Ian9 nem euen fem iuan τ mondnac / o2dōgōt val |

Mate

17va

(19) Iou9 èmbezn^o fia euèn τ iuan / τ mondnac im faldoclo èmbe2 τ boznac iuoia / ièles bünōs mùuèlke·detbèliècn^o τ bünōfōcn^o bazatfa / τ

¹ A második nē hasábeleji főlösleges betoldás, mert az előző sor végén ott van: ènē-.

fuerit scandalizatus in me. (7) Illis autem abeuntibus, coepit Iesus dicere ad turbas de Iohanne: Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? (8) Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. (9) Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. (10) Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. (11) Amen, dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptista; qui autem minor est in regno caelorum, maior est illo. (12) A diebus autem Iohannis Baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. (13) Omnes enim prophetae et lex usque ad Iohannem prophetaverunt, (14) et si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. (15) Qui habet aures audiendi audiat. (16) Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes coaequalibus dicunt: (17) Cecinimus vobis, et non planctastis; lamentavimus, et non planxistis. (18) Venit enim Iohannes neque manducans neque bibens, et dicunt: Daemonium habet. (19) Venit Filius hominis manducans et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et

² A filmen jól látható pont van a második u fölött, ez az első u mellékjele.

9 fiaitol megigazoltatnac 9 bõlLêlege
 (20) Tahat kèzde zidalmažni m è d
 a· vazofocat / kicbèn foc iozagoc
 lõttèn^e uala azeit mezt nê taztottac-
 volna pniat (21) Iaý tenèked Cozo-
 zaim / iaý tenèked / Betfaida / mezt
 ha Thirusban τ Sidonban lõttèn^e
 uolna è iozagoc / mèllec lõttèn^e tú
 bènnètec zegenten hamuban τ cili-
 ciumbã taztottac uolna pniat / (22)
 de valobizoñ mondom túnèctec Thi-
 zufnac τ Sidonnac kõnuèb ležèn
 itélet napian hognè túnèctec / (23)
 Es te Caphaznaum midènè mèd
 meñnig felmagaztatol è dè mend
 pocliglã ležallaž / mezt ha Sodoma-
 ban lõttèc volna è iozagoc / mèllec
 te bènnèd lõttèc / talantal mend è
 napiglan v g a n mazattac volna / (24)
 de maga valobizoñ mondom túnèc-
 tec / hog kõnuèb ležèn Sodomaicac
 földõc^e itélet napiã hog nê tenèked |

17vb

(25) ■ Az idõbèn fèlèluè i^e monda
 Valloc tenèked afa / meñnèc τ földn^e
 vza / mezt èlzeitetted èžèkèt a·
 bõlèktõl / τ az ildomolotol / τ
 megièlentettèd èžeket¹ apzodocnac /
 (26) Vg afa mezt ig volt kellètuè te
 èlõttèd (27) Mènden^e ènnèkem adat-
 tac èn afamtol / τ fènki fem èfmèzte
 fiut hanè Lac afa / τ afat fènki fem
 èfmèzte hanè Lac fiu / τ kin^e fiu
 akazanga megièlentèni (28) Iquètec
 èn hoziam mèd kic mükalkottatoc
 / τ megtèzhèfõltètec τ èn meghizlal-
 lac tütõkèt / (29) Vègètec fel èn
 iazmamat tú zeiatoc / τ tanoffatoc
 èntõllèm / mezt èn kèges vagoc τ
 zuuèl alazatos / τ leltec nugolmat tú
 lelketec^e (30) mezt èn iazmam edes
 τ èn tèzhèm kõñ

¹ Ebbõl igazítva: èžekn^e.

peccatorum amicus. Et iustificata
 est sapientia a filiis suis. (20) Tunc
 coepit exprobrare civitatibus, in
 quibus factae sunt plurimae virtutes
 e i u s, quia non egissent paeniten-
 tiam. (21) Vae tibi Corozain, vae
 tibi Bethsaida; quia si in Tyro et
 Sidone factae essent virtutes quae
 factae sunt in vobis, olim in cilicio
 et cinere paenitentiam egissent. (22)
 Verumtamen dico vobis: Tyro et
 Sidoni remissius erit in die iudicii
 quam vobis. (23) Et tu Capharnaum,
 numquid usque in caelum exalta-
 beris? usque in infernum descendes;
 quia si in Sodomis factae fuissent
 virtutes, quae factae sunt in te,
 forte mansissent usque in hanc diem.
 (24) Verumtamen dico vobis, quia
 terrae Sodomorum remissius erit
 in die iudicii quam tibi. (25) In illo
 tempore respondens Iesus dixit:
 Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et
 terrae, quia abscondisti haec a sapi-
 entibus et prudentibus et revelasti
 ea parvulis. (26) Ita Pater, quoniam
 sic fuit placitum ante te. (27) Om-
 nia mihi tradita sunt a Patre meo.
 Et nemo novit Filium nisi Pater;
 neque Patrem quis novit nisi Filius,
 et cui voluerit Filius revelare. (28)
 Venite ad me omnes qui laboratis
 et onerati estis, et ego reficiam vos.
 (29) Tollite iugum meum super vos,
 et discite a me, quia mitis sum et
 humilis corde; et invenietis requiem
 animabus vestris. (30) Iugum enim
 meum suave est et onus meum leve.

A 3 idòbèn mene i^c innèpen
vètèmèh altal / O taneit-
uani ke· meg èhèzueièc kèz-
den^a gabona fòkèt zàgátnioc
τ ènnièc (2) A· leualtac ke· latuaioc
mondanac nèki / Ime te taneituaniid
offat tezn^e / mellèt nē illic nèki¹
tènnièc inèpeken (3) Es o mōda
nèkièc Nē oluaftatoc è / mit tōt
legèn dauid miko^z megèhèzet / τ kie
o ||

e^wta

18ra

vèle valanac / (4) Miként bè menè
iftènn^e hazaba / τ a^z èlq vètò
kehèzèkèt meg o^{tt}o / kiket nē illic
uala nèki megènni lem azocnac kie
o vèle valanac hanēlac lupa papoc-
nac (5) Auag nē oluaftatoc è tōzueñ-
bèn / mēt a· papoc inèpen a· templō-
ban a^z inèpet meg^{tō}zic / τ bñnèlkul
vadnac / (6) Mōdom ke· túnèctec
mezt è nagob a· templomtol / (7) Ha
ke· tudnatoc mi vagon / izgalmaffa-
got akazoc τ nem aldomaft / fonha
èz aztatlanokat nē kazhoztattatoc
uolna / (8) mezt èmbeznèc fia inèpn^e
es v²a (9) Es miko^z innèn èlment
volna iuta o fina^go^gaiocba / (10) τ
im eg a^ziu kèz^o èmbe^z / τ kèzdic
uala o^ttèt mōduā ha illic zombaton
vigaztani hog meguadolnac o^ttèt /
(11) O ke· monda nèkièc Ki a^z èmbe^z
tú k^oz^zollètec kinèc vagon — —² eg³
iuha τ èfèndie zombaton a· vèzembè
/ nemdè zaita zagad e τ ki èmèli
o^ttèt / (12) ment inkab iob èmbe^z a ioh-
tol / τ ug illic zombatokon iol tènni
(13) Tahat monda a^z èmbezn^e No^yd
ki te kèzedèt / τ ki òita / τ megvi-
gazec Vgan hog a· mafic (14) Ki
menuen ke· a· leualtac /

¹ Nestle egyik variánsában: *eis*.² Díszítéssel fedett törlés.

In illo tempore abiit Iesus
per sata sabbato, discipuli autem
eius esurientes coeperunt vellere
spicas et manducare. (2) Pharisei
autem videntes dixerunt ei: Ecce di-
scipuli tui faciunt quod non licet
faciant quod non licet facere sabbat-
tis. (3) At ille dixit eis: Non legistis
quid fecerit David, quando esuriit
et qui cum eo erant; (4) quomodo
intravit in domum Dei et panes
propositionis comedit, quos non lice-
bat ei edere neque his qui cum eo
erant, nisi solis sacerdotibus? (5)
Aut non legistis in lege quia sabbat-
tis sacerdotes in templo sabbatum
violant et sine crimine sunt? (6)
Dico autem vobis, quia templo
maior est hic. (7) Si autem sciretis,
quid est: Misericordiam volo, et non
sacrificium, numquam condem-
nassetis innocentes. (8) Dominus
enim est Filius hominis etiam sab-
bati. (9) Et cum inde transisset, ve-
nit in synagogam eorum. (10) Et
ecce homo manum habens aridam,
et interrogabant eum dicentes: Si
licet sabbatis curare? ut accusarent
eum. (11) Ipse autem dixit illis: Quis
erit ex vobis homo qui habeat ovem
unam, et si ceciderit haec sabbat-
tis in foveam, nonne tenebit et leva-
bit eam? (12) Quanto magis melior
est homo ove? Itaque licet sabbatis
benefacere. (13) Tunc ait homini:
Extende manum tuam. Et extendit,
et restituta est sanitati sicut altera.
(14) Exeuntes autem pharisei con-
siliium faciebant adversus eum,

³ Jellel a iuha elé utalva.

tanalot taznacuala 9 èllènè mikent
 9tèt èl vèztènec (15) Ih̄c ke tuduan
 èlméne onnaton / z kouètec 9tèt
 fokac / z megvigazta 9kèt mēd / (16)
 Es pazanlola nèkie hog meg ne
 ièlentenec 9tèt / (17) hog bètèlfèfed-
 nec / mèl mōdatot Ifayas pphā miat
 mōduan / (18) Ime èn gèzmekem èn
 valaztottam / kit èn valaztottam /
 èn zèzètō kibèn iol kellètet èn lel-
 kemⁿ / vètem èn lelkemèt 9 zeia /
 z itèlètet hizdèt poganocnac / (19)
 Nem vètèkèdic sem iuq̄t / sem haŋa
 valaki 9 žauat včacbā (20) Razodot
 —¹ nadat megnē žèg / z fultolgo
 fat megnem olt / mignē vèti 9
 g99dèlmet itelètze² / (21) z 9 nèuebè
 poganoc zèmekedn^c (22) • Tahat
 hozatec nèki èg 92d9ngos vac z néma
 / z megvigazta 9tèt / vg hog zolna
 z latna / (23) Es mēd a g9lèkezètec
 ludalkodnac vala z mondnacuala /
 Nemdè èz dauid fia è (24) A leual-
 tac ke haluan mōdanac / È nem vèt
 ki 9rd9g9kèt / hanē Lac bèlzebuppal
 92d9g9c fèiedèlmèuèl (25) Ih̄c ke-
 tuduā 9 gondolatfokat |

Mate

18va

mōda nèkie Mèndèn o2zag 9n9
 bènne megozlatot megpuztoltatic /
 z mēden vazos aḡ haz 9 bènne megoz-
 latot nē al / (26) z ha sathanas fat-
 hanast ki vèt / megozlatot 9 bènne
 / azezt mikèppèn allapie 9 o2zaga /
 (27) Azezt ha èn bèlzebuppal 9 z d 9-
 g 9 c f è i e d è l m è u è l vètecki
 92d9g9kèt / tú fiaitoc kiuèl vètnèc /
 azezt 9k lézn^e tú bizatoc / (28) Ha

quomodo perderent eum. (15) Iesus
 autem sciens recessit inde, et secuti
 sunt eum multi, et curavit eos om-
 nes. (16) Et praecepit eis ne mani-
 festum eum facerent, (17) ut adim-
 pleretur quod dictum est per Esaiam
 prophetam dicentem: (18) Ecce puer
 meus, quem elegi, dilectus meus,
 in quo bene complacuit animae
 meae. Ponam spiritum meum super
 eum, et iudicium gentibus nuntia-
 bit. (19) Non contendet neque cla-
 mabit, neque audiet aliquis in plateis
 vocem eius; (20) harundinem quas-
 salam non confringet, et linum fumi-
 gans non extinguet, donec eiciat ad
 victoriam iudicium; (21) et in no-
 mine eius gentes sperabunt. (22)
 Tunc oblatum est ei daemonium
 habens, caecus et mutus, et curavit
 eum, ita ut loqueretur et videret.
 (23) Et stupebant omnes turbae et
 dicebant: Numquid hic est filius
 David? (24) Pharisei autem audi-
 entes dixerunt: Hic non eicit dae-
 mones nisi in Beelzebub principe
 daemoniorum. (25) Iesus autem sci-
 ens cogitationes eorum dixit eis:
 Omne regnum divisum contra se
 desolabitur, et omnis civitas vel
 domus divisa contra se non stabit.
 (26) Et si satanas satanam eicit,
 adversus se divisus est; quomodo
 ergo stabit regnum eius? (27) Et si
 ego in Beelzebub eicio daemones,
 filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi
 iudices vestri erunt. (28) Si autem

¹ Egybetűnyi törlés.

² Helytelen fordítás. A két egymást

követő accusativus miatt az *ad* praeposi-
 tiót a második acc.-hoz kapcsolja.

ke· èn iftèn lèlkeuèl vètecki 92d9g9-
kèt azèt tú k9zitecbè i9t iftènn^o
o2zaga / (29) Auag mikent mèhèt
valaki è29fnèc hazaba / z elzagadoz-
hatta 9 èdeñet / hanemha èl9žèz
megk9t9zèndi az è29ft / z o3tan
vèndim9 9 hazat / (30) Ki ninL èn
vèllèm èn èllènem vagon / z ki nem
g9it èn vèlem a· himt (31) A3e2t
mōdom túnèktec mèd3bùn¹ z kazom-
lat m9gborattatic èmbezeen^o / lelekn^o
ke· kazomlatfa nem bozattaticm9 /
(32) Es valaki mondand igèt — —²
èmbefia èllèn³ me9borattatic nèki
Ki ke mondād i9 èt scèntlelèc
èllèn / nē borattaticm9 nèki fem è-
vilagban fem a· i9uènd9bē (33) Auag
tegetec io fat / z 9 gim9let iot /
auag tegètec gonoz fat / z 9 gim9-
let |

18vb

gonozt / mezt valobizon fa 9 gim9l-
le29l èsmè2tètic meg (34) Kèlkèkego-
nac nēzèti / mikent bèželhèttec iokat
gonozoc valuatoc / mezt zùnèc b9fè-
géb9l bèžel ža / (35) io èmbez io
kenLeb9l hoz iokat / z gonoz èmbez
gonoz kenLeb9l hoz gonozokat (36)
Mondam⁴ èn ke· túnèctec / hog
mèdèn hiu igè29l / kit èmbezeec
bèzellèndn^o / okot kèl adnia 9 zolla
itelèt napiā / (37) mezt te bèžeded-
b9l igazoltatol z te bèžededb9l
kazhožtatol (38) Tahat felèlènèc
— —⁵ nèki az iraftudoc k9339l / z
a· leualtae k9339l nemefec monduā
/ mèftez akazone te t9llèd ièlenfegèt
latnōc (39) Ki fèlèluē monda azoc-
nac E gonoz nemžèt z è pazazna
ièlenfegèt kèz / z nem adatic nèki

ego in spiritu Dei eicio daemones,
igitur pervenit in vos regnum Dei.
(29) Aut quomodo potest quisquam
intrare in domum fortis et vasa eius
diripere, nisi prius alligaverit for-
tem? et tunc domum illius diripiet.
(30) Qui non est mecum, contra me
est, et qui non congregat mecum,
spargit. (31) Ideo dico vobis: Omne
peccatum et blasphemia remittetur
hominibus, Spiritus autem blas-
phemia non remittetur. (32) Et
quicumque dixerit verbum contra
Filium hominis, remittetur ei; qui
autem dixerit contra Spiritum sanc-
tum, non remittetur ei neque in
hoc saeculo neque in futuro. (33)
Aut facite arborem bonam et fruc-
tum eius bonum, aut facite arborem
malam et fructum eius malum;
siquidem ex fructu arbor agnoscitur.
(34) Progenies viperarum, quomodo
potestis bona loqui, cum sitis mali?
ex abundantia enim cordis os loqui-
tur. (35) Bonus homo de bono the-
sauro profert bona, et malus homo
de malo thesauro profert mala. (36)
Dico autem vobis quoniam omne
verbum otiosum quod locuti fuerint
homines, reddent rationem de eo
in die iudicii. (37) Ex verbis enim
tuis iustificaberis et ex verbis tuis
condemnaberis. (38) Tunc responde-
runt ei quidam de scribis et phari-
saeis dicentes: Magister, volumus a
te signum videre. (39) Qui respon-
dens ait illis: Generatio mala et
adultera signum quaerit, et signum

¹ Az u fölött tinta nélküli pont, le-
nyomata határozottan kivehető.

² Díszítéssel fedett törlés.

³ Az emberfia előtt, jellel helyére utalva.

⁴ A *Mondam* tévedés *Mondom* helyett:
'dico'. RMNy. III. [374.]

⁵ Kétféltényi törlés.

ièlenfeg / hanē lac Ionas pphānac
 ièlenfège / (40) Mezt mikent Ionas
 volt a Cetn^o hafaban hazom nap-
 pal τ hazo eýèl / igèn lezn^o èmbezn^o
 fia hazom nappal τ hazom eýèl fòldn^o
 zúuèbē (41) Niniuia bèli fezfiae
 felkèln^o itelèt napian è nemzèttèl /
 τ megkazhoztatfac otèt mezt ok pñiat
 taztottac Ionafnac p̄dicacioaetz / τ ým
 èz nagob Ionafnal (42) Sababèli
 kizalne azzon felkèl itelèt napian
 ènemzèttèl τ ||

eŵta

19ra

megkazhoztatfa otèt / mezt iot
 fòldn^o vegezol halgatni Salamonnac
 bõrlèfeget / τ im èz nagob salamonnal
 • (43) Miko2 ke a fèztèzètes žel-
 lèt ki megen èmbezbõl iaz aziu
 hèlekèn / kèzèluèn ñugolmat z nē
 lèluèn / (44) tahat mond megfozdo-
 loc èn hazāba / honnan ki iottèm /
 τ iutuan lelte otèt huan fèpzoekèl
 ñgtižteitua τ megekèfeituen / (45)
 Tahat megen z vezèn q vèle egeb
 hèt zèlleteket tølletøl alnocbakat /
 τ bèmeneuèc lako3nac ot / τ lezn^o
 az èmbeznèc vtõfi gonozbac èlèinèl
 / ig lezèn è mentøl gonozb nēzètn^o
 (46) Meg q è bèzeluen a gòlèkezè-
 tecn^o / ým q aña z q affafiaý
 alnac vala kun kouètkèzue hog nèki
 zolonnac (47) Tahat monda nèki
 nèmèl Im te añað z te atadfiay kun
 alnac / kèrèfn^o tegedèt / (48) Es q
 fèlèluen a nèki zolonnac mōda Es
 mef èn atam² z kic èn atamfiaí /
 (49) Es ki tèzièztuè q kèzet q taneit-
 uaniza mōda Im èn añað z èn
 atamfiaí / (50) mezt valaki tēdi èn
 afānac akazattat³ ki vagō mēnècbèn
 / az èn atamfia z èn hugom τ èn
 añað

non dabitur ei, nisi signum Ionae
 prophetae. (40) Sicut enim fuit
 Ionas in ventre ceti tribus diebus
 et tribus noctibus, sic erit Filius
 hominis in corde terrae tribus die-
 bus et tribus noctibus. (41) Viri
 Ninivitae surgent in iudicio cum
 generatione ista et condemnabunt
 eam, quia paenitentiam egerunt in
 praedicatione Ionae; et ecce plus
 quam Ionas hic. (42) Regina austri
 surget in iudicio cum generatione ista
 et condemnabit eam, quia venit
 a finibus terrae audire sapientiam
 Salomonis; et ecce plus quam Salo-
 mon hic. (43) Cum autem immundus
 spiritus exierit ab homine, ambulat
 per loca arida quaerens requiem, et
 non invenit. (44) Tunc dicit: Rever-
 tar in domum meam, unde exivi.
 Et veniens invenit eam vacantem,
 scopis mundatam et ornatam. (45)
 Tunc vadit et assumit septem alios
 spiritus secum nequiores se, et
 intrantes habitant ibi; et fiunt no-
 vissima hominis illius peiora prio-
 ribus. Sic erit et generationi huic
 pessimae. (46) Adhuc eo loquente ad
 turbas, ecce mater eius et fratres
 stabant foris quaerentes loqui ei.
 (47) Dixit autem ei quidam: Ecce
 mater tua et fratres tui foris stant
 quaerentes te. (48) At ipse respon-
 dens dicenti sibi ait: Quae est mater
 mea, et qui sunt fratres mei? (49)
 Et extendens manum in discipulos
 suos dixit: Ecce mater mea et fratres
 mei. (50) Quicumque enim fecerit
 voluntatem Patris mei qui in caelis
 est, ipse meus frater et soror et
 mater est.

¹ Tévedés lefen helyett: 'erit'.

² Tévedés èn añað helyett (lásd: ni. 49. vers). RMNy. III. [374.]

³ A tt mellől hiányzik a mellékjel.

A Napon ki menuē i^o a· hazbol / vl uala a· tengē / |

19rb

mèllet / (2) τ golèkezenèc q hozia
 foc golèkezètec / ug hog felmenuē
 vlnq a· haiorkabā / τ mend a·
 golèkezètec alnacuala a· mazton /
 (3) τ bèzèl vala nèkic peldabèzedec-
 bèn monduan [¶] Im ki ment ki vèt
 vètni q² maguat² / (4) τ micoz vèt ne-
 mellec èften^o a3 vt fèlen / τ
 iqtèn^o a· meñnèi zepèfoc / τ meg-
 qttec azocat³ / (5) Egèbi ke-
 èftènèc a· kquèfze hol nē volt foc
 földoc / τ legottā ki koltèn^o mezt nē
 vala⁴ földn^o mellege (6) Nap ke· fel-
 kèluē meghèuqlèn^o / τ mezt nē vala
 gòkèzèc m̄gazanac (7) Egèbi ke-
 èfenèc a· tuuiffècbè / τ a· tuuiffec
 felnèuen^o τ megfo[3]itac⁵ azokat (8)
 Egèbi ke· èfenèc a· iò földbè / τ ada-
 nac gimqlot Egèbi za3 nèmquèt /
 egèbi hatuā nèmquèt / egèbi ha2-
 miè nèmquèt / (9) Kinèc vagō hallo
 fulq halgaffa [¶] (10) Es hozia vèpuē
 q taneituani mondanac nèki / Mize
 bèzellèz nèkic peldabèzedecbèn (11)
 Ki fèlèluen monda azocnac / Mezt
 nèktec aduan vagō megèfmèznetec
 meñ o3agnac titkia / Azocnac ke-
 ninL aduā / (12) mezt kinèc vagō
 annac adatic τ bquqltètic Kin^o ke· nīL
 / τ mellèt lacèic⁶ vallani⁶ èl vetè-
 tic⁷ |

In illo die exiens Iesus
 de domo sedebat secus mare. (2) Et
 congregatae sunt ad eum turbae
 multae, ita ut in naviculam ascen-
 dens sederet; et omnis turba sta-
 bat in litore. (3) Et locutus est eis
 multa in parabolis dicens: Ecce
 exiit qui seminat seminare. (4) Et
 dum seminat, quaedam ceciderunt
 secus viam, et venerunt volucres
 caeli et comederunt ea. (5) Alia
 autem ceciderunt in petrosa, ubi
 non habebant terram multam; et
 continuo exorta sunt, quia non
 habebant altitudinem terrae. (6)
 Sole autem orto aestuaverunt; et
 quia non habebant radicem, aruerunt.
 (7) Alia autem ceciderunt in spinas,
 et creverunt spinas et suffocaverunt
 ea. (8) Alia autem ceciderunt in
 terram bonam et dabant fructum,
 aliud centesimum, aliud sexagesi-
 mum, aliud trigesimum. (9) Qui ha-
 bet aures audiendi audiat. (10)
 Et accedentes discipuli dixerunt ei:
 Quare in parabolis loqueris eis? (11)
 Qui respondens ait illis: Quia vobis
 datum est nosse mysteria regni cae-
 lorum, illis autem non est datum.
 (12) Qui enim habet, dabitur ei, et
 abundabit; qui autem non habet, et
 quod habet auferetur ab eo. (13)

¹ Az utolsó I-ben a 13 számnak az arab 1 jegye van benne.

² Variáns: *seminare semen suum*.

³ Az első a q-ból javítva, valószínűleg azért, mert először az *qlèt* szót akarta írni a másoló.

⁴ Variáns: *habebat*.

⁵ A 5 áthúzva, fölé írva az i.

⁶ Latin: *habet*.

⁷ A *vetètic* a lap alján, külön sorban, díszítéssel körülvéve.

9 tǫllǫ (13) Azezt bēzellec nēkie
 pelda bēzedecbēn / mezt latuan nē
 latnac τ haluan nē halmac τ nē
 èztn^e / (14) Hog bēteffeleggec 9
 hēnn^e Ifaias pphēciaia monduā /
 Hallattal hallotoc τ nē èztitèc / τ
 latuan lattoc τ nē lattoc / (15) mezt
 megkǫuēzedet è nepnèc 9 zǫu9c / τ
 9 fulǫckel nēhēzēn hallottanac / τ
 9zèmekèt bēzèkèztettec / hog ne
 latnanac valaha zemeckèl / se fulǫc-
 kèl hallananac / se zǫu9ckèl èztēnen^e
 hog megfozdolnanac τ mǫg viǫaziam
 9kèt / (16) Tǫ zemtèc kè bodogoc
 mezt latnac / τ tǫ fulètec kic¹ halmac
 / (17) Valobizon mondom tǫnèctec
 / mezt foc pphētae τ iǫazac keuantac
 latnioc / mellèket lattoc / τ nē lat-
 tac / τ hallanioc mellèket hallotoc
 τ nē hallottac (18) Tu azer̄t halgaf-
 fatoc a vèton^e pèldabèzédèt / (19)
 Menden ki halla a3 02zagnac² iǫeiet
 τ nē èzti / i9 a gono3 τ èlragagga
 a3t mèl vèttètet 9 zǫuebē / E3 a3
 ki vèttètet a3 vt fèlèn (20) Ki ke-
 vèttètet a kǫuèfzè / E3 a3 ki halla
 i f t è n n^e iǫeiet / τ legottan 9zǫmèl
 ve3i a3t / (21) mezt ke nē val 9
 bènne gǫkèzèt / dè idèft / t9z9delm
 léuè ke τ vld9zèt a3 iǫeiet legottan
 meg gono3bodie |

(22) Ki ke vèttètet a tǫuifbè / E3
 a3 ki halla a3 iǫèt / dè è3 vilagnac
 3ozgalmazatoffaǫa / τ kazdagfagnac
 hazuglaǫa megfoifa a3t / τ gi-
 mǫllnèlkùl lezēn / (23) Dè a ki a-
 io fǫldbè vèttètet / E3 a3 ki halla a3
 iǫèt τ èzti / τ gimǫll93 nemel 3a3

¹ Latin: *quia*.

Ideo in parabolis loquor eis, quia
 videntes non vident, et audientes
 non audiunt neque intellegunt. (14)
 Et adimpletur in eis prophetia Esaiae
 dicentis: Auditū audietis et non
 intellegētis, et videntes videbitis et
 non videbitis. (15) Incrassatum est
 enim cor populi huius, et auribus
 graviter audierunt et oculos suos
 clauserunt; nequando videant oculis
 et auribus audiant et corde intelle-
 gant et convertantur, et sanem eos.
 (16) Vestri autem beati oculi quia
 vident, et aures vestrae quia audiunt.
 (17) Amen quippe dico vobis, quia
 multi prophetae et iusti cupierunt
 videre quae videtis et non viderunt,
 et audire quae auditis et non audie-
 runt. (18) Vos ergo audite parabolam
 seminantis. (19) Omnis qui audit
 verbum regni et non intellegit, ve-
 nit malus et rapit quod seminatum
 est in corde eius; hic est qui secus
 viam seminatus est. (20) Qui autem
 super petrosa seminatus est, hic est
 qui verbum audit et continuo cum
 gaudio accipit illud. (21) Non habet
 autem in se radicem, sed est tempo-
 ralis; facta autem tribulatione et
 persecutione propter verbum, con-
 tinuo scandalizatur. (22) Qui autem
 seminatus est in spinis, hic est qui
 verbum audit, et sollicitudo saecu-
 li istius et fallacia divitiarum suffo-
 cat verbum, et sine fructu effi-
 citur. (23) Qui vero in terram bonam
 seminatus est, hic est qui audit
 verbum et intellegit et fructum affert,

² Föltehető, hogy a 3-nek mellékjele van a fölötte levő 3 betűnek a végében.

nèmquèt / egebi ke· hatuan nèmquèt / bizon egèbi hazmié nèmquèt
 • (24) Egeb pelda bèzedèt vète azocnac mōduan / Meññèn° o2zaga hafonlatic èmbezhez / ki vètet io magot
 9 žantafaba / (25) miko2 ke· nēpèc èl aluttac volna / iqt 9 èllènfege / z fellql reia vètet konkolt / a· buza kōzibè / z èlment (26) Miko2 ke· a fū nqt volna / z gimqlq3qt volna / tahat a· konkoloc es megìelenen° (27) Vēpuē ke· a· haži afanac žolgai mōdanac nèki / V2am nēmdè / io magot vèttèlvala è te žantafodba / a3e2t honnā valfa a· konkolocat / (28) z monda azocnac Až èllènfeğes èmbez tōttq a3t¹ — — A žolgae ke· mondanac² nèki / Akazd è èlmégonc / z egbè žéggüc azocat (29) Es monda / Ne talātal a· konkol ki zèduètèc ki izlatoc vèlec 93u9 a buzat es / (30) dè haggatoc monnot nōni a3 azatāfiglan / Es a3 azatnac idèiebèn mōdom a3 azatocnac / žeggetec èlō
 ||

eŵta

20ra

a konkolt / z kōzōziètec azocat nālabocba megègèttètni / a· buzat ke· gohetec èn Lūzombè • (31) Egeb pelda bèzet³ vète nèkie monduā Mēññèn° o2zaga hafonlatic mufta2⁴ maghoz / kit veuen èmbez vèt 9 žantafaba / (32) ki iollèhèt mendèn magtol küffèb / miko2 ke· nèuēd / nagob mēdèn kapōžtanal / Es lezèn faia vg hog mēney zèpèsoc iqt⁵ / z lakozianac⁵ 9 again • (33) Egèb peldabèzèdèt bèžellè nèkie mōd u a n Meññèn° o2zaga hafonlatic koužhoz / kit veuen nēbèzi èl reit hazom mezèc

et fa c i t aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum. (24) Aliam parabolam proposuit illis dicens: Simile factum est regnum caelorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. (25) Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit. (26) Cum autem crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. (27) Accedentes autem servi patrisfamilias dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde ergo habet zizania? (28) Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus et colligemus ea? (29) Et ait: Non, ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis et triticum. (30) Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum. (31) Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo; (32) quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, maius est omnibus holeribus et fit arbor, ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius. (33) Aliam parabolam locutus est eis: Simile est regnum caelorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec

¹ A t sor fölött utólag beírva, utána tórlés, eredetileg föltehetőleg azocat volt írva.

² Az első a betű felett, közvetlenül a fölötté levő z alatt ékezethez hasonló

tollvonás, de az á hangot nem szokta jelölni a másoló.

³ Értsd: 'példabeszédet'. Másolási hiba.

⁴ Az a fölött nincs ékezet.

⁵ Az o fölött tintacsépp.

ližtbè migñè mèd meġkèlnè (34) Mènd èzekèt bèželle i° a· ġolèkèžè-
tecn° pelda bèžedecbèn / z pelda-
bèžednèlkül nē bèžel uala nèkie /
(35) hog bètèllèfednec / mef monda-
tot pphā miat mōduan Megñitom èn
žamat peldabèžedecbèn / meġhiždè-
tem vilag kèždètitōl foguā ualo
titkokat (36) Tahat a· ġolèkežètec
èlèžèžtuē iquq a hazba / z vepen°
q hozia q taneituañi monduan /
Magazažd meġ münèkōnc a· žantās
konkolānac¹ peldabèžedet (37) Ki
fèlèluē monda Ki vèti a· io magot /
až èmbezn° fia (38) Až žantat ke-
/ až è vilag / A io mag ke ažoc až
ožzag- |

20rb

nac fiay / A konkoloc ke Ažoc až
alnoc fiac / (39) Až èllènfèġ ke· ki
vètettè ažocat / až / až qzdoġ / dè
až azatat / až è vilag veġèžètè / Až
azatoc ke· až angaloc / (40) Ažezt
mikènt eġbè žedic a· konkolocat z
tūžžèl meġèġètic / igèn ležè è vilag-
nac uèġèžètèbèn / (41) èžèžti èmbezn°
fia q angalit / z èġbè ġoñn° q ožžag-
ġabol mendž gonožbolatocat / z
ažokat kie težn° hamiffagot / (42) z
èžèžtic qkèt tūžnèc kèmenčèiebè /
ot ležèn firalm z fogacnac likožga-
tala / (43) Tahat až igazač fèln°
mikènt nap q ałłocnac ožžagaban /
Kin° hallo fulq vagon halgalla / (44)
Meñnècn° ožžaga hafonlatic žantaf-
ba zeitet kenlhez / Kit mef èmbez
meġlèlènd èlzeiti / z azon valo qzq-
mèbèn èlmèġèn z èlazoffa mèndènet
mie vagon / z meġuèži a žantofldèt
• | (45) Elmeg meñnècn° ožžaga²
hafonlatic kèžèfkedq èmbezhez / ki
kèžès nèmes kquèket / (46) leluen ke-

fermentatum est totum. (34) Haec
omnia locutus est Iesus in parabolis
ad turbas et sine parabolis non
loquebatur eis, (35) ut impleretur
quod dictum erat per prophetam
dicentem: Aperiam in parabolis os
meum, eructabo abscondita a consti-
tutione mundi. (36) Tunc dimissis
turbis venit in domum, et accesse-
runt ad eum discipuli eius dicentes:
Edissere nobis parabolam zizanio-
rum agri. (37) Qui respondens ait
illis: Qui seminat bonum semen
est Filius hominis. (38) Ager autem
est mundus. Bonum vero semen, hi
sunt filii regni. Zizania autem filii
sunt nequam. (39) Inimicus autem,
qui seminavit ea, est diabolus. Messis
vero consummatio saeculi est, mes-
sores autem angeli sunt. (40) Sicut
ergo colliguntur zizania et igni
comburuntur, sic erit in consumma-
tione saeculi. (41) Mittet Filius
hominis angelos suos, et colligent de
regno eius omnia scandala et eos
qui faciunt iniquitatem, (42) et
mittent eos in caminum ignis. Ibi
erit fletus et stridor dentium. (43)
Tunc iusti fulgebunt sicut sol in
regno Patris eorum. Qui habet aures
audiendi audiat. (44) Simile est
regnum caelorum thesauro abscon-
dito in agro; quem qui invenit homo,
abscondit et prae gaudio illius vadit
et vendit universa quae habet et
emit agrum illum. (45) Iterum simile
est regnum caelorum homini nego-
tatori quaerenti bonas margaritas.
(46) Inventa autem una pretiosa

¹ Az első o betűn látszó tollnyom nem tekinthető írásjelnek.

² A 3 2-ből van igazítva, az utolsó a föltötti tollnyom nem tekinthető írásjelnek.

eg dragalato kout / megen z el agga
 mendenet mie vagon / z meguézi
 azt (47) Esmeg mēnēc^o ožaga
 hafonlatie tēngezbe èzèztét važahoz
 / kibè gòlèkezi mèdèn halacnac
 nēzetebol / (48) Ki mikož bètèlic |

Mate

20va

ki vonuā z a mazt mēllèt vlūen /
 valaztottac a iokat o èdeñeche / a
 gonozocat ke ki èzèztettec (49) Igèn
 ležē è uilagnac vegèzètebē ki menn^o
 az angaloc z el valaztac a gonozocat
 az igazac kōžzōl / (50) z èzèztic
 oket tūzn^o kēmēceiebe / oth ležēn
 firalm z fogacnac likozgatafa (51)
 Ertettètèc è mēd èzekèt / mōdnac
 neki Es ug / (52) mōda azocnac /
 Azezt mēdž iraftudo tanolt meñ-
 nēc^o ožagaban / hafonlatie èmbez-
 hēž haži atahoz / ki hoz o kenlebōl
 vjokat z okat • (53) Ès è ž¹ ug lōn
 / mikož megvègèžte volna ihē è
 pēlda bèžedekèt / èlmene inèn / (54)
 z iutuan o hazaiaba / taneifa uala
 okèt / o linagogaiocban / ug hog
 mōdananc / honnan ènnèc mèd ež²
 / bōlèfegec / z è iožagoc (55) Nemdè
 èž az aL fia è / nemde o aña
 mondatic marianac è / z o attafiaj
 iacab z ioseph / z Simon z Iudas /
 (56) z o hugi nemdè mèd mù nalonc
 vadnac è / azezt honnan vadnac
 ènnèc mèd èzec / (57) z ig meggō-
 nožbodnac uala o benne Ihē ke-
 mōda / NinL pphā tiztèffegnèlkul
 hanē Lac |

20vb

o hazaiabā z o hazabā / (58) z nē
 tōn ot foc iožagocat o hütōtlènfege-
 kezt

¹ Sor fölötti betoldás, az è ékezete
 összeolvad a fölötté levő o alsó vonalával.

margarita, abiit et vendidit omnia
 quae habuit et emit eam. (47) Ite-
 rum simile est regnum caelorum
 sagenae missae in mare et ex omni
 genere piscium congreganti. (48)
 Quam cum impleta esset educentes
 et secus litus sedentes elegerunt bo-
 nos in vasa, malos autem foras mi-
 serunt. (49) Sic erit in consumma-
 tione saeculi; exhibunt angeli et
 separabunt malos de medio iusto-
 rum (50) et mittent eos in caminum
 ignis; ibi erit fletus et stridor den-
 tium. (51) Intellexistis haec omnia?
 Dicunt ei: Etiam. (52) Ait illis: Ideo
 omnis scriba doctus in regno cae-
 lorum similis est homini patrifam-
 ilias, qui profert de thesauro suo
 nova et vetera. (53) Et factum est,
 cum consummasset Iesus parabolas
 istas, transiit inde. (54) Et veniens
 in patriam suam docebat eos in
 synagogis eorum, ita ut m i r a r e n-
 t u r et dicerent: Unde huic sapientia
 haec et virtutes? (55) Nonne
 hic est fabri filius? Nonne mater
 eius dicitur Maria, et fratres eius
 Iacobus et Ioseph et Simon et Iu-
 das? (56) Et sorores eius nonne om-
 nes apud nos sunt? Unde ergo huic
 omnia ista? (57) Et scandaliza-
 bantur in eo. Iesus autem dixit
 e i s : Non est propheta sine honore
 nisi in patria sua et in domo sua.
 (58) Et non fecit ibi virtutes multas
 propter incredulitatem illorum.

² Utána tintafolt törlése.

A 3 vdqbèn halla negèdlò he-
 rodes iñnac hizet / (2) τ mō-
 da q gèzmèkinèc / **E** Iang
 baptifta q kòlt fel halottaibol
 τ azezt mùuèlkèdtèdnèc è iòzagoc q
 bènnè / (3) Hezodes ke megfogta
 Ianoft τ meg kòtelèzte ötet hezodia-
 fezt q affafianac fèlèlegèiezt / (4)
 Mezt Iang vg monduala nèki / Nem
 illic tenèked vallanod ötet / (5) τ
 akazuan ötèt megfogni fele a nep-
 töl / mezt ug vallacuála ötèt ment
 pphāt / (6) Hezodèfn^o ke-
 letèle napian / 3okdòfo herodiadifnac Iaña
 az èbèllò haz kòzèpet¹ / τ kèl-
 lètec hezodèfnèc / (7) azezt èfèuèl
 fogada nèki adni / valamit kèznè
 ötòllò / (8) τ az q ànnatol imtètuè
 mōda / Aggad ènnèkem ittèn Ianus
 baptifanac fèiet eg talñezon / (9) Ès
 megzomorodec a kiraf az èfnèc
 t q ruen èi èzt / τ azokezt kie
 quèle egbè vln^o vala / parantola
 nèki adni / (10) τ èzèzte τ meg-
 nàkaza Ianoft a tòmloqbèn / (11)
 τ èlhozatec eg talñezon q fèiè / τ a
 lannac adatec / τ viue q ànnanac /
 (12) τ hozia vepuè ||

ewta

21ra

q taneituani² véuec q tètet τ èltèmè-
 tec azt / τ iqueièc meghizdètec
 ihēnac (13) Kit micoz hallotuolna
 ihē haiorkaba m è n u è n èlmènè
 innèn kiètlèn hèlrè maganac / Ès
 micor hallottac uolna a gòlèkezètec
 kquètec ötèt varofocbol galogon /
 (14) τ ki menuè lata a foc gòlèkezè-
 tet τ kòhòzòlò q raitoc τ megvigazta
 q lèlètezòiqkèt ■ (15) Èftuè leuè ke /

In illo tempore audivit
 Herodes tetrarcha famam Iesu, (2) et
 ait pueris suis: Hic est Iohannes
 Baptista; ipse surrexit a mortuis,
 et ideo virtutes operantur in eo. (3)
 Herodes enim tenuit Iohannem et
 alligavit eum et posuit in
 carcerem propter Herodiamem
 uxorem fratris sui. (4) Dicebat enim
 illi Iohannes: Non licet tibi habere
 eam. (5) Et volens illum occidere
 timuit populum, quia sicut prophe-
 tam eum habebant. (6) Die autem
 natalis Herodis saltavit filia Hero-
 diadis in medio et placuit Herodi.
 (7) Unde cum iuramento pollicitus
 est ei dare quodcumque postulasset
 ab eo. (8) At illa praemonita a matre
 sua, Da mihi, inquit, hic in disco
 caput Iohannis Baptistae. (9) Et
 contristatus est rex; propter iura-
 mentum autem et eos qui pariter
 recumbentibus iussit dari. (10) Mi-
 sitque et decollavit Iohannem in
 carcere. (11) Et allatum est caput
 eius in disco et datum est puellae,
 et attulit matri suae. (12) Et acce-
 dentes discipuli eius tulerunt cor-
 pus eius et sepelierunt illud, et
 venientes nuntiaverunt Iesu. (13)
 Quod cum audisset Iesus, secessit
 inde in navicula in locum desertum
 seorsum; et cum audissent turbae,
 secutae sunt eum pedestres de civi-
 tatibus. (14) Et exiens vidit turbam
 multam et misertus est eis et curavit
 languidos eorum. (15) Vespere autem

¹ Variáns: medio triclinio.² Az u betűn véletlen pont.

vépenèc 9 hozia 9 taneituañi è hël pužta / τ az id9 imar elmult / èzòzd èl a. gòlèkèzètekèt / hog menuen castelocba vegèn^c etkèt magocnac (16) Ihc ke mōda nèkie nem kèl èlmenniec / de aggatoc tù azocnac ènnièc / (17) Fèlèlènèc nèki ninL it / hanem lac 9t kènèz τ kèt hal / (18) Ki monda nèkie / Hoziatoc nèkem idè azocat / (19) Es micor pazāLolt uolna a. gòlèkèzèt^c le ũlni a. zenan / veuen az 9t keñèzekèt / a. kèt halakat meñbè tèkentuē m̄g alda / τ megzege τ ada 9¹ taneituañi-nac / A taneituañoc ke. adac² a. gòlèkèzètec^c / (20) τ mend 9n^c / τ m̄gèlegedèn^c τ felueuec a. dèzebec-nèc maradekat tizènkèt fùlès kofa-zocat tellefekèt / |

21rb

(21) Az eu9c^c ke zamoc vala 9tžèz èzez fezfiac nèmbericèt9l τ apzodoc-tol m̄g valua / (22) Ès legottan kènzèreite i^c 9³ taneituañit a haiorkaba fèlmènnièc / τ 9tèt èl9l kèluen a. tèngezen altal mēnièc / miglèn èlèzèztène a. gòlèkèzètekèt / (23) τ a. gòlèkèzèt èlèrèztuē fel mene a. hegrè 9maga imatkožni Eftuè leuen ke 9maga ottan vala / (24) A haiorka ke. a. haboctol hagigaltaticuala a. tèngez k9žèpet mezt a. žèl èllèn vala (25) Az eyn^c ke. negèd vigiliaia kozon / i9u9 9 hoziaioc a. tèngezèn iazuan / (26) τ 9tèt latuaioc a. tèngezè iaratta megžomozodanac monduā mezt è tūndezlet / τ feltecèn iu9ltèn^c / (27) Es legottan ihc žolala nèkie mond-uan / vallatoc hūfegèt èn vagoc

facto accesserunt ad eum discipuli eius d i c e n t e s : Desertus est locus, et hora iam praeteriit; dimitte turbas, ut euntes in castella emant sibi escas. (16) Iesus autem dixit eis: Non habent necesse ire; date illis vos manducare. (17) Responderunt ei: Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. (18) Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. (19) Et cum iussisset turbam discumbere super faenum, acceptis quinque panibus et duobus piscibus, aspiciens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. (20) Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos. (21) Manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum, exceptis mulieribus et parvulis. (22) Et statim compulit Iesus discipulos ascendere in naviculam et praecedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. (23) Et dimissa turba ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. (24) Navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus; erat enim contrarius ventus. (25) Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare. (26) Et videntes eum super mare ambulantem turbati sunt dicentes: Quia phantasma est, et prae timore clamaverunt. (27) Statimque Iesus locutus est eis dicens: Habete fiduciam; ego sum,

¹ Variáns: *discipulis suis.*

² Variáns: *dederunt.*

³ Variáns: *discipulos suos.*

ne akaziatoc fêlnêtec / (28) Fêlêluê
ke· petê monda / Vram ha te vag
paranLoî nekem / hog iuthaffac tê
hoziad a· vizêken / (29) z 9 monda
ioÿ / Es lezaluan petez a· haiolkabol
iaz vala a· vizêken hog iutna i^hoz
/ (30) Latuã ke· a· nag zêlêt felemec
/ Es mikor êlkêzdet volna mêz9lni /
iuolt9 monduã Vram vdu9zeh ênge-
mêt |

Mate

21va

(31) Es legottan i^c 9 kèzè — —¹ ki
noituan megragada 9tèt z monda
nêki / Kêucs hüt9 mirè kêtelkedél
(32) Es micoz felment uolna² a· ha-
iolkaba megalla a· zêl / (33) Kic
ke· a· haiolkaban valanac iqenêc /
z imadac 9tèt môduan / biz9n iftênn^c
vag fia (34) Es micoz tengezen altal
mentên^c uolna iutanac genaazêtn^c
földêbè / (35) Es mic9 megêfmêztec
uolna 9tèt a· hêln^c fezfiai / êzêztenêc
mêd a· vidék zèzent / z hozanac
nêki mêden gonožol vallokat / (36)
z kezicuala 9tèt / hog auag Lac 9
ruhaianac pezêmet illêtnec / z valakic
illettec meguigažtanac

XV 15

Tahat vepenêc 9 hozia irlm̄b9l
a3 iraftudoc z a· leualtac
monduan (2) Mirè toziem̄g a·
te taneituanid a· vênêcn^c zêz-
zefekêt / mezt nê moffacm̄g 9 kèzekêt
micoz keñêzèt eznêc (3) Es 9 felêluê
monda azocnac / Es tû mizè tozi-
tecem̄g iftênn^c panLolattat a· tû zêz-
zêftekezt mezt iftên ug mondot (4)
Tižtellêd te³ aadat z te³ aadat /
z valaki mondand gonožt 9 aatanac

¹ Néhány betűnyi törlés.

² Variáns: *ascendisset*.

³ Variáns: *patrem tuum*; ugyanígy a

nolite timerè. (28) Respondens autem
Petrus dixit: Domine, si tu es, iube
me ad te venire super aquas. (29) At
ipse ait: Veni. Et descendens Pe-
trus de navicula ambulabat super
aquam ut veniret ad Iesum. (30) Vi-
dens vero ventum validum timuit et
cum coepisset mergi, clamavit di-
cens: Domine, salvum me fac. (31)
Et continuo Iesus extendens manum
apprehendit eum et ait illi: Modicae
fidei, quare dubitasti? (32) Et cum
ascendissent in naviculam, cessavit
ventus. (33) Qui autem in navicula
erant, venerunt et adoraverunt eum
dicientes: Vere filius Dei es. (34) Et
cum transfretassent, venerunt in
terram Gennesar. (35) Et cum cogno-
vissent eum viri loci illius, miserunt
in universam regionem illam et ob-
tulerunt ei omnes male habentes
(36) et rogabant eum, ut vel fimbri-
am vestimenti eius tangerent. Et
quicumque tetigerunt salvi facti
sunt.

XV

Tunc accesserunt ad eum ab
Hierosolymis scribae et pharisaei
dicientes: (2) Quare discipuli tui
transgrediuntur traditionem senio-
rum? non enim lavant manus suas
cum panem manducant. (3) Ipse
autem respondens ait illis: Quare
et vos transgredimini mandatum
Dei propter traditionem vestram?
Nam Deus dixit: (4) Honora patrem
et matrem, et: Qui maledixerit patri

következő te aadat-nak megfelelő vari-
áns: *matrem tuam*.

ag̃ 9 añnanac halallal halion / (5) τ
tū vg mondotoe / Valaki mondand
affanac ag̃ añnanac / valamel aian-
doe en töllem vagō teneked haznal
/ (6) Es nē¹

21vb

tižteli 9 affat ag̃ 9 annat / Es meg-
fēmicitetteteo iftēn^o paranlolatfat
a· tū žēzoftektezt / (7) Kepmutaloe
/ iol pphetalt ifayaz p p h ā tur-
latoe / monduan (8) E nepec aiakoe-
kal tižtēn^o engemēt / 9 žuuoe ke-
mēžžē en töllem (9) octalan bōlōlnēc
engemēt / taneituaioe embezeen^o
tanofagit / τ paranlolatit (10) Es
egbē 9 hozia hiuan a· gōlēkežētekēt
mōda nēkie / Halgaffatoe τ ēzLētee
/ (11) mezt mi žan bē megē nē
fežtežtētmg̃ embezekēt / dē mel
žabol ki i9 a· fežtežtētmg̃ embezekēt
/ (12) Tahat vepuen 9 hozia 9 taneit-
uañi mondanac nēki / tud ē mēt a·
leualtae / ēž igē haluan meg gonoz-
bodnae / (13) Es 9 fēlēluen mōda /
Menden plantalat kit nē plantalt en
meññei ařam ki iztatie (14)² Haggat-
toe el azokat mezt vakoe τ vakocnae
vēžēzi / Ha ke· a· vac a vakot
vēžētēndi³ / mōnaic a· vēmembē
ēfic / — —⁴ (15) Felēluē ke· pētež
mōda Magazaždmg̃ nēkōnc ē pelda
bēžedet / (16) Es 9 mōda Meg tu es
ēžtēlmnēlkūl vattoe ē / (17) nē ēžti-
tec ē Mezt mendēn mi žan bē megēn
hafba megen / τ a· tižtolatban ki
megen / (18) Mellec ke· žabol ki
i9^o / žūbōl žarmaznac / τ azoe
fēžtežtēt^o mg̃ embezekēt / (19)
žūbōl ke· žaž- ||

¹ A három utolsó szó törlés helyére van írva.

² Ez a vers a második kéz írása, kivéve a törlés fölé írt *mōnaic* szót, mely szintén Németi György kézírása.

vel matri, morte moriatur. (5) Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri vel matri: Munus quodcumque est ex me, tibi proderit; (6) et non honorificabit patrem suum aut matrem suam, et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. (7) Hypocritae, bene prophetavit de vobis Esaias dicens: (8) Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. (9) Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas et mandata hominum. (10) Et convocatis ad se turbis dixit eis: Audite et intellegite. (11) Non quod intrat in os coinquinat hominem; sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. (12) Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei: Scis quia pharisaei audito verbo hoc scandalizati sunt? (13) At ille respondens ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus caelestis, eradicabitur. (14) Sinite illos, caeci sunt et duces caecorum, caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt. (15) Respondens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis parabolam istam. (16) At ille dixit: Adhuc et vos sine intellectu estis? (17) Non intellegitis quia omne, quod in os intrat, in ventrem vadit et in secessum emittitur? (18) Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquant hominem. (19) De corde enim exeunt

³ Utána törlés. A törlésre írva *mōnaic*.

⁴ Törlés, vonalkákkal lehúzgálva.

maznac gono3 gondolatoc ember
 oldokéfec tozuen torefec paragnafagoc
 v2fagoc hamis tanofagoc kazomlatoc / (20) èzec kie megfèzteztètn^e
 èmberekèt / Mofdatlan kèzzèl ualo
 kener etel ke· nē feztèztètètg¹ èmbezt²
 • (21) Es i^e innèn ki mènuen menè
 tizufnac τ Sidonnac uidekibè (22)
 Es im eg Cananeai nèmbezi a·
 vidècbòl ki iquē iuòltuala monduā
 nèki Izgalmazih ènnèkem vram
 Daidnac fia / mezt èn leañom az
 q2dògtòl gonozol getrètic / (23) ki
 lac eg igèt fem felèle nèki Es q hozia
 vepuē q taneituani kezicuala qtèt
 mōduan Erèzd èl èzt mezt vtan-
 none iuòlt / (24) O ke· feleluē monda
 Nem vagoc èzèztètet hanē lac a·
 iuhocho3 kie èlteuèhettec ifēln^e ha-
 zat / (25) Es az iquq τ imada qtèt
 mōduan / Vram fegeh èngemèt (26)
 Ki felèluē monda Nem io a· fiac
 kenèzet meguènni τ τ³ az èbècn^e
 èzèztèni / (27) Es a· monda / Vg
 v2am / Demaga lam a· kòlkec es
 egn^o a· — —⁴ mozfalekocbol / kie
 èfnec q v2ocnac a2talokzòl / (28)
 Tahat felèluē i^e mōda ānac O·
 nèmbezi nag tehütöd⁵ legē nèked
 mikent akazod Es meguigazec q
 lana azō idqbèn • (29) Es micor
 inèn i^e èlmultuolna / iuta galilea-
 bèli |

cogitationes malae, homicidia, adul-
 teria, fornicationes, furta, falsa te-
 stimonia, blasphemiae. (20) Haec
 sunt quae coinquant hominem.
 Non lotis autem manibus mandu-
 care, non coinquant hominem. (21)
 Et egressus inde Iesus secessit in
 partes Tyri et Sidonis. (22) Et ecce
 mulier Chananaea a finibus illis
 egressa clamavit dicens ei: Miserere
 mei Domine, fili David; filia mea
 male a daemonio vexatur. (23) Qui
 non respondit ei verbum. Et acce-
 dentes discipuli eius rogabant eum
 dicentes: Dimitte eam, quia cla-
 mat post nos. (24) Ipse autem re-
 spondens ait: Non sum missus nisi ad
 oves, quae perierunt domus Israhel.
 (25) At illa venit et adoravit eum
 dicens: Domine, adiuva me. (26)
 Qui respondens ait: Non est bonum
 sumere panem filiorum et mittere
 canibus. (27) At illa dixit: Etiam,
 Domine; nam et catelli edunt de
 micis, quae cadunt de mensa domi-
 norum suorum. (28) Tunc respon-
 dens Iesus ait illi: O mulier, magna
 est fides tua; fiat tibi sicut vis. Et
 sanata est filia eius ex illa hora. (29)
 Et cum transisset inde Iesus, venit
 secus mare Galilaeae, et ascendens
 in montem sedebat ibi. (30) Et acces-

22rb

tènge2 melle / τ fèlmènuē a· hegrè
 vluala ot (30) Es vepènec q hozia

¹ Eredetileg *feztèztètn^e*, vö. két sorral feljebb: *megfèzteztètn^e*, az *n*-ből egy *szár* hozzátoldásával *m*-et javított, hozzáírva egy *g*-t, a sor fölötti *c*-t pedig a rövidítés-jellel áthúzta a másoló.

² Eredetileg *èmberekèt*, az *ekèt* lehúzza, a *t* sor fölötti betoldás.

³ Az előtte levő τ sor végén.

⁴ Rövid törlés.

⁵ Valószínű, hogy a *te* helyén eredetileg *ta* volt írva. A másoló az *a* betűt *e*-re javította.

foc gòlèkezètec valuan ɔ uèlec nema-
 kat τ fantacat¹ τ vakocat¹ / τ
 lelèzètefekèt / τ — —² egèbeket³
 fokakat / τ vètec ɔtèt⁴ ɔ labai èlɔt /
 τ ɔ meguigazta ɔkèt / (31) ug hog a-
 gòlèkezètec ludalkodnanac latuā a-
 nemakat ɔolnìoc τ a- fantakat iaznìoc
 τ a- vakokat latnìoc / τ felmagazta-
 tac ifɛln^o iftenèt (32) Ih̄ ke- ɔ taneitua-
 uani egbè hiuan monda Kɔnɔɔɔɔɔ
 a- gòlèkezèten mezt imaz hazmad-
 naptol foguā lakoznac èn vèlem /
 τ èhen ɔkèt èlèzèztènè nem aka-
 zom / hog megne fogatkoznanac az
 utban / (33) Ès mondanac nèki a-
 taneituañoc / Hol vagon azezt nè-
 kɔnc āne kenèzɔnc è kiètlènbèn /
 hog ènnè gòlèkezètekèt megèlegeithèl-
 fɔc (34) Ès i^o mōda azocnac / Han
 kènèzètec vagon / Ès azoc mondanac
 / Hèt τ kèues halalkanc / (35) Ès
 paranlola a- gòlèkezètn^o hog lè
 ùlnèn^o a- fòldɔn (36) Ès veuen a- hèt
 kenèzèkèt τ a- k è t halakat τ halat
 aduā m̄gzège / τ / ada ɔ taneituañi-
 nac / τ a- taneituanoc adac a- ne-
 pecn^o / (37) τ mend ɔn^o τ megèlege-
 den^o / τ a- dèzebecbɔl kic megma-
 rattacuala fèlueuec hèt kofazokat
 tèlèfekèt (38) Kic ke- ɔttènèc uala /
 valanac negzèr èzer èmbezec / apro-
 dochnalkùl z^o nèmbezièknèlkùl^o / (39)
 τ a- |

22va

Mate

gòlèkezèt èlèzèztuè felmenè a- haior-
 kaba / τ iuta magedonnac videkebè

serunt ad eum turbæ multæ habentes
 secum mutos, caecos, claudos,
 debiles et alios multos, et proiecerunt
 eos ad pedes eius, et curavit eos; (31)
 ita ut turbæ mirarentur videntes
 mutos loquentes, claudos ambulantes,
 caecos videntes, et magnificabant
 Deum Israhel. (32) Iesus autem
 convocatis discipulis suis dixit: Mi-
 sereor turbæ, quia triduo iam perse-
 verant mecum et non habent quod
 manducent, et dimittere eos ieiunos
 nolo, ne deficiant in via. (33) Et
 dicunt ei discipuli: Unde ergo nobis
 in deserto panes tantos, ut saturemus
 turbam tantam? (34) Et ait illis
 Iesus: Quot habetis panes? At illi
 dixerunt: Septem et paucos pisciculos.
 (35) Et praecepit turbæ, ut discumberent
 super terram. (36) Et accipiens septem
 panes et pisces, et gratias agens fregit
 et dedit discipulis suis, et discipuli
 dederunt populo. (37) Et comederunt
 omnes, et saturati sunt. Et quod
 superfuit de fragmentis, tulerunt
 septem sportas plenas. (38) Erant
 autem qui manducaverunt, quattuor
 milia hominum extra parvulos et
 mulieres. (39) Et dimissa turba
 ascendit in naviculam et venit in
 fines Magedan.

¹ Szórendi variáns: *clodos caecos*.

² Rövid törlés.

³ Eredetileg *ɔkèt* volt leírva a szó elején, az *ɔ*-ból lett *e*, a *k*-ból pedig *g* betűt javított a másoló.

⁴ Helyesen: *ɔkèt 'eos'*.

⁵ Törlésre van írva.

Es vepen^o 9 hozia a lèualtac / τ a· faducofoc ke τ ke-
 zec hog menb9l ièlenfegèt
 mutatna nèkic (2) Es 9 fèlèluè
 monda azocnac Eftuè¹ leuè ug mon-
 dotoc / dèzhen9 lezèn mezt vèzhen9
 a· mèn / (3) τ holual ma fezgèteg /
 mezt 3omoro mèn fenlic / (4) Azezt
 meñ^o 3èmelet tuggatoc m9gvala3-
 tanotoc / E 3 id9^o ke· ièlènfeget nē
 tudhattatoc / Gonoz — —² nemzèt
 τ t9zuen t9z9 ièlenfeget kèr / τ ièlen-
 leg nē adatic nèki Hanēlac Ionas
 pphetanac ièlenfège Es azoc èlhag-
 uan èlmenè (5) Es micor iuttacuol-
 na 9 taneituan³ tèngez èluè / èlfèlèt-
 keztec keñèzèkèt v è l e c vèni / (6)
 mōda azocnac Laffatoc / τ 9zizkeg-
 getec a· leualtacnac τ a· faducofoc-
 nac koua3itol / (7) Es azoc gondol-
 kodnac uala 9 bèñ^o monduā / mēt
 keñèzèket nē v9ttèc uolna (8) Tuduā
 ke· i^c monda 9 n è k i c Mit gondol-
 toc tū bènnètec kèuès hùt9uèc mēt
 keñèzètec inLèn / (9) Meg fèm èztitec
 è τ nē èmlèkeztec m9g / a3 9t keñè-
 zèer9l / a3 9t3èz èzer èmbezec
 k939t / Es hañ kofazockal v9ttètec
 fel / — —⁴ (10) τ fē a· hèt keñèzèer9l
 / a· negzè èzè èmbezec k939t τ hañ
 kofarockal v9ttètec fel (11) Mirè nē
 èztitèc |

22vb

mezt nē a· keñèzèer9l mōdottam
 tūnèktec / 9zizkeggetec a· leualtac-
 nac τ a· faducofocnac koua3itol /
 (12) de a· leualtacnac τ a· faduco-
 focnac tanofagoctol • (13) I9u9 ke·
 i^c Phùl9p cefarianac videkibè / Es
 kèzdiuala 9 taneituanit monduan

¹ A szó végén levő è fölött áthúzott rövidítésjel van.

² Több betűnyi törlés.

Et accesserunt ad eum
 pharisaei et sadducaei t e n t a t e s
 et rogaverunt eum, ut signum de
 caelo ostenderet eis. (2) At ille re-
 spondens ait illis: Facto vespere dicitis:
 Serenum erit, rubicundum est
 enim caelum. (3) Et mane: Hodie
 tempestas, rutilat enim triste caelum.
 Faciem ergo caeli diiudicare nostis,
 signa autem temporum non potestis
 scire. (4) Generatio mala et
 adultera signum quaerit; et signum
 non dabitur ei, nisi signum Ionae
 prophetae. Et relictis illis abiit. (5)
 Et cum venissent discipuli eius trans
 fretum, obliti sunt panes accipere.
 (6) Qui dixit illis: Intuemini et
 cavete a fermento pharisaeorum et
 sadducaeorum. (7) At illi cogitabant
 intra se dicentes: Quia panes non
 accepimus. (8) Sciens autem Iesus
 dixit: Quid cogitatis intra vos, modicae
 fidei, quia panes non habetis?
 (9) Nondum intellegitis neque recor-
 damini quinque panum in quinque
 milia hominum, et quot cophinos
 sumpsistis? (10) neque septem pan-
 um in quattuor milia hominum, et
 quot sportas sumpsistis? (11) Quare
 non intellegitis, quia non de pane
 dixi vobis: Cavete a fermento phari-
 saeorum et sadducaeorum? (12)
 Tunc intellèxerunt quia
 non dixerit cavendum a
 fermento panum, sed a doc-
 trina pharisaeorum et sadducae-
 orum. (13) Venit autem Iesus in
 partes Caesareae Philippi et inter-
 rogabat discipulos suos dicens: Quem

³ Az u-ra eredetileg pontot tett a másoló, utána lehúzta.

⁴ Hosszabb törlés.

Kinèc mongac èmbezec èmbezn^o fiat / (14) Es azoc mōdanac Egebèc Ianos baptifanac / Egebèc ke-Ifefn^o / de egebèc Ieremiafnac aḡ a pphetae kōz39l egn^o (15) Monda azocnac i^o Tū ke kin^o mondotoe èngemèt hog vagoc / (16) Fèlèluē ke- limon pete2 mōda / Te vag x^o elḡ iftènn^o fia (17) Fèlèluē ke i^o monda nèki Bodog vag simon bariona / Mēt tèft z vèr nē ièlèntettè èzt tenèked / Dè èn atam ki vagō mèn- nècbèn / (18) Es èn mondom tenè- ked / mēt te vag Pète2 / z è kōzizton rakom èn eghazamat / z pokolnac kapui nē hatalmažhatnac ḡ èllènè / (19) z te nèked adom meñnèc o2zaḡa- nac kolLat / Es valakit meg kōtḡzèn- dèž fōldḡn megkōtḡzḡt lezèn mèn- nècbèn es Es valakit megodozandaž fōldḡn megodozot lezèn meñnècbèn es / (20) Tahat parantola ḡ taneitua- ñinac hog fènkinèc fe mōdanac hog ḡ volna xp̄c •| (21) Enn^o vtanna kèzde i^o ièlengètni ḡ taneituañinac / mezt ḡnèki ihzl̄mbè kèl mēni ||

eḡta

23ra

/ z fokakat tūzni a⁻¹ vénèktḡl z az iraftudoktol z megḡlètni z hazmad- napō h a l o t t a i b o l felkèlni / (22) Es fèlen viuē Pèter kèzde ḡtèt mḡ fèddèni monduā Az èltauoztalfec vram tètḡlled nē lezèn a tenèked / (23) Ki mḡfozdoluā monda Pètezn^o Mèn vtannam Sathanas m e z t g o- nozholat vag ènnèkem / mezt nē èzted azocat mellec iftène dè mellec èmbezeke •| (24) Tahat i^o mōda ḡ taneituañinac Ha ki akar èn vtan- nam iqni mḡtagagga ḡ magat / z feluege ḡ kèzèztet z kḡuèffèn ènge-

dicunt homines esse filium hominis? (14) At illi dixerunt: Alii Iohannem Baptistam, alii autem Heliam, alii vero Hieremiam, aut unum ex prophetis. (15) Dicit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? (16) Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus, Filius Dei vivi. (17) Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in caelis est. (18) Et ego dico tibi quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, at portae inferi non praevalent adversus eam. (19) Et tibi dabo claves regni caelorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in caelis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in caelis. (20) Tunc praecepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus. (21) Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Hierosolymam, et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et tertia die resurgere. (22) Et assumens eum Petrus coepit increpare illum dicens: Absit a te, Domine; non erit tibi hoc. (23) Qui conversus dixit Petro: Vade post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum. (24) Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. (25)

¹ Az a után fönt halvány pont, a fényképmásolaton nem látszik.

mèt / (25) Mezt ki q lèlkèt akazanga
 vduzejtèni èluèzti qtèt Ki ke· èluèz-
 tèndi q lèlket èn èztèm a· meglèli
 qtèt (26) Mezt mit hažnal èmbezn^o
 ha mēd è uilagot nēzie / z q lèlkebèn
 getrèlmèt ženueggen / Auag mi valt-
 lagot ad èmbež q lèlkèiezt / (27)
 mezt èmbezn^o fia iquèndq q atfanac
 diuqfègebèn q angaliual / z tahat
 meg ad eg mēdenn^o q múuèlkedètè
 žèzent / (28) Bižoñ mondom tūnèk-
 tec hog vadnac nemèffèc az it alloc
 kqžžq / kie nē kořtollac a· halalt
 mignè lařfac iqnì èmbezn^o fiat q
 atfanac diuqfègebèn

XVII 17

Es hatod napoc vian veue¹ i^o
 Pètezt Iacobot |

23rb

z Ianofť q atťafiat / Es viue² azo-
 kat ižen magas hegzè maganac /
 (2) z megualtožec q èlòttq z meg-
 fenlec q ozcaia mikent nap / Q
 zuhai ke· lqn^o fèiežèc mikèt ho | (3)
 Es im ièlenec qnèkie moyřes / z il-
 les / q vèlec³ bèžèluèieç / (4) Fè-
 lèluè ke· Petez mōda i^onac /
 Vram io nèkqnc ith lenqnc ha
 akazod alkoffonc ith hazq hailakot
 nèked egget Moyřefn^o egget z ilfèfn^o
 egget (5) Q meg è bèžèllettè im fènès
 kqđ kqžnekežežmğ qtèt⁴ / z im žo a·
 kqđbq / Ez èn žerèť fiam / kibèn
 iol kelleťet ènnèkem qtet halgallatoc
 / (6) z haluan a· taneituanoc q
 ozcaiaocra èfen^o / z ižen felèmen^o /
 (7) z vepec q hoziaiaoc i^o / z illète
 qkèt z monda nèkie / Kèlletec fèl⁵

¹ Variáns: *assumpsit*.

² Variáns: *duxit*.

³ Latin: *cum eo*.

⁴ Latin: *eos*. Talán másolási hiba *qkèt*
 helyett.

Qui enim voluerit animam suam
 salvam facere, perdet eam, qui au-
 tem perdiderit animam suam propter
 me, inveniet eam. (26) Quid enim
 prodest homini, si mundum uni-
 versum lucretur, animae vero suae
 detrimentum patiatur? Aut quam
 dabit homo commutationem pro
 anima sua? (27) Filius enim homi-
 nis venturus est in gloria Patris sui
 cum angelis suis, et tunc reddet
 unicuique secundum opera eius. (28)
 Amen dico vobis, sunt quidam de
 hic stantibus, qui non gustabunt
 mortem, donec videant Filium ho-
 minis venientem in regno suo.

XVII

Et post dies sex assumit
 Iesus Petrum et Iacobum et Io-
 hannem fratrem eius, et ducit illos
 in montem excelsum seorsum, (2)
 et transfiguratus est ante eos, et
 resplenduit facies eius sicut sol,
 vestimenta autem eius facta sunt al-
 ba sicut nix. (3) Et ecce apparuerunt
 illis Moyses et Helias cum eo loquen-
 tes. (4) Respondens autem Petrus
 dixit ad Iesum: Domine, bonum est
 nos hic esse; si vis, faciamus hic
 tria tabernacula, tibi unum, Moysi
 unum et Heliae unum. (5) Adhuc eo
 loquente ecce nubes lucida obum-
 bravit eos, et ecce vox de nube
 d i e n s : Hic est Filius meus dilec-
 tus, in quo mihi bene complacui,
 ipsum audite. (6) Et audientes di-
 scipuli ceciderunt in faciem suam et
 timuerunt valde. (7) Et ecessit Iesus
 et tetigit eos dixitque eis: Surgite et

⁵ Az eredetiben valószínűleg *fél* volt,
 Németi György viszont többször írja ezt
 az igekötőt *fél*-nek, ezért lehet itt *fél*.

τ nè akaziatoc felnètec / (8) Felè-
mèluē ke· 9 žemèkèt lenkit sem la-
tanac / hanēlac 9magat i't (9) Es 9k
a· hegrōl ležaluan pazanLola nèkic
monduan / E latatot fènkinèc se mon-
gatoç / mignē èmbezn° fia fel kèffen
halottaibol (10) Es kèzdec 9tèt 9
taneituañi monduan / Azezt mit
mōdnac až iraftudoc / hog Illèfn°
èl9žèz èlkel i9ni (11) Es 9 felèluèn
monda 9 nèkic Valobizoñ Ilfes i9uènd-
9 τ m9g ad mendenèkèt / (12) mō-
dom |

Mate

23va

ke· è n tūnèktec / mezt Ilfes imaz
èli9t / τ nē èsmèztec m9g 9tèt / dè
t9tten° 9raitā valamit akaztaç / τ
ig èmbezn° fia getrènd9 9 t9l9c /
(13) Tahat megèztec a· taneituañoc
mēt Ianos baptifta2ol bèzèllet uolna
nèkic (14) Ès mico2 i9t volna a·
g9lèkežethež vepec 9 hozia eg èmbez
tèzden hompoł9uan 9 èleibe / τ
mōduan Vram izgalmažih èn fiam-
nac mezt hauas / τ gonožol gètrètic
/ mezt gako2ta tūžbè èfic / τ gako2ta
vižbè / (15) τ hozam¹ 9tèt te ta-
neituañidnac / τ nē vi9ažthatac m9g
9tèt (16) Fèlèluèn i° monda O hùt9t-
lèn nēžèt / τ vižha viuo mi9 ležèc²
tū vēletec τ mi9 žènuedlec tūt9kèt /
Hoziatoc idè ažt èn hoziam (17) τ
megpozeita ažt ihc / τ ki menè 9
bèl9ll9 až 9d99 / τ megvigazec a
gèzmecazon id9bèn (18) Tahat vepen°
i°hoz a· tanèituañoc titkon τ mon-
danac nèki³ / Mù mizè nē vèthètoç
ki ažt / (19) Monda ažocnac i° / Tū
hùt9tlnèfegtekezt / Valobizoñ mon-
dom tūnèktec Ha hùt9toç lènd mi-
kent muftar mag / τ mondandotoc
è hegnèc meñ èl innèn τ èl megèn /

¹ Az o a-ból igazítva.

² A c n-ból igazítva.

nolite timere. (8) Levantes autem
oculos suos neminem viderunt nisi
solum Iesum. (9) Et descendentibus
illis de monte praecepit eis Iesus
dicens: Nemini dixeritis visionem,
donec Filius hominis a mortuis resur-
gat. (10) Et interrogaverunt eum
discipuli dicentes: Quid ergo scribae
dicunt quod Heliam oporteat pri-
mum venire? (11) At ille respondens
ait eis: Helias quidem venturus est
et restituet omnia. (12) Dico autem
vobis, quia Helias iam venit, et
non cognoverunt eum, sed fecerunt
in eo quaecumque voluerunt. Sic
et Filius hominis passurus est ab eis.
(13) Tunc intellexerunt discipuli,
quia de Iohanne Baptista dixisset
eis. (14) Et cum venisset ad turbam,
accessit ad eum homo genibus pro-
volutus ante eum dicens: Domine,
miserere filio meo, quia lunaticus est
et male patitur; nam saepe cadit in
ignem et crebro in aquam. (15) Et
obtuli eum discipulis tuis, et non
potuerunt curare eum. (16) Respon-
dens autem Iesus ait: O generatio
incredula et perversa, quousque ero
vobiscum? usquequo patiar vos?
afferte huc illum ad me. (17) Et
increpavit illum Iesus, et exiit ab
eo daemonium, et curatus est puer
ex illa hora. (18) Tunc accesserunt
discipuli ad Iesum secreto et di-
xerunt: Quare nos non potuimus
eicere illum? (19) Dixit illis Iesus:
Propter incredulitatem vestram.
Amen quippe dico vobis, si habueri-
tis fidem sicut granum sinapis, dice-
tis monti huic: Transi hinc illuc,

³ Variáns: ei.

z femmi fem lezèn lèhètetlèn tünèk-
tec (20) E nēzet ke· nē vèttethètic
ki / hanem imadflag miat z bōit miat
(21) Ők ke· gali- |

23vb

leaban naiafkoduā mōda azocnac i^c
Embezn^e fia èlazoltatic èmbezezn^e kè-
zeczè (22) z megolic ōtèt z hazmad na-
pon felkèl / z igèn megzomozodanac
(23) Ès miko2 iuttac volna caphazna-
umba / vepen^e Pètezhez kic a did-
zagmat vèzicuala / z mondanac
nèki / Tù mèlteztec nē fizèti m̄g a
didragmat / (24) z ō mōda / tat vg /
Es mico2 bèmentuolna a· hazba /
èlòlkèle i^c ōtèt mōduan Mi tètic
tenèked Simon / Földn^e kirafi kitōl
vezn^e adot/Ō fiocfol auag idègene-
ctōl / (25) z a¹ monda — —² idège-
nectōl / Monda ānac i^c / Azezt žaba-
doc a· fiac / (26) Hog ke· megne
gonozbehuc ōket / meñ a· tēngezè /
z vèfdm̄g a· hozgot / z a· halat ki
èlōzèz fogaŋga fogiad / z ō žaia meg-
nituā lelz ō bènne eg scatezt / ažt
veued aggad nèkie èn eztèm z tè
eztèd

XVIII 18

A 3 idōbèn vepen^e i^choz ō ta-
neituañi mōduā Kit alaitaž
hog nagob mēñèn^e o2zagaba-
ban / (2) Ès hiuan i^c eg apzodot
allaptata ōtèt ō kōzèpettec³ / (3) z mō-
da Bizoñ mondom tú nèktec Hanemha
megfozdolandotoc z lendetec mikent
apzodoc nē mèhèttezè meñnèn^e
o2zagaba (4) Azezt valaki alazanga ||

¹ z a: sor fölötti betoldás, jellel a helyére utalva.

² Szinte bizonyos, hogy a következő mondat ānac szavát írta le tévesen, és aztán törölte a másoló. Bizonyítékok: kb. négybetűnyi a törlés, jól látszik a szó-

et transibit, et nihil impossibile erit
vobis. (20) Hoc autem genus non
eicitur nisi per orationem et ieiuni-
um. (21) Conversantibus autem eius
in Galilaea dixit illis Iesus: Filius
hominis tradendus est in manus
hominum, (22) et occident eum, et
tertia die resurget. Et contristati
sunt vehementer. (23) Et cum ve-
nissent Capharnaum, accesserunt
qui didrachma accipiebant ad Pe-
trum et dixerunt ei: Magister vester
non solvit didrachma? (24) Ait:
Etiam. Et cum intrasset in domum,
praevenit eum Iesus dicens: Quid
tibi videtur, Simon? Reges terrae
a quibus accipiunt tributum vel
censum, a filiis suis an ab alienis?
(25) Et ille dixit: Ab alienis.
Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filii.
(26) Ut autem non scandalizemus
eos, vade ad mare et mitte hamum
et eum piscem, qui primus ascende-
rit tolle, et aperto ore eius invenies
staterem; illum sumens da eis pro
me et te.

XVIII

In illa hora accesserunt
discipuli ad Iesum dicentes: Quis
putas, maior est in regno caelorum?
(2) Et advocans Iesus parvulum
statuit eum in medio eorum (3)
et dixit: Amen dico vobis, nisi
conversi fueritis et efficiamini sicut
parvuli, non intrabitis in regnum
caelorum. (4) Quicumque ergo humi-

kezdő a kezdő szára és fölötté a rövidítés, továbbá a szó végén levő c elmosott vonása. A tévedést elősegítette az azonos szavak ismétlődése (idègenectōl z a monda, illetőleg: idègenectōl / Monda).

³ A p fölött elfutott a tinta.

9 magat mikent èz ap2od a· nagob
 menñecn^e o2zagaban (5) Es ki fogad-
 and eg illèten ap2odot èn nèužbe
 èngemèt fogad (6) Ki ke· ñggonož-
 beitand eggèt èn¹ ment9l küffèbèc
 k9339l / kic èn bèlem hiznèc / Kellè-
 mètèfb nèki / hog malomk9 k9ttèf-
 fec 9 nakaza / z tènge fenèkebè
 mèz9ttèffec (7) Iaž è vilagnac gonož-
 bolattol / mezt ug kèl hog gonož-
 bolat i9y9n / dè valobizon iaž až
 èmbezn^e ki miat a· gonožbolat i9 /
 (8) Ha ke te kèzed auag te labad
 teged meg gonožbeitand mèd èl
 9tet z vèfd èl te t9llèd / Iob tenèked
 až 9 2 9 c èlètbè mennèd bennaol
 ağ lantaol / hog nē kèt kèzed ağ
 ket Labad valuan èzèztetned až
 929c tūzbè / (9) Es ha te žemed
 meggonožbeitād tegedet / vedki 9tèt
 z vèfd èl te t9llèd / Iob tenèked eg
 žemed valuan² bè mēned až 9 2 9 c
 eletbè / hognē kèt žemed valuad
 èzèztètned pokolnac tūzebè (10)
 Laffatoc hog ne vtaffatocmeg eggèt
 è küfdèdec k9339l / mezt èn mon-
 dom tūnèctec hog 9 angaloc menden
 ha laffac èn afānac ožéaiat ki vagon
 menñècbèn • (11) Mēt i9t èmbezn^e
 fia vdu9zeitèni ažt mef èluèzèt vala
 (12) mi tètèc tūnèctec / Ha lend

24rb

valaki nèc zaž iuha / z èg 9 k9339l-
 loç èlt euèhdendic / nemdè meghag-
 ga è a· kilenèc zaž kilènèc³ a· kiètlèn-
 bèn / z megen megkèzèfni ažt ki
 èlteuèh èdètuala / (13) Es ha t92-

liaverit se sicut parvulus iste, hic
 est maior in regno caelorum. (5) Et
 qui susceperit unum parvulum ta-
 lem in nomine meo, me suscipit. (6)
 Qui autem scandalizaverit unum de
 pusillis istis, qui in me credunt, ex-
 pedit ei, ut suspendatur mola asina-
 ria in collo eius et demergatur in
 profundum maris. (7) Vae mundo a
 scandalis; necesse est enim ut veni-
 ant scandala; verumtamen vae ho-
 mini illi, per quem scandalum venit.
 (8) Si autem manus tua vel pes
 tuus scandalizat te, abscide eum
 et proice abs te; bonum tibi est
 ad vitam ingredi debilem vel clau-
 dum, quam duas manus vel duos
 pedes habentem mitti in ignem aeter-
 num. (9) Et si oculus tuus scandali-
 zat te, erue eum et proice abs te;
 bonum tibi est cum uno oculo
 in vitam intrare, quam duos oculos
 habentem mitti in gehennam ignis.
 (10) Videte ne contemnatis unum
 ex his pusillis; dico enim vobis, quia
 angeli eorum in caelis semper
 vident faciem Patris mei qui in
 caelis est. (11) Venit enim Filius
 hominis salvare quod perierat. (12)
 Quid vobis videtur? si fuerint alicui
 centum oves, et erraverit una ex
 eis, nonne relinquit nonagintanovem
 in montibus, et vadit quaerere eam
 quae erravit? (13) Et si contigerit

¹Talán a később következőkben *èn bèlem* névmás tévedésből itt leírt *èn* előtagja.

²Variáns: *unum oculum habentem*.

³Tévedés *kilencvenkilenc* helyett.

tenëndic hog meglelëndi aʒt bizon
mondom hog inkab ɔ2ɔl raita / hog
nē a· kilené 3a3 kilèncen¹ kic
f o n h a èlnē teuèhèttec / (14) E
keppèn ninL tù atatoenac akazaffa
ki vagon meñnècbèn / hog Lac eg
es èluèzièn è kùfdèdec kɔ33ɔl (15)
Ha ke· bünhendic te bènned te
atadfia / meñ τ fedm̄g ɔtèt tekɔ3ɔt-
tèt / τ Lac ɔnɔn kɔ3ɔttɔ / Ha tege-
dèt halgatand megnètzed te atadfiat
/ (16) Ha ke· tegedèt nē halgatād
vég te vèl[n]d eggèt auag kettɔt
/ hog kettɔn^o aḡ hazomnac ʒaiaban
al mendèn iḡe (17) Hog ha azocat
sem halgatāga mond eghaznac / Ha
ke· aʒ eghazat sem halgatāga legen
nèked mikent etnicɔ / τ ièlen valo
bünɔs mùuèlkedètbèli (18) Bizon
mòdom tù nèctec / valakikèt m̄g
kɔtɔʒèndetec földɔn meg kɔtɔʒɔttèc
leʒn^o meñnècbèn es / τ valakiket meg
odozandotoe földɔn megodoʒottac
leʒn^o mènècbèn es (19) Ef̄m̄g² mon-
dom tunèctec mezt kèttɔ tù kɔʒ-
ʒolletec kic eg akazaton lèndnec
földɔn mèdent valamit |

Mate

24va

kezèdn^o adatic ɔnèkic èn afātol ki
vagō meñnècbèn / (20) Mēt valahol
kèttèn aḡ hazman egbe gólèkeʒèndn^o
èn nèuèbè ot èn ɔ kɔ3ɔttɔc vagoc
(21) Tahat vepec petez ɔ hozia τ
mōda / Vram hà bünhendic èn afam-
fia èn bènne / hanʒez boLaffac nèki
/ hètʒeziglèn è (22) Monda annac
i^o Nē mondoc nèked hètʒeziglèn de
hètuè hetʒeziglen • (23) Áʒezt meñ-
nècn^o ɔ23aga hafonlatie haʒi èmbez-

ut inueniat eam, amen dico vobis,
quia gaudet super eam magis quam
super nonagintanovem, quae non
erraverunt. (14) Sic non est voluntas
ante Patrem vestrum qui in caelis
est, ut pereat unus de pusillis istis.
(15) Si autem peccaverit in te
frater tuus, vade et corripe eum inter
te et ipsum solum. Si te audierit,
lucratus eris fratrem tuum. (16)
Si autem te non audierit, adhibe
tecum adhuc unum vel duos, ut in
ore duorum vel trium testium
stet omne verbum. (17) Quod si non
audierit eos, dic ecclesiae. Si autem
ecclesiam non audierit, sit tibi sicut
ethnicus et publicanus. (18) Amen
dico vobis, quaecumque alligaveri-
tis super terram, erunt ligata et in
caelo, et quaecumque solveritis
super terram, erunt soluta et in
caelo. (19) Iterum dico vobis, quia
si duo ex vobis consenserint super
terram de omni re quaecumque
petierint, fiet illis a Patre meo qui
in caelis est. (20) Ubi enim sunt duo
vel tres congregati in nomine meo,
ibi sum in medio eorum. (21) Tunc
accedens Petrus ad eum dixit: Do-
mine quoties peccabit in me frater
meus, et dimittam ei? usque septies?
(22) Dicit illi Iesus: Non dico tibi
usque septies, sed usque septuagies
septies. (23) Ideo assimilatum est
regnum caelorum homini regi, qui
voluit rationem ponere cum servis

¹ Tévedés *kilencvenkilenc* helyett (vö. ui. 12. vers.)

² Az *m* nem kapcsolódik az előtte levő *f*-hez, mégis egy- szónak vettük, mert ezt

a szót a másoló általában egybefrja.

³ A szókezdő *k* felnyúló szára ellenére kisbetű.

hèz / ki akazt žamot vètni q zolga-
 iual / (24) Es micoz kezdet uolna
 zamot vètni / hozatec nèki eg ki
 taztozic uala tiž èzer gizaua (25)
 Mikož ke· nē volna mibq̄l megadni
 / pazanLola qtèt q vza èlazoltatni /
 z q felefeget z q fiait / z mendenet
 mie vala z megadni (26) Leèfuen ke·
 a· žolga kezi uala qtèt monduā Val
 bekèfeget èn bènnem / z mèdenekèt
 megadoc tenèked / (27) Kõhõzõluèn
 ke· a· zolganac vza èlèzèzte qtet z
 až adoffagot meghaga nèki / (28) A·
 zolga ke· ki mēnuē / lele eggèt q fele
 zolgac kqzõl ki taztozic uala nèki
 zaž penžèl / K i megfoguan m̄g
 foifauala qtet monduan Ad meg
 miuèl taztozol / (29) Es až q fele
 žolga leèfuē keziauala qtèt monduan
 / Val bekèfeget èn bènnē z mèdene-
 ket m̄g adoc tenèked |

24vb

(30) A· ke·¹ nem akara dè èlmene
 z a· tpm̄lq̄bè èzèzte qtet mignē meg-
 adna až adoffagot (31) Latuā ke· q
 fèle zolgac mellec lezn^o uala igèn
 megžomozodanac / z ioueneec z
 megmondac q vzoenac / mēd azokat
 mellec lezn^o uala / (32) Tahat hiua
 ažt q vza z mōda nèki Alnoc žolga
 mēdž adoffagot meghagec te nèked
 / mēt kezèl èngemèt / (33) Ažest nē-
 de tenèked es kegèlmèžned kel uala
 è te fèled zolganac mikent es èn
 kegèlmèžtem tenèked / (34) Es meg-
 haraguan q vza ada qtèt a· pozõz-
 tocnac / mignē m̄g adna mēd až
 adoffagot / (35) Igen es en mēhei
 afam tezèn tú nèctec / ha egmē-
 dentec megnē bolatād q atfianac
 q žuebq̄l

¹ Vö. a 24va első szavának k betűjéhez
 irt jegyzettel.

suis. (24) Et cum coepisset rationem
 ponere, oblatuſ est ei unus, qui
 debebat ei decem milia talenta.
 (25) Cum autem non haberet unde
 redderet, iussit eum dominus eius
 venundari, et uxorem eius et filios
 et omnia quae habebat, et reddi. (26)
 Procidens autem servus ille orabat
 eum dicens: Patientiam habe in me,
 et omnia reddam tibi. (27) Misertus
 autem dominus servi illius dimisit
 eum et debitum dimisit ei. (28)
 Egressus autem servus ille invenit
 unum de conservis suis, qui debebat
 ei centum denarios, et tenens suffoca-
 bat eum dicens: Redde quod debes.
 (29) Et procidens conservus eius
 rogabat eum dicens: Patientiam ha-
 be in me, et omnia reddam tibi.
 (30) Ille autem noluit, sed abiit
 et misit eum in carcerem, donec
 redderet debitum. (31) Videntes au-
 tem conservi eius quae fiebant
 contristati sunt valde, et venerunt
 et narraverunt domino suo omnia
 quae facta fuerant. (32) Tunc voca-
 vit illum dominus suus et ait illi:
 Serve nequam, omne debitum dimisi
 tibi, quoniam rogasti me; (33) nonne
 ergo oportuit et te misereri conservi
 tui, sicut et ego tui misertus sum?
 (34) Et iratus dominus eius tradidit
 eum tortoribus, quoadusque redde-
 ret universum debitum. (35) Sic
 et Pater meus caelestis faciet vobis,
 si non remiseritis unusquisque fratri
 suo de cordibus vestris.

Es ug lõn micoz meguégèzte uol-
na i° è bèzedeket / èlmene
galileabol z iutanac Iudeanac
vidèkebè Iozdan èlue (2)
z kouètec q̄tèt foc golèkezètec / z
m̄g uigažta q̄kèt ot (3) Ès vepèn°
q̄ hozia a· leualtac kéfeztuè q̄tèt z
monduā / Ha illic èmbezn° q̄ felè-
féget èlhadni valami okezt / (4) Ki
fèlèluè monda nèkic Nem oluaf-
toc è / mezt ki tq̄t èmbezekèt kèzdet-
tq̄l foguan / fezfiat z nèbezièt tq̄ttq̄
azokat / z mōda n è k i c (5) Èzezt
meghagga èmber affat z ànāt egge-
fql ||

eṽta

25ra

q̄ fèlèfegeuèl / z lezn° kettèn eg
tèftbèn / (6) Ès ug imaz nē m o n d a
t n a c kettqn° de eg tefn° /
Azezt kikèt iftèn egbè žèzketet
èmbez megne valazia (7) Mondanac
neki Azēt mit pazanLolt moýfes ha-
gomannac lèuèlèt adni / z elhagni /
(8) Ès¹ monda azocnac i° / Mezt
moýfès tū ionhotoc kèmenfegezè
èngèttè túnèktec tū fèlèfegtekèt èl-
hagnotoc / Kèzdet̄tq̄l foguan ke· nē
volt ig / (9) Mondom ke· túnèktec /
mezt valaki èlhaganga q̄ fèlefeget
hanēlac pazaznalagezt / z egebèt
vènd a· bèlèndezkedic / z ki az
èlhagottat vèndi bèlèndezkedic (10)
Mondanac nèki q̄ taneituañi / Ha
ig vagon embezn° fèlèfegeuèl vg nē
kèl hazafkodni (11) Ki monda azoc-
nac Nem mēden° fogiac az igèt dè
kicn° aduan vagon / (12) Mezt vad-
nac meddqc / kic q̄magocat meghè-
rèltèc meñhèn° ożzagaièt ki fog-
hatta fogia • (13) Tahat hozatanac²

¹ Variáns: et.² A második a betűn nagy tintacsepp.

Et factum est, cum con-
summasset Iesus sermones istos,
migravit a Galilaea et venit in fines
Iudaeae trans Iordanem, (2) et
secutae sunt eum turbae multae,
et curavit eos ibi. (3) Et accesserunt
ad eum pharisaei tentantes eum
et dicentes: Si licet homini dimit-
tere uxorem suam quacumque ex
causa? (4) Qui respondens ait eis:
Non legistis quia qui fecit hominem
ab initio masculum et feminam
fecit eos? et dixit: (5) Propter hoc
dimittet homo patrem et matrem et
adhaerebit uxori suae, et erunt duo
in carne una. (6) Itaque iam non
sunt duo, sed una caro. Quod ergo
Deus coniunxit, homo non separet.
(7) Dicunt illi: Quid ergo Moyses
mandavit dare libellum repudiū et
dimittere? (8) Ait illis: Quoniam
Moyses ad duritiam cordis vestri
permisit vobis dimittere uxores ve-
stras, ab initio autem non fuit sic.
(9) Dico autem vobis, quia quicum-
que dimiserit uxorem suam nisi ob
fornicationem et aliam duxerit, moe-
chatur; et qui dimissam duxerit,
moechatur. (10) Dicunt ei discipuli
eius: Si ita est causa hominis
cum uxore, non expedit nubere. (11)
Qui dixit illis: Non omnes capiunt
verbum istud, sed quibus datum
est. (12) Sunt enim eunuchi
qui de matris utero sic
nati sunt; et sunt eu-
nuchi, qui facti sunt ab
hominibus; et sunt eunuchi,
qui seipsos castraverunt propter
regnum caelorum. Qui potest capere
capiat. (13) Tunc oblatis sunt ei

nèki apzodoc hog imadkozne / z
vètnè q kèzet q reiaioc / Q taneitua-
uani¹ ke megpozeitacuála azokat /
(14) De i^o monda q nèkie / haggatoc
az apzodokat èn hozia iqni / z ne
akaziatoc megtiltanotoc mezt ołlata-
noke meñnècn^o ožžaga / (15) z
mikož q kèzet reiaioc vèttè uolna
èlmene inèten |

25rb

• (16) Es im eg è m b e z vepuè q
hozia monda nèki / Io mèftez mit
tegèc hog vallam az qzoc èlètet (17)
Ki monda Mit kèzdèž èngemèt a-
iozol / Eg iftèn io² / Ha ke akazž az
qzoc èlètèbè mennèd tazlad az pa-
zàlolatoc (18) A monda mellèkèt
Ihè ke monda Nè teg èmbez ołd-
keft tōzuent nè tōzih / fe tég vžlagot
fe mong hamifanofagot / (19) Tižtel-
lèd te afadat z te aňadat / Žèžèffed
te felèdet mèt tēmagadat (20) Monda
nèki a hōs Mènd èzekèt qzižtēm
—³ mèd èn ifiudadlagomtol fog-
uā mi meg ènnèkè fogatkozatō (21)
Es monda nèki i^o / Ha akazž tōkel-
lètes lènnèd / Meñ èl z ad èl mèd⁴
mid vagon / z aggad žègenec^o / z
vallaž kenlèt meñbèn / z iqy kōuès
èngemèt (22) Mikož ke a hōs hal-
lotta uolna è bèžedekèt žomožan
menè èl / mezt valanac loc valali
(23) Ihè ke monda q taneituaninac
Bižon mōdom tūnèktec hog kazdag
nèhèžèn megèbè mēnec^o ožžagaba
/ (24) Es èlmeg mōdom tūnèktec
Mezt kōnuèb a tēuenèc a tō foc al-
tal mēni / hognè a kazdagnac bè-
menni mēnècnèc ožžagaba / (25)
Èžec haluā ke a taneituanoc igè

parvuli, ut manus eis imponeret et
oraret. Discipuli autem increpa-
bant eos. (14) Iesus vero ait eis:
Sinite parvulos et nolite eos prohi-
bere ad me venire; talium est enim
regnum caelorum. (15) Et cum
imposuisset eis manus, abiit inde.
(16) Et ecce unus accedens ait illi:
Magister bone, quid boni faciam
ut habeam vitam aeternam? (17)
Qui dixit ei: Quid me interrogas de
bono? Unus est bonus, Deus. Si
autem vis ad vitam ingredi, serva
mandata. (18) Dicit illi: Quae? Iesus
autem dixit: Non homicidium facies,
non adulterabis, non facies furtum,
non falsum testimonium dices, (19)
honora patrem tuum et matrem
tuam, et diliges proximum tuum
sicut teipsum. (20) Dicit illi adule-
scens: Omnia haec custodivi a iuven-
tute mea, quid adhuc mihi deest?
(21) Ait illi Iesus: Si vis perfectus
esse, vade, vende quae habes, et
da pauperibus, et habebis thesaurum
in caelo, et veni, sequere me. (22)
Cum audisset autem adolescens ver-
bum, abiit tristis; erat enim habens
multas possessiones. (23) Iesus au-
tem dixit discipulis suis: Amen dico
vobis, quia dives difficile intrabit
in regnum caelorum. (24) Et iterum
dico vobis: Facilius est camelum
per foramen acus transire, quam
divitem intrare in regnum caelorum
(25) Auditis autem his discipuli
mirabantur valde dicentes: Quis

¹ A második a betűn az eredetiben
nincs pont, mint a fényképmásolaton.
Ez utóbbin a pont a fényképezés hibája.
Az n mellékjele a fölötté levő ž szárában.

² Értsd: 'Egy jó van: isten'

³ Egy betű hosszú szára áthúzva.

⁴ Variáns: vende omnia.

Ludalkodanac mōduan Azēt ki vduo-
zōlhēt / (26) Tèkentuē ke· i° monda
nèkie / Èmberecnel èz lèhetetlen
iftènèl |

Mate

25va

ke· mēden° lèhètōc (27) Tahat fèlèl-
uē Pètez monda nèki Ime mù mèn-
deneket m̄g hattonc τ tegèd kquèt-
tōnc Mi lèzèn azezt münèkōnc (28)
Ihē ke· mōda azocnac Bizoñ mon-
dom tunèktec / hog tú kie èngemèt
kquèttee a· m̄g vjolatban mikor
vlénd èmbezn° fia o nagfaganac zèki-
bèn vltoc es tú tizènkèt zèkeken
itèluen ifzln° tizenket nemzètet¹ /
(29) Es mēden ki m̄ghaganga hazat
aḡ affafiat auag hugit auag affat
auag annat auag fèlèlegèt aḡ fiat
auag földèt èn nèuèmez t az aneiat
vezèn / τ az ozoce èlètet vaffa / (30)
fokac lezn° ke· èlōlfoce vtolfoc τ
vtolfoc èlōlfoke

Capitulū XXI

Mennèn° ozzaga hafonlatie
èmbèzhèz hazi atahoz /
Ki ki ment èlōzèz reggèl fo-
gadni müüefekèt o zōleiebe
(2) Meg zègōduen ke· a· müüefekèl²
eg èfti penzè èzèzte okèt o zōleiebe³
/ (3) Es ki menuē hazmad idō kozon
lata egèbèkèt hýaba aluā a vafazt
(4) Es azocnac mōda Meñnètéc tú
es az èn zōlombè / Es mi igaz lend
meg adom tünèktec / (5) Azoc ke-
èlmenenèc Esmeg ke· ki menè hatod
τ kilènéc idō kozon τ tōn meg vgan
/ (6) Dè tizèn eggèd idō kozon ki

¹ Az n felett halvány vastagabb vonás van, de ez nem értékelhető mellékjelnek.

² A második ü-n tévedésből van mellékjel, mert előtte ú van.

ergo poterit salvus esse? (26) Aspiciens autem Iesus dixit illis: Apud homines hoc impossibile est, apud Deum autem omniaabilia sunt. (27) Tunc respondens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te; quid ergo erit nobis? (28) Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. (29) Et omnis, qui reliquerit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit. (30) Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

XX

Simile est regnum caelorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. (2) Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. (3) Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos (4) et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod iustum fuerit dabo vobis. (5) Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter. (6) Circa undecimam vero exiit

³ Az è o-ból igazítva.

mènè z léle egèbeket allattoc / z
mōda nèkie Mit allotoc it hyan mēd
è napot èftæg (7) Mondanac nèki
Mezt fènki |

25vb

mùkèt m̄gnē fogadot Mōda azoc-
nac / mennētec tū es az èn zolombè
(8) Miko2 ke· èftuè¹ lōt uolna / mōda
a· zolōn° vza q saphazanac h̄yad a·
mūuèfèkèt / z aggadmeg azocnac q
ezdèmekèt / kezduen az vtolfoc2ol
mēd az èlōlfoqiglèn / (9) Azezt micor
iquenèc kie tizèn egged idq kozon
iōttecuala qk es eg eg penzt vōnèc
/ (10) Az èlōlfoq ke· iquen azt alai-
fac uala hog tōbbèt volnanac vèn-
dōc / Vōnèc ke· qk es eg eg penzt /
(11) z veuècèc mozognac uala a·
hazi ata èllèn (12) mōduan Ez
vtolfoc eg idèiglèn muuèltèc z vèlōnc
egènlocke tōttèd azokat / Kie vi-
feltúc napnac z hēufegn° tēzhèt /
(13) Es a· fèlèluē q kōz3ollōc egn°
monda / Bazatom nem težèc tenè-
ked božžofagot / Nèmdè eg è lti
penzè zègōttèl vèlèm é / (14) Ved
azèz a· mēl tied z mēn èl / Akazoc
ke· az vtolfonac es adnom / mikent
es tenèked / (15) Auag nē illic ènnè-
kem tennèm mit akazoc aḡ te žemed
alnoc mezt èn io vagoc / (16) Ig
lezn° — —² vtolfoc èlōlfoq / z
èlōlfoq vtolfoc / mezt fokac vadnac
hiuatalofoc de kēuèfèc valaztōttac
• (17) Es i° ihzlm̄bè fèlmènuen / ma-
ganac veue q tizenkèt taneituañit
titkon / z mōda azocnac (18) Im
fèlmegōc ihzlm̄bè / z èmbezn° fia ||

et invenit alios stantes et dicit illis:
Quid hic statis tota die otiosi? (7)
Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit.
Dicit illis: Ite et vos in vineam meam.
(8) Cum sero autem factum esset,
dicit dominus vineae procuratori
suo: Voca operarios et redde illis
mercedem incipiens a novissimis
usque ad primos. (9) Cum venissent
ergo qui circa undecimam horam
venerant, acceperunt singulos dena-
rios. (10) Venientes autem et primi
arbitrati sunt quod plus essent
accepturi, acceperunt autem et ipsi
singulos denarios. (11) Et accipientes
murmurabant adversus patrem-
familias (12) dicentes: Hi novissimi
una hora fecerunt, et pares illos
nobis fecisti, qui portavimus pon-
dus diei et aestus. (13) At ille re-
spondens uni eorum dixit: Amice,
non facio tibi iniuriam; nonne ex
denario convenisti mecum? (14)
Tolle quod tuum est et vade; volo
autem et huic novissimo dare sicut
et tibi. (15) Aut non licet mihi
quod volo facere? an oculus tuus
nequam est, quia ego bonus sum?
(16) Sic erunt novissimi primi, et
primi novissimi; multi enim sunt
vocati, pauci vero electi. (17) Et
ascendens Iesus Hierosolymam
assumpsit duodecim discipulos se-
creto et ait illis: (18) Ecce ascen-
dimus Hierosolymam, et Filius ho-

¹ Az u fölött rövid vastag vonás, de ez nem lehet téves rövidítésjel, inkább téves tollvonás.

² Egyszónyi törlés.

èlazoltatic a· papifedelmecc^o [tòl] z a3
 iraftudocnac / z halalza itèlic q̄tèt
 / (19) z aggac q̄tèt a· poganocnac
 megkazhozatni z meg oftozoztatni
 z megfezeitètni z hazmad napon fel-
 kel^o (20) Tahat vepec q̄ hozia
 zebedeus fiainac ainnoc q̄ fiaiuat
 q̄zuq̄ imaduan z kezue¹ valamit q̄
 tóllo (21) Ki monda nèki Mit akaz3
 A3 monda / Mongad hog è ket fiam-
 nac eggic vllon tè iog fèlöllèd / z a·
 mafic tebalfèlled te o2zagodban
 (22) Fèlèluē ke· i^o monda Nem tug-
 gatoc mit kezietec Ihaffatoc è a·
 kèlhèt kit èn iando vagoc Mondanac
 nèki ihaffuc (23) Mōda azocnac² A·
 kèlhèt valobizon iziatoc / Vlnotoc
 ke· èn iog fèlöllèm / auag èn balfèl-
 lèm nē èn adhatom tünètèc / dè
 kic^o alkottatot èn afamtol (24) Ès
 haluā a· tijè meltatlankodanac a·
 kèt afafiaczol / (25) Ihē ke· q̄ hozia
 hiua q̄kèt / z monda Tuggatoc è /
 mezt a· poganocnac fedèlmi vzalkod-
 nac q̄ zaitoc z kic q̄zègbèc hatalmat
 valnac q̄ kq̄zottoc / (26) Tū kq̄zot-
 tètèc ke· nē ug ležèn / de valamèl
 tū kq̄zottètèc akazand q̄zègb lenni
 / a· legèn tū žolgatoc / (27) Ès
 valamèl akarand ||

26rb

tū kq̄zottètèc èlq̄ lenni / a· legèn tū
 žolgatoc / (28) mikent èmbezn^o fia
 nē iqt žolgaltatni / dè iqt žolgalni /
 z adni q̄ lèlkèt fokacnac valsfagaiezt
 (29) Ès azoc ieziçhobol ki mènue
 kquètèc q̄tèt loc gòlèkežètèc³ / (30)

minis tradetur principibus sacer-
 dotum et scribis, et condemnabunt
 eum morte, (19) et tradent eum ge-
 n-
 tibus ad illudendum et flagellandum
 et crucifigendum, et tertia die resur-
 get. (20) Tunc accessit ad eum ma-
 ter filiorum Zebedaei cum filiis
 suis adorans et petens aliquid ab
 eo. (21) Qui dixit ei: Quid vis? Ait
 illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei,
 unus ad dexteram tuam et unus ad
 sinistram in regno tuo. (22) Re-
 spondens autem Iesus dixit: Nesci-
 tis quid petatis. Potestis bibere
 calicem, quem ego bibiturus sum?
 Dicunt ei: Possumus. (23) Ait illis:
 Calicem quidem meum bibetis:
 sedere autem ad dexteram meam
 vel sinistram non est meum dare
 vobis, sed quibus paratum est a
 Patre meo. (24) Et audientes decem
 indignati sunt de duobus fratribus.
 (25) Iesus autem vocavit eos ad
 se et ait: Scitis quia principes gen-
 tium dominantur eorum, et qui
 maiores sunt potestatem exercent
 in eos. (26) Non ita erit inter vos,
 sed quicumque voluerit inter vos
 maior fieri, sit vester minister; (27)
 et qui voluerit inter vos primus esse,
 erit vester servus, (28) sicut Filius
 hominis non venit ministrari, sed
 ministrare et dare animam suam
 redemptionem pro multis. (29) Et
 egredientibus illis ab Hiericho se-
 cuta est eum turba multa, (30) et

¹ Az utolsó e fölött a rövidítésjel — úgy látzik — át van húzva. De ha így van is, helytelen, az eredetiben bizonyosan kerue volt; vö. előtte: imaduan z . . .

² Az első a fölött nincs mellékjel.

³ Variáns: secutae sunt cum turbae multae.

z ým kèt vac vluen a3 vt fèlen hal-
 lac hog i° mènè / Es iuølten°
 monduan Vr dauidnac fia izgal-
 mazih múnèkønc¹ / (31) A. gøleke-
 zèt ke. megfeddi vala azocat hog
 vè3teglènen° / Es azoc attol inkab
 iuøltn° vala monduā / Vr dauidnac
 fia izgalmazih múnèkønc (32) Es
 megalla i° / Es hozia hiua økèt / Es
 monda Mit akasztoc hog tegec túnèc-
 tec (33) Mondnac nèki / Vr hog
 m̄g niffanac mù zemèinc (34) Kønø-
 zøluè ke. i° øzaitoc illète ø zemekèt
 / z legottan latanac z kquètec øtèt

XXI

Es mico2 kø3èleitètuolna² i°
 ihzlmhè3 / z iutotuolna Beth-
 fageba oliuetnac hegezè / Ta-
 hat i° èzèzte ø ket taneituañit
 (2) monduā azocnac Meñnètec a-
 kasteſba ki èllèntecbè vagon / z
 legottan leltec eg megkøtø3øt nøſten
 zamazt / z ø vèhmet ø vèle ogga-
 toc̄m̄g / z hoziatoc ènnèkem / (3)
 z ha valaki valamit mōdand túnèc-
 tec / mōgatoc mezt vznac dølga
 vagō vèlec / z legottan èlèzèztic
 økèt / (4) È |

Mate

26va

ke. mend vg øtuuala hog betellèfednec
 meſ mondatot pphetamiat monduan
 (5) Mongatoc lion lañanac ým tè
 kizalod iø tenèked egugø vluè a-
 nøſten zamazon z ø alattaualo
 vèhmen (6) A. taneituañoc ke-
 èlmenuèn tønèc mikènt pazāLøltuala
 nèkie i° / (7) z oda hozac a. nøſten

¹A mù sor fölötti betoldás, jellel a helyére utalva. A nèkønc törlésre van írva.

ecce duo caeci sedentes secus viam
 audierunt, quia Iesus transiret; et
 clamaverunt dicentes: Domine, mi-
 serere nostri, fili David. (31) Turba
 autem increpabat eos ut tacerent.
 At illi magis clamabant dicentes:
 Domine, miserere nostri, fili David.
 (32) Et stetit Iesus et vocavit eos
 et ait: Quid vultis ut faciam vobis?
 (33) Dicunt illi: Domine, ut aperian-
 tur oculi nostri. (34) Misertus autem
 eorum Iesus tetigit oculos eorum.
 Et confestim viderunt et secuti sunt
 eum.

XXI

Et cum appropinquas-
 sent Hierosolymis et venissent Beth-
 phage ad montem Oliveti, tunc Iesus
 misit duos discipulos (2) dicens eis:
 Ite in castellum quod contra vos
 est, et statim invenietis asinam
 alligatam et pullum cum ea; solvite
 et adducite mihi; (3) et si quis vobis
 aliquid dixerit, dicite quia Dominus
 his opus habet, et confestim dimit-
 tet eos. (4) Hoc autem totum factum
 est, ut adimpleretur quod dictum
 est per prophetam dicentem: (5)
 Dicite filiae Sion: Ecce rex tuus
 venit tibi mansuetus sedens super
 asinam et pullum filium subiugalis.
 (6) Euntes autem discipuli fecerunt
 sicut praecepit illis Iesus. (7) Et

²Variáns: *adpropinquasset.*

zamaszt τ ρ vèhmèt τ vètec ρ zeiaioc
 ρ ruhaikat / τ ρtet fellϑl zeia vltètec
 (8) A foc gòlekezèt ke· tezeiti uala
 ρ ruhaiat az vtban / τ egèbi mèteln^c
 uala agakat a· faczol τ tèzeiticuala
 az utban (9) A gòlèkezètèc ke· kic
 èlϑl kèlicuala τ kic kouèticuala /
 iuoltn^c vala monduan Ofanna dauid-
 nac fia aldòt ki iϑt v2nac nèuèbè ofā-
 na magaffogocna (10) Es miko2
 bèmèt volna ih2lmbè megzèndòlt
 mēd a· vazos monduā Ki è3 (11)
 A· nepec ke· mōdnac uala / È3
 i^c galileay nazarèbhèli pphā / (12)
 Es bèmene i^c iftènn^c templomaba τ
 ki haña mēd az azolocat τ a· veuϑkèt
 a· templòbol / A· pen3 ualtoenac ke·
 a3talocat / τ a· galamb azolocnac
 zèkeket èldϑite (13) Es monda nèkie
 Izuā vagon m e 2 t èn hazā hiuattatic
 imadagnac hazanac / tú ke¹ tϑtte-
 tec a3t toluaioenac bazlangaia (14)
 Es ρ hozia vepènèc vakoc τ fantac |

26vb

a· templomban / τ m̄gvigazta azocat
 (15) Latuā ke· a· papi fedèlmec τ az
 izaftudoc a· Ludakat kikèt tϑt τ a·
 gèzmèkèkèt iuoltnen a· templom-
 ban τ mōduan / Ofanna dauidnac
 fia meltatlankodanac / (16) τ mōda-
 nac nèkie Hallod é mit mōdnac èzec
 Ihō ke· mōda nèkie tat ug Nemdè
 oluaftatoc é mezt gezmeedèdecn^c z
 emϑcn^c 3aiocbol tϑttèl dirèzètet /
 (17) τ azoc meghaguā a· vazofbol èl
 ki menè betaniaba τ oth lakozec /
 τ t a n e i f a u a l a i f t è n n^c o 2-
 3 a g a 2 o l ρ k e t (18) Reggel ke·
 megfozdoluā a· varofba megèhϑlϑ
 / (19) τ latuā eg figèfat az vt fèlen
 mene ρ hozia τ fèmit sem léle ρ
 zaita hanèlac lèuèlèkèt τ mōda
 annac / Q2ϑcke fonha nè 3azmaziec

¹ Tévedésből az elvlasztás jele van a kéziratban, helyesen: ke·.

adduxerunt asinam et pullum, et
 imposuerunt super eos vestimenta
 sua, et eum desuper sedere fecerunt.
 (8) Plurima autem turba straverunt
 vestimenta sua in via; alii autem
 caedebant ramos de arboribus et
 sternebant in via; (9) turbae autem
 quae praecedebant et quae seque-
 bantur, clamabant dicentes: Hosan-
 na filio David, benedictus qui venit
 in nomine Domini, hosanna in altis-
 simis. (10) Et cum intrasset Hiero-
 solymam, commota est universa
 civitas dicens: Quis est hic? (11)
 Populi autem dicebant: Hic est
 Iesus propheta a Nazareth Galilaeae.
 (12) Et intravit Iesus in templum
 Dei et eiciebat omnes vendentes et
 ementes in templo, et mensas num-
 mulariorum et cathedras vendenti-
 um columbas evertit (13) et dicit eis:
 Scriptum est: Domus mea domus
 orationis vocabitur, vos autem feci-
 stis illam speluncam latronum. (14)
 Et accesserunt ad eum caeci et
 claudi in templo, et sanavit eos. (15)
 Videntes autem principes sacerdo-
 tum et scribae mirabilia quae fecit,
 et pueros clamantes in templo et
 dicentes: Hosanna filio David, indi-
 gnati sunt (16) et dixerunt ei: Audis
 quid isti dicunt? Iesus autem dixit
 eis: Utique, numquam legistis: Quia
 ex ore infantium et lactentium per-
 fecisti laudem? (17) Et relictis illis,
 abiit foras extra civitatem in Betha-
 niam ibique mansit. (18) Mane au-
 tem revertens in civitatem esuriit.
 (19) Et videns ficu arborem unam
 secus viam venit ad eam, et nihil
 invenit in ea nisi folia tantum et
 ait illi: Numquam ex te fructus

te bëlloled gimǝL / z a· fige fa legotan megaža / (20) Es latuan a· taneituañoc ludalkodanac mōduan / Mikèppèn m̄g aža ol hamaz / (21) Fèlèluē ke· j^o mōda azocnac Bižoñ mōdom tūnèktec hog ha hūtōtōc lend / z ne kètelkedēdetec / nē Lac a· fige fazol težitèc aḡt / de —¹ es ha a· hégncèc mondandotoc / Vedfel temagadat / z vēfd temagadat a· tēngezèc z vḡ lezèn / (22) z mēdeneket valameffèket hūuḡn kèzèndetec imadlagtoeba vežitèc (23) Es micoz iutotuolna a· templomba ||

eḡta

27ra

vepen^o ḡ hozia a· papi fedèlmecc / z a nèpèn^o veni mōduan Ki hatalmaual tezed èzeket / z ki atta tenèked è hatalmat / (24) Fèlèluē j^o mōda nèkic Kèzdlèc èn es tūtōkèt eg bèzedèn Kit ha megmōdandotoc ènnèkem / èn es m̄gmōdom tūnèktec ki hatalmaual tēzèm èzekèt (25) Ianos kèzèztfegè honnan vala / mēbḡl / aḡ èmbezeçtḡl è / z azoc gondolkodnac uala ḡ bènnecc / mōduan (26) Ha mondandonc mēnbḡl mōd mūnèkōnc Azezt mirè nē hittètec annac / Ha ke· mōdangue èmbezeçtḡl / fèlōnc a· ḡlekeçzèttḡl mezt mēd vallac uala Ianost mēt pphetat / (27) Es fèlèluē i^onac mōdanac nē tuggue Es ḡ monda azocnac En es nē mōdom tūnèktec ki hatalmaual tezèm èzekèt (28) Mi tēçóic ke· tūnèctec Eg neminèmḡ èmbezn^o vala kèt fia / z vepuē monda aḡ èlḡlḡn^o Fiam meñ ma aḡ èn žḡlḡbè munkalkodnod (29) A· ke· fèlèluen monda Nē megèc Annac utanna ke· pñiaza rēzžèduē èlmenè / (30) Vepuē ke· a· mafodhoz / mōda azonkeppèn / z a· fèlèluē monda Elmegec vžā z nē

nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea. (20) Et videntes discipuli mirati sunt dicentes: Quomodo continuo aruit? (21) Respondens autem Iesus ait eis: Amen, dico vobis, si habueritis fidem et non haesitaveritis, non solum de ficulnea facietis, sed et si monti huic dixeritis: Tolle et iacta te in mare, fiet. (22) Et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis. (23) Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum d o c e n t e m principes sacerdotum et seniores populi dicentes: In qua potestate haec facis, et quis tibi dedit hanc potestatem? (24) Respondens Iesus dixit eis: Interrogabo vos et ego unum sermonem, quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam, in qua potestate haec facio. (25) Baptismus Iohannis unde erat? e caelo an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicentes: (26) Si dixerimus: E caelo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus: Ex hominibus, timemus turbam; omnes enim habebant Iohannem sicut prophetam. (27) Et respondentes Iesu dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse: Nec ego dico vobis, in qua potestate haec facio. (28) Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea. (29) Ille autem respondens ait: Nolo. Postea autem paenitentia motus abiit. (30) Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens

¹ Egybetűnyi törlés.

menè (31) mèllic tóttó è kèttó
k9339l az aťanac akazaffat / mōda-
nac nèki A3 èl9l9 / Monda azocnac
ihē Bizōn mōdom |

27rb

tunètec / mēt a· ièlenualo bun9s
muuelkedetbèlicè τ a pazaznac èl9l
mulnac tütökèt iften^o o2zagaban /
(32) mezt i9t Ianos tu hoziatoc
igaffagnac utaban τ nē hittètec nèki
/ A· ièlenualo bún9s múuèlket-
bèlicè ke· τ a· pazaznac hittèn^o nèki
/ dè tú latuatoc ingen pñiat sem
fogtatoc hog ožtan hinnètèc nèki
(33) Mas peldabèžedèt halgaffatoc /
Vala èmbez haži aťa ki plantalt
ž9l9t / τ s9uenèl megk9žnekežte
9tèt / τ afot faitot 9 bènne / τ toznot
zakot / τ atťa 9tèt a· vincelèrecn^{o1} /
τ 9 m a g a žazandoclani èzedet
(34) Mikož ke· a· gim9l9žètn^o idèiè
èlk9žèleitetuolna / Erèžte 9 ž9lgait
a· vincelèzechèž / hog vennec a·
3 9 l 9 n^o gim9l9t / (35) Es a· vin-
celèzec 9 ž9lgait m9gfoguā / nemel-
let m9gvèzen^o nemellet m9golen^o /
Nemellet ke· megk9žèzen^o (36) El-
meg èžèžte 9 egeb ž9lgait / t9bbe-
ket až èl9bèlicècnèl / τ t9n^o azocnac
azonkeppèn / (37) Dè mèt9l vt9lbžèž
èžèžte 9 hoziaioc 9n9n fiat mond-
uan / Netalantal² b9l9lic až èn
fiamat / (38) A· vincelèzec ke· latuan
9 fiat mondanac 9n k9ž9tt9c E3 a·
magzat i9uètec 9llúcmeg 9tèt / τ
mienc ležèn až 9 929k9 / (39) τ meg-
foguan 9tèt a· ž9l9b9l ki uètec τ
meg9lec (40) Ažèt mikož i9uèd a·
ž9l9n^o vra |

Mate

27va

mit težèn a· vincelèzecnèc (41)
Mondanac nèki A· gonožocat gono-

¹ Az i pontja törölt rövidítésjelből alakítva.

ait: Eo, domine, et non ivit. (31)
Quis ex duobus fecit voluntatem
patris? Dicunt ei: Primus. Dicit
illis Iesus: Amen, dico vobis, quia
publicani et meretrices praecedent
vos in regnum Dei. (32) Venit
enim ad vos Iohannes in via iusti-
tiae, et non credidistis ei; publicani
autem et meretrices crediderunt ei;
vos autem videntes nec paeniten-
tiam habuistis postea ut crederetis
ei. (33) Aliam parabolam audite:
Homo erat paterfamilias, qui plan-
tavit vineam, et sepem circumdedit
ei, et fodit in ea torcular, et aedifi-
cavit turrim, et locavit eam agri-
colis, et peregre profectus est. (34)
Cum autem tempus fructuum appro-
pinquasset, misit servos suos ad
agricolas, ut acciperent fructus eius.
(35) Et agricolae, apprehensis servis
eius, alium ceciderunt, alium occi-
derunt, alium vero lapidaverunt. (36)
Iterum misit alios servos plures prio-
ribus, et fecerunt illis similiter.
(37) Novissime autem misit ad eos
filium suum dicens: Verebuntur fili-
um meum. (38) Agricolae autem
videntes filium dixerunt intra se:
Hic est heres, venite, occidamus eum
et habebimus hereditatem eius. (39)
Et apprehensum eum eiecerunt extra
vineam et occiderunt. (40) Cum ergo
venerit dominus vineae, quid faciet
agricolis illis? (41) Aiunt illi: Malos
male perdet et vineam suam loca-

² Variáns: *forsitan*.

30l èluèzti / z 9 30l9iet agga egèb
 vincelezec^o kic idèie kozan megag-
 gac 9 gim9lèt (42) Monda azocnac
 i^o Mi nē oluafatoc é irafocban A-
 k9uèt kit a zakoc megutaltanac
 èz 9t a zègèletn^o feizètèhèn¹ /
 vztol 9t èz z Ludalatos mi zèmèinc-
 bèn (43) Azezt mōdom tūnètec
 meguetètic tū t9llètec iftènnèc o-
 zaga / z adatic poganocnac 9 gim9l-
 lèt tēu9knèc / (44) Es ki èfèndic a-
 k9zè megzègètic / dè kizè a k 9 èfè-
 dic megt9zi 9tèt (45) Es micoz hal-
 lottacuolna a papifèdelmèc / z a-
 leualtac 9 peldabèzedit megèfmèzèc
 hog 9 zolloc mondana (46) z kèzè-
 ficuala 9tèt megfognioc dè felec
 a g9lèkezètèkèt² mezt mikent pphe-
 tat vallacuala 9tèt

XXII

Es felèluè i^o mōda esmeg nèkie
 peldabèzedecebèn (2) Meñnèc^o
 ozağa hafonlatic kizafi èm-
 bezhèz ki 9t meñkez9t 9
 fianac / (3) z èzèztette 9 30lgait
 hiuni a hiuatalofocat a meñke-
 z9bè / z nē akazanac ignièc (4)
 Elmeg èzèzte egèb 30lgait³ monduan
 / Mongatoc a hiuatalofocnac Im èn
 èbèdè kez En bikaim z èn hazi ma-
 dazim meg9lèttèc / z mēdenec kezèc-
 iquetec a meñkèz9bè / (5) Azoc
 ke megutalac z èlmenenèc / nemèlfic
 9 faluiaba dè nemèlfic 9 kezèfkede-
 tètè |

27vb

(6) Az egèbi ke 9 30lgait megfogac
 / z boz9ofaggal gètezuen meg9lec /
 (7) Dè a kizaf micoz hallottauolna

¹ A fényképmásolaton a t mellett foto-
 technikai hiba miatt vesszőféle látszik.

² Az első è è-ből igazítva, vö. 26 rb 8,
 12–13 sor: Máté XX, 29, 31. (Az e

bit aliis agricolis, qui reddant ei fruc-
 tum temporibus suis. (42) Dicit
 illis Iesus: Numquam legistis in
 Scripturis: Lapidem, quem reprob-
 averunt aedificantes, hic factus est
 in caput anguli: a Domino factum
 est istud, et est mirabile in oculis
 nostris? (43) Ideo dico vobis, quia
 auferetur a vobis regnum Dei et
 dabitur genti facienti fructus eius.
 (44) Et qui ceciderit super lapidem
 istum, confringetur, super quem
 vero ceciderit, conteret eum. (45)
 Et cum audissent principes sacer-
 dotum et pharisaei parabolas eius,
 cognoverunt quod de ipsis diceret.
 (46) Et quaerentes eum tenere,
 timuerunt turbas, quoniam sicut
 prophetam eum habebant.

XXII

Et respondens Iesus
 dixit iterum in parabolis eis di-
 cens: (2) Simile factum est regnum
 caelorum homini regi, qui fecit
 nuptias filio suo. (3) Et misit servos
 suos vocare invitatos ad nuptias,
 et nolabant venire. (4) Iterum misit
 alios servos dicens: Dicite invitatis:
 Ecce prandium meum paravi, tauri
 mei et altilia occisa sunt, et omnia
 parata: venite ad nuptias. (5) Illi
 autem neglexerunt et abierunt, alius
 in villam suam, alius vero ad nego-
 tiationem suam; (6) reliqui vero
 tenuerunt servos eius, et contume-
 liis affectos occiderunt. (7) Rex
 autem cum audisset, iratus est et

pontját nagyon sokszor jó magasra
 teszi a másoló, vö. ugyanitt: 6. sor,
 Máté XXI, 41: gimollèt.)

³ Variáns: servos suos.

m̄g hazaguec / z èzèztuē q hadait
 èluèzte az èmbez qldokòkèt / z q
 vazolocat meggoita (8) Tahat mōda
 q zolgainac / A· meñèkezo valobi-
 zon kèz dè a· kie hiuatalofoc vala-
 nac nē lōnèc mèltoc (9) Meñhètec
 azezt az vt fèlecze / z valakikèt lel-
 tec h̄yatoc a· meñèkezo b̄ / (10) Es
 ki mēnuen q zolgai az vtacba / egbè
 ḡoiten^o mēdènèkèt kikèt lelen^o iokat
 z gonozokat¹ / z bètèlPèscenedec a-
 meñèkezo^o vèndegi (11) Bè menè
 ke· a· kizal hog latna az èuokèt / z
 lata ot èmbezt nē zuhaztat meñèkezo
 ruhaua / (12) z mōda annac / bara-
 tom mirè iqtel idè bē nē valuad
 mēnèkezo ruhat z a· megnemola
 (13) Tahat mōda a· kizal q zolgai-
 nac Kèzèi labai megkòtòzue èzèziè-
 tèc qtèt a· kullq fètètlegecbè / ot
 lèzèn fizalm z fogacnac Likozgatafa
 / (14) Sokac vadnac ke· hiuatalofoc
 dè keuèfec valaztottac * (15) Tahat
 èlmenuè a· leualtac tanalot tazta-
 nac / hog i^ot megfoghacnac q
 bèzedebèn / (16) z èzèzitic q hozia q
 taneituanoikat az ezodianofocakal
 qzuo mōduan Mèftèz tugguc mezt
 igaz vag z iftèn^o utaza igaffaggal
 taneitaž ||

cwta

28ra

z nē gondolž te valakickèl mezt nē
 vézed² èmbezec^o žèmelekèt / (17)
 Azezt mōgadm̄g m̄nèkone mi tēcíc
 tenèked Illic é Lazaznac adot adnōc
 auag nem (18) Megèlmèzuen ked³
 i^o q alnocfagocat monda Mit kèfezte-
 tec èngemèt kepmutaloc (19) mutaf-
 latocžè ènnèkè az adopènžt / z azoc
 nèki adac az ado penžt / (20) Es i^o

¹ Variáns: *bonos et malos*.

² Másolási hiba *nèzed* 'respicis' helyett.
 Az első é ékezte a fölötté levő sor l
 betűje alatt.

missis exercitibus suis perdidit homi-
 cidas illos et civitatem illorum succen-
 dit. (8) Tunc ait servis suis: Nuptiae
 quidem paratae sunt, sed qui invi-
 tati erant non fuerunt digni. (9)
 Ite ergo ad exitus viarum, et quos-
 cumque inveneritis vocate ad nup-
 tias. (10) Et egressi servi eius in
 vias, congregaverunt omnes quos
 invenerunt, malos et bonos; et
 impletae sunt nuptiae discumben-
 tium. (11) Intravit autem rex, ut
 videret discumbentes, et vidit ibi
 hominem non vestitum veste nup-
 tiali. (12) Et ait illi: Amice, quo-
 modo huc intrasti non habens ve-
 stem nuptialem? At ille obmutit.
 (13) Tunc dixit rex ministris: Liga-
 tis manibus et pedibus eius mittite
 eum in tenebras exteriores; ibi
 erit fletus et stridor dentium. (14)
 Multi enim sunt vocati, pauci vero
 electi. (15) Tunc abeuntes pharisaei
 consilium inierunt ut caperent eum
 in sermone. (16) Et mittunt ei
 discipulos suos cum Herodianis di-
 centes: Magister, scimus quia verax
 es et viam Dei in veritate doces, et
 non est tibi cura de aliquo; non enim
 respicis personam hominum. (17)
 Dic ergo nobis quid tibi videtur:
 Licet census dare Caesari, an non?
 (18) Cognita autem Iesus nequitia
 eorum ait: Quid me tentatis, hypo-
 critae? (19) Ostendite mihi numisma
 census. At illi obtulerunt ei dena-
 rium. (20) Et ait illis Iesus: Cuius

³ Lapszéli betoldás, jellel a helyére
 utalva.

mōda azocnac Kie è kēp¹ / τ a· kōz-
 ñqlyalo iras / (21) Mondanac nēki
 Lažaze / Tahat mōda azocnac Ažezt
 aggatocm̄g a· mel Lažaze Lažaznac
 τ a· mel iftene iftēn^e / (22) Es è
 haluan Ludalkodanac τ 9tèt meg-
 hagian èlmenènec • (23) A· napon
 vepenèc 9 hozia a· faducofoc / kie
 ug mōdnac hog inL felkèlet / τ kèzdec
 9tèt (24) mōduā Mēftez moyfes vg
 mōdot Ha valaki meghaluan nē val-
 land magzatot / tahat 9 affafia vege
 annac fēlefeget / τ felkōl9 9 affafi-
 anac magzattat / (25) Valanac ke-
 mu nalonc hēten afafiac / τ a3 èl9
 fēlefeget veuen meghala / τ nē valuā
 magzatot / haga 9 fēlefeget 9 affafia-
 nac [τ] (26) Azon keppēn a· mafic τ
 a· hazmadic mēd a· hētediglen /
 (27) Ment9l vtolbžèz kē menden^e
 utan a· nembezi es meghala / (28)
 Ažezt felkè- |

28rb

lētben è hēt k9339² kie ležē a fēle-
 feget mezt mēd heten vallottac 9tèt
 (29) Fēleluē ke· i^e monda azocnac
 Teuēlgetec nē tuduatoz iazft / τ lem
 iftēn^e o2žagāt / (30) Mezt a felkèlēt-
 bēn lem hazalkodnac lem hazaf-
 lagha nē vitēn^e / dē ležn^e mikent
 mēnbēn iftēn^e angali / (31) A· halot-
 taenac ke fēlkèletiz9l nem oluaf-
 toz é / mi mōdatot vtol monduan
 tūnētec (32) En vagoc abzacham-
 nac iftēn^e τ Ifaacnac iftēn^e τ³ Iacob-
 nac iftēn^e nē halottac iftēn^e dē
 èlèuēneke / (33) τ haluan a· golēke-
 zētec Ludalkodanac 9 tanofagan
 (34) A leualtac ke· haluan mezt m̄g
 lēndèžeitette volna a· faducofocat

est imago haec et superscriptio?
 (21) Dicunt ei: Caesaris. Tunc ait
 illis: Reddite ergo quae sunt Caesa-
 ris Caesaris, et quae sunt Dei Deo.
 (22) Et audientes mirati sunt, et
 relicto eo abierunt, (23) In illo die
 accesserunt ad eum sadducaei, qui
 dicunt non esse resurrectionem, et
 interrogaverunt eum (24) dicentes:
 Magister, Moyses dixit: Si quis mor-
 tuus fuerit non habens filium, ut
 ducat frater eius uxorem illius et
 suscitet semen fratri suo. (25) Erant
 autem apud nos septem fratres;
 et primus, uxore ducta, defunctus
 est, et non habens semen reliquit
 uxorem suam fratri suo. (26) Simili-
 ter secundus et tertius usque ad
 septimum. (27) Novissime autem
 omnium et mulier defuncta est. (28)
 In resurrectione ergo cuius erit de
 septem uxor? omnes enim habue-
 runt eam. (29) Respondens autem
 Iesus ait illis: Erratis nescientes
 Scripturas neque virtutem Dei. (30)
 In resurrectione enim neque nubent
 neque nubentur, sed erunt sicut
 angeli Dei in caelo. (31) De resurrec-
 tione autem mortuorum non legi-
 stis quod dictum est a Deo dicente
 vobis: (32) Ego sum Deus Abra-
 ham et Deus Isaac et Deus Iacob?
 Non est Deus mortuorum, sed vi-
 ventium. (33) Et audientes turbae
 mirabantur in doctrina eius. (34)
 Pharisei autem audientes quod
 silentium imposuisset sadducaei

¹ Az è é-re igazítva.

² Talán a második 5 más betűből igazítva.

³ Az eredetiben és a fényképen az τ egészen összecsér az előtte levő szó utolsó

betűjével, de a másoló vékony vonallal a két összecsérő szót elválasztotta.

/ egbè gòl[u]en⁰¹ / (35) τ eg tɔzuē tudò ɔ kɔʒʒɔllɔc kèzde ɔtèt kéfèztuē ɔtèt (36) Mèlter mēf a· nag paran-
 Lolat tɔzueñbèn / (37) Monda ānac i⁰ zèzèffèd te vɔdat iftènedèt mēd tē zūuèddèl z mēd te lèlkeddèl / z mēd te èlmeddèl (38) Èʒ aʒ èlɔ pazàLolat z mèntɔl nagob (39) Mafod ke· èhhez hafonlo èʒ zèzèffèd te fèlèdet mēt tēmagadat (40) È ket pazàLolatban Lùg mēdèn tɔzueñ z ,pphāc (41) A· leualtac ke· egbe ɔɣituen kezde i⁰ ɔket (42) mōduan Mī teccíic tú² nèctec x⁰rol ki fia / mōdnac nèki Dauide / (43) Monda aʒocnac Aʒeɓt mikèppèn |

Mate

28va

hýa lelecbèn dauid ɔtèt vranac monduan (44) Monda³ vr èn vɔānac vɪ èn iogom felɔl Mignē vēffem te èllenfegidèt te labaidnac famoſa ala / (45) Aʒeɓt ha dauid ɔtèt vɔnac hýa mikeppèn ɔ fia / (46) z fenki fem fèlèlhet uala nèki Lac eg ígèt es / z fenki fem mèzeʒíc uala a· naptol foguā toabba ɔtèt •⁴ kèzdeni

XXIII 23

Tahat / i⁰ bèʒelle a· gole-
 kezètecn⁰ z ɔ taneituañinac
 (2) mōduan Moýfèfn⁰ zèkin
 vɪtec aʒ iraftudoc z a· leualtac
 (3) Aʒeɓt mēdent valamit mōdand-
 nac tūnèctec tazLatoc z tegetec / dè
 ɔ muuèlkedetèc zèzent ne tege-
 tec / Mēt mongac dè nem teʒec /
 (4) z kɔtɔʒn⁰ nèhèz tēzhekèt z vífel-
 hètètlènekèt / z vètic èmbezecn⁰

¹ Az [u] pirossal áthúzza, de a piros tintán átút az u fekete tintája.

² A filmen halvány pont az ű-n.

³ Az a betű után megállapíthatatlan betű, pirossal át van húzza.

convenerunt in unum, (35) et inter-
 rogavit eum unus ex eis legis doctor
 tentans eum: (36) Magister, quod
 est mandatum magnum in lege?
 (37) Ait illi Iesus: Diliges Dominum
 Deum tuum ex toto corde tuo et
 in tota anima tua et in tota mente
 tua. (38) Hoc est maximum et
 primum mandatum. (39) Secundum
 autem simile est huic: Diliges proxi-
 mum tuum sicut teipsum. (40) In
 his duobus mandatis universa lex
 pendet et prophetae. (41) Congre-
 gatis autem pharisaeis, interrogavit
 eos Iesus (42) dicens: Quid vobis
 videtur de Christo? cuius filius est?
 Dicunt ei: David. (43) Ait illis:
 Quomodo ergo David in spiritu
 vocat eum Dominum dicens: (44)
 Dixit Dominus Domino meo: sede
 a dextris meis, donec ponem inimi-
 cos tuos scabellum pedum tuorum?
 (45) Si ergo David vocat eum Do-
 minum, quomodo filius eius est? (46)
 Et nemo poterat ei respondere ver-
 bum, neque ausus fuit quisquam ex
 illa die eum amplius interrogare.

XXIII

Tunc Iesus locutus est
 ad turbas et ad discipulos suos (2)
 dicens: Super cathedram Moysi se-
 derunt scribae et pharisaei. (3)
 Omnia ergo quaecumque dixerint
 vobis, servate et facite; secundum
 opera vero eorum nolite facere;
 dicunt enim et non faciunt. (4)
 Alligant enim onera gravia et impor-

⁴ A • jel a kéziratban az arab szám és a kèzdeni szó között van. Itt elkülönítést jelöl.

kaziocra / de օկ Lac vőockal fem akaziac mozdeitani azokat / (5) Օ mēdēn muuēlkedētekēt azezt tēžec / hog lattaffanac ēmbezeetօլ / Օ filateziomokat¹ ke· megžēlēleitic / շ 9 pēzēmekēt felmagažtaffac (6) Es zēzētic až ēլօ vլօ hēlekēt vaLozakon / շ až ēլօ žēkekēt finagogacbā / (7) շ kօթօnētekēt vafaz hēft / շ hiuattatni ēmbezeetօլ rabinac (8) Tū ke· ne akaziatoc rabinac hiuattatnotoc mezt eg tū mēfteztec Tū ke· mēd afafiac vattoc / |

28vb

(9) Es afat ne akaziatoc hiunotoc tū magatocnac fօldօn mezt eg tū afaatoc ki vagon meñnēcbēn / (10) շ ne hiuattaffatoc mēftezecnēc / mezt eg tū mēfteztec x^o (11) ki nagob —² tū kօթօttētec a· legen tū žolgatoc / (12) Ki ke· 9 magat fel magažtatfa alaztatoc / dē ki օmagat alazanga felmagažtatoc (13) Iaý tūnēctec iraftudoc շ leualtac kēpmutaloc / kic bēzekēžtitēc ēmbezec ēլօt meñnēc^o ožžagat / tū bēle nē mētec / շ a· bēmēnօkēt bēmēniēc nē haggatoc (14) Iaý tūnēctec iraftudoc շ leualtac kēpmutaloc / kic hoziu imadlag imatkožuatoč megēžitec օžuēgec^o hazokat / azezt nagob itēlētet vēžtec (15) Iaý tūnēctec iraftudoc շ leualtac kēpmutaloc kic megkēžօlitēc tēngezt / շ a· ža22ažt hog tēhēfletec eg vý hūtօuēt / շ miko2 lend v a l a mē I / tēžitec օtēt kecéez inkab pokolnac fiaia hog nē tū vatoc (16) Iaý tūnēctec vakocnac vēžēzi / kic ug mōdotoc hog valaki ēfkēžēc i f t e n n^o templomaza a·

tabilia et imponunt in umeros hominum; digito autem suo nolunt ea movere. (5) Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus; dilatant enim phylacteria sua et magnificant fimbrias. (6) Amant autem primos recubitus in cenis et primas cathedras in synagogis (7) et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi. (8) Vos autem nolite vocari rabbi; unus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis. (9) Et patrem nolite vocare vobis super terram; unus est enim Pater vester, qui in caelis est. (10) Nec vocemini magistri; quia magister vester unus est, Christus. (11) Qui maior est vestrum erit minister vester. (12) Qui autem se exaltaverit humiliabitur, et qui se humiliaverit exaltabitur. (13) Vae autem vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia clauditis regnum caelorum ante homines, vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare. (14) Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes; propter hoc amplius accipietis iudicium. (15) Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia circuitis mare et aridam, ut faciatis unum proselytum, et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos. (16) Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicumque iuraverit per templum, nihil est; qui

¹ *filateriom*: 'a zsidók emléksíjái, melyeket ima közben karjukra és fejükre tesznek'.

² Egybetűnyi törlés.

fēmi / Ki ke· eškēndic a· templom-
nac azañaza a· taztozic / (17) Heitoc
z vakoc mi nagob a3 azañ é auag
a· templom¹ ki meg lcēnteli a3 aza-
nat / (18) Es valaki ||

eŵta

29ra

ēškēndic a3 oltazza a· fēmi Ki ke·
eškēndic a· genēzōsegrē ki raita
vagon a· taztozic / (19) Vakoc mezt
mi nagob a· genēzōsegrē é auag a3
oltaz ki meglcēnteli a· genēzōsegrē
/ (20) azezt ki a3 oltazza ēškezec
azza ēškezic / z mēd azocza mellec
o zaita vadnac / (21) Es ki a· temp-
lomza ēškezec azra ēškezec / z azza
ki lakozic o bēnne / (22) z ki meñzē
ēškezec a3 ēškezec iftēnn^o žžēkizē /
z azra ki ūl o2aita (23) Jay tunētec
iraftudoc z léualtac kepmutaloc / kic
m̄gdezmalfatoc a· mentat a· kapzot
z a· kōmēt / z meg hattatoc azocat
mellec oregbec a· tōzuēbēn / itélētet
izgalmalfagot z hūtōt ēzeket kel
uala tēnnetec z azokat nē meghag-
notoc / (24) Vac vēzēzec kic a· zuñō-
got ki žūzītēc a· tēnet ke· èl nēlitēc
(25) Jay tunētec iraftudoc z leual-
tac kepmutaloc / kic² megtižteifatoc
ažt mef kūoļ vagō a· kēlhen z a· talon
/ bēlōļ ke· tēllefec vattocragadozattal
z vndocfaggal / (26) Tiztohadm̄g
ēlōzez ažt mef bēlōļ vagō a· kēlhen
z a· talon / hog es a· tizta legen a·
mef kūoļ vagō (27) Jay tunētec
iraftudoc z |

29rb

leualtac kepmutaloc kic egēnlōec
vattoc a· megfēiezeitet kopozfokkal
/ kic embezec^o kūoļ žepēc^o tētn^o

¹ Az m fölötti pont a fényképmásolaton
nem írásjel.

autem iuraverit in auro templi, de-
bet. (17) Stulti et caeci, quid e n i m
maius est, aurum an templum quod
sanctificat aurum? (18) Et quicum-
que iuraverit in altari, nihil est;
quicumque autem iuraverit in dono,
quod est super illud, debet. (19)
Caeci, quid enim maius est, donum
an altare, quod sanctificat donum?
(20) Qui ergo iurat in altari, iurat in
eo et in omnibus, quae super illud
sunt; (21) et quicumque iuraverit
in templo, iurat in illo et in eo, qui
habitat in ipso; (22) et qui iurat in
caelo, iurat in throno Dei et in eo,
qui sedet super eum. (23) Vae vobis
scribae et pharisaei hypocritae, qui
decimatis mentham et anethum et
cyminum, et reliquistis quae gra-
viora sunt legis, iudicium et miseri-
cordiam et fidem. Haec oportuit
facere et illa non omittere. (24)
Duces caeci excolantes culicem, ca-
melum autem glutientes. (25) Vae
vobis scribae et pharisaei hypocri-
tae, quia mundatis quod deforis est
calicis et paropsidis, intus autem
pleni estis rapina et immunditia.
(26) P h a r i s a e e c a e c e, munda
prius quod intus est calicis et paropsi-
dis, ut fiat id quod deforis est mun-
dum. (27) Vae vobis scribae et
pharisaei hypocritae, q u i a similes

² Nestle egyik variánsában: *qui*.

/ dè bèlòl tèllefec halottaenac tetè-
meckèl / z mèdž fèztèzètèffeguèl /
(28) Igèn es tú / valobizoñ èmbezec^o
kúuòl igazacnac tètettèc / dè bèlòl
tèllefec vattoc kepmutalattal z ha-
miffaggal (29) Iaý túnèktec iraftu-
doc z leualtac képmutaloc / kic meg-
rakiatoc a pphetacnac fezeket / z
meg èkèfeititèc az igazacnac kopoz-
foiocat / (30) z ug mondotoc / Ha
mù voltone volna mù ataincnac
napiban nē voltoncúolna o tazloc a
pphetacnac — —¹ vezecbèn / (31) z
ug tunōmagatoc vattoc tanoc túnō
magatocnac Mezt azocnac vattoc
fiai kic a pphetacat megoltec / (32)
z tú tōlletècbè tú afatocnac mezte-
ket / (33) Kegoc kerkè kegonac
nēzèti / mikènt tauoztaffatoc² èl
pokolnac itèlètèt / (34) Azezt im èn
èzèztec — —³ tú hoziatoc ppheta-
kat z hòlèkèt / z iraftudokat / z
azoc kòzòl tú megoltoç z meg-
fèzèitèc / z azoc kòzòl megofto-
zoçtoc tú linagogatocban / z vldòz-
toç vazofocòl vazofocza / (35) hog
ipòyn tú zèiatoc mèdž igaz vèz ki
èlòtlètèt földòn / igaz Abel vezetòl
foguā |

Mate

29va

Zachazialnac vezèiglèn Bazachias
fiaciglan / kit meglètèc a templom
z az oltaz kòzòt / (36) Bizoñ mō-
dom túnèctec hog mèd èzèc ip^o è
nemzètè (37) Ihzlm̄ / ihzlm̄ ki
megolòd a pphetacat / z meg kouè-
zed azokat kic te hoziad èzèztèc
/ hañzèz akasztam te fiadat egbè
gòitènem / mikènt a tie gòiti egbè
o píflènit o žaznai⁴ ala / z nē akazad

¹ Törlés, díszítéssel fedve.

² A szó második t-je mellett tintaesepp
van, nem frásjel.

estis sepulcris dealbatis, quae afo-
ris parent hominibus speciosa, intus
vero plena sunt ossibus mortuorum
et omni spurcitia. (28) Sic et vos
aforis quidem paretis hominibus
iusti, intus autem pleni estis hypo-
crisi et iniquitate. (29) Vae vobis
scribae et pharisaei hypocritae, qui
aedificatis sepulcra prophetarum et
ornatis monumenta iustorum (30)
et dicitis: Si fuissetis in diebus pa-
trum nostrorum, non essemus socii
eorum in sanguine prophetarum.
(31) Itaque testimonio estis vobis-
metipsis, quia filii estis eorum qui
prophetas occiderunt. (32) Et vos
implete mensuram patrum vestro-
rum. (33) Serpentes, genimina vipe-
rarum, quomodo fugietis a iudicio
gehennae? (34) Ideo ecce ego mitto
ad vos prophetas et sapientes et
scribas, et ex illis occidetis et
crucifigetis, et ex eis flagellabitis
in synagogis vestris et persequemini
de civitate in civitatem, (35) ut
veniat super vos omnis sanguis ius-
tus, qui effusus est super terram, a
sanguine Abel iusti usque ad sangui-
nem Zachariae, filii Barachiae, quem
occidistis inter templum et altare.
(36) Amen, dico vobis, venient haec
omnia super generationem istam.
(37) Hierusalem, Hierusalem, quae
occidis prophetas et lapidas eos, qui
ad te missi sunt, quoties volui con-
gregare filios tuos quemadmodum
gallina congregat pullos suos sub

³ Rövidebb törlés.

⁴ Variáns: *sub alas suas*.

(38) im pužtan hagatic tú hazatoc / (39) mezt èn mondom tünèctec / hog nē lattoc èngemèt matolfoguan / mignē mongatoc aldot ki iqt v2nac nèuebè

XXIII 24¹

Es ki mēnuē i^o a templombol megèn vala / τ vepen^o q hozia q taneituani / hog mutatnac q nēki a templomnac rakafit (2) Q ke fèlèluē monda nèkie lattatoc è mēd èzeket / Bižoñ mondom tünèctec Nē marad it kq kouon ki nē megtorèttètic (3) Q ke oliuetnac hegen vlèttè / vepen^o q hozia titkon q taneituani² monduan / Mongadmeg münèkqnc micoz èzec leznèc / τ mef lezèn tè iquèteleđn^o τ è vilag vegèzètèn^o ièlènsfegè (4) Es fèlèluē i^o monda azocnac / Laffatoc hog valaki tütqket èl ne hitèssen / (5) mezt fokac iqñ^o |

29vb

èn nèuēbe mōduan En vagoc xpē / τ fokakat èlhitètnèc (6) Mezt hallandoc vattoc hadakat τ hadacnac hirèt / Laffatoc hog meg ne zomozoggatoc / mezt èzecn^o lènnièc kèl de nē ottan vége / (7) Mezt tamad nēzèt nēzèt èllèn / τ o2zag o2zag èllèn / τ leznèc halaloc τ èhfegec / τ föld indolafoç hèleken / (8) Èzec ke mend a firelmeçnec³ kèzdetè (9) Tahat tütqkèt elazolnac tq2qđèlmbè τ meqqln^o tütqkèt / τ leztec mendz èmbercñ^o gúlqfegecbèn èn nèuèmezt (10)

¹ A fénykép margóján csak a 4 látszik.

² Variáns: *discipuli eius*.

³ Eredetileg *firelmacnac* volt írva, majd az a betűk második szarát elhalványította

alas, et noluiſti! (38) Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta. (39) Dico enim vobis: Non me videbitis amodo, donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

XXIV

Et egressus Iesus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei aedificationes templi. (2) Ipse autem respondens dixit illis: Videtis haec omnia? Amen, dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruat. (3) Sedente autem eo super montem Oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum adventus tui et consummationis saeculi? (4) Et respondens Iesus dixit eis: Videte ne quis vos seducat; (5) multi enim venient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus, et multos seducet. (6) Audituri enim estis proelia et opiniones proeliorum. Videte ne turbemini; oportet enim haec fieri, sed nondum est finis. (7) conſurget enim gens in gentem et regnum in regnum, et erunt pestilentiae et fames et terraemotus per loca. (8) Haec autem omnia initia sunt dolorum. (9) Tunc tradent vos in tribulationem et occident vos, et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. (10) Et tunc

a másoló, mert 'dolor' *serelem*, és itt a 'dolor' magyar megfelelőjéről van szó. Így lett *firelmeçnec*. Az *i* nincs *e*-re javítva.

Es tahat fokac meggono3bodnac / τ οη egmaft èlazoffac / τ gülölic eg maft / (11) Es tamadnac loc hamis ,pphâc / τ èlhitetn° fokakat (12) Es mezt meghbuoqdic¹ hamiffag / fokacnac meghidègöl zèzèlmec / (13) Ki ke· mēd vegíglèn allapādic a3 vduo3ol (14) Es p̄dicaltatic a3 o2zagnac ewāgelioma mēd è3 vilagbā mēd3 nēzètecn° tanofagocza τ tahat iq a· vegèzèt (15) Azezt micoz latangatoc a· puztolatnac vndocfagat aluan a· fcènt hēlen ki m̄gmōdattatoc daniel ,pphetanac miatta ki oluaffa èzLè (16) Tahat kie Iudeabā vadnac ||

eṽta

30ra

fuffanac a· hegecrè / (17) τ kie a· haia3aton ne 3allanaclè valamit feluēniēc q hazocbol / (18) τ ki a· zanto fōldoη ne fozdoffonm̄g q koηtōfō fel uēnni (19) Ia3 ke· tēzhēfecn° τ 3ūloen° a· napocban (20) Imatkozia-toc ke· hog tú futastoc ne legèn tēlbè auag inēpen / (21) mezt a· koz ol nag tō2oqđèlm lezèn mēf fonha nē volt maiglan τ nē lezèn (22) Es hanēha a· napoc megkuztabottacuolna nē vduo3o3lnq mēdèn teft / Dè a· vala3tottakezt megkuztabeitattac a· napoc (23) Tahat ha ki mōdand tūnètec im it vagō x° auag amot ne² higgetec / (24) mezt tamadnac hamis cristofoe τ hamis ,pphâc / τ adnac nag ièlenfegekèt τ Ludakat ug hog ha lèhètfege3 volna a· vala3tottac es èlhitèttètten° (25) Im m̄g mōdottam tūnètec / (26) Azezt ha mondandnac tūnètec im a· kiètlènbèn vagon ne meñnètecki / auag a· reitechèn ne higgetèc / (27) Mezt mikent a· villamat tamad nap kèlèten / τ teécic mēd napnūga-

scandalizabuntur multi, et invicem tradent et odio habebunt invicem (11) Et multi pseudoprophetae surgent et seducent multos. (12) Et quoniam abundavit iniquitas, refrigescet caritas multorum. (13) Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. (14) Et praedicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus; et tunc veniet consummatio. (15) Cum ergo videritis abominatorem desolationis, quae dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui legit intellegat, (16) tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes; (17) et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua; (18) et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam. (19) Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus. (20) Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sabbato. (21) Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet. (22) Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro; sed propter electos breviabuntur dies illi. (23) Tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic est Christus aut illic, nolite credere. (24) Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. (25) Ecce praedixi vobis. (26) Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire; ecce in penetralibus, nolite credere. (27) Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret

¹ Variáns: *abundabit.*

² Az *amot ne* törlés helyére írva.

tiglan / vgan ležèn èmbez fianac
iouètelè / (28) valahol ležèn a tèft
oda gòlèkezn^e a kèfeloc es (29) Leg-
ottan ke· a· tòzòdèlmn^e |

30rb

napi vtan a· nap megfètètòltètèc z
hod nē agga 9 vilagat / τ a· Lillagoc
le hulnac meñzòl / τ a· mēnei iozagoc
megindoltatnac (30) Es tahat meg-
tètèc meñnèn èmbez fianac ièlenlegè
/ τ tahat liznac mēdz fòldi nēzètec /
τ laffac èmbèznec fiat iouen meñn^e
kòdibèn nag tèhètfequèl z naglag-
gal / (31) τ èzèzti 9 angalit t2ò-
bitual τ nag zòzattal τ egbè gòitic
9 valaztòttit meñn^e neg zèlitòlfoquā¹
τ meñn^e magaffagatol foguan mēd 9
hatazaiglan (32) E figè fazol ke·
èfmezietec meg è peldabèzèt² / micoz
9 ağa meğ gèzmedcedòlèd / τ meg-
lèuèlezèdic tuggatoc mezt kòzèl vagò
a· nar / (33) Vgan es tu micò latā-
gatoc mēd èzekèt lē n i / tuggatoc
mezt kòzèl vagon τ aitoçban (34)
Biçon̄ mondom tūnèktec mezt nē
mulic èl è nēzet mignē mēd èzec
legènec / (35) meñ τ fòld èlmulnac /
dè èn igèim³ èlnē mulnac (36) A
napot ke· τ a3 idòt fènki nē tugga
fem mēn^e angali / fem fiu⁴ ha-
nēlac afa (37) Mezt mikent v o l t
Noenac napiban / vgan ležèn èmbez
fianac iouètelè / (38) Mezt mikent a·
viz 939n èlòt |

Mate

30va

valo napoçban / valanac euçe τ iuoc /
hazafkodoc τ hazaffagba adoc / mēd
a napiglan mellen Noe bèmenè a·

¹ Latin: *a quattuor ventis*.

² Íráshiba *peldabèzèdet* helyett.

usque in occidentem, ita erit et
adventus Filii hominis. (28) Ubi-
cumque fuerit corpus, illic congre-
gabuntur et aquilae. (29) Statim
autem post tribulationem dierum
i l l o r u m sol obscurabitur, et luna
non dabit lumen suum, et stellae
cadent de caelo, et virtutes caelo-
rum commovebuntur; (30) et tunc
parebit signum Filii hominis in
caelo, et tunc plangent omnes tribus
terrae, et videbunt Filium hominis
venientem in nubibus caeli cum
virtute multa et maiestate. (31)
Et mittet angelos suos cum tuba
et voce magna, et congregabunt
electos eius a quattuor ventis, a
summis caelorum usque ad terminos
eorum. (32) Ab arbore autem fici
discite parabolam: cum iam ramus
eius tener fuerit et folia nata, scitis
quia prope est aestas; (33) ita et
vos cum videritis haec omnia, scitote
quia prope est in ianuis. (34) Amen,
dico vobis, quia non praeteribit
generatio haec, donec omnia haec
fiant. (35) Caelum et terra transi-
bunt, verba autem mea non praeter-
ibunt. (36) De die autem illa et
hora nemo scit, neque angeli caelo-
rum, nisi solus Pater. (37) Sicut
autem in diebus Noe, ita erit et
adventus Filii hominis; (38) sicut
enim erant in diebus ante diluuium
comedentes et bibentes, nubentes et
nuptui tradentes, usque ad eum
diem, quo intravit Noe in arcam,

³ Az é ékezete beleolvad a fölöttè levò
à második szàrába.

⁴ Variáns: *neque filius*.

bazkaba / (39) τ nē éfmèzecmeg / mignē èliqoq a· viz q3qo / τ mēdeneket èl vqo / vgan ležèn es èmbezfianac iquètèle / (40) Tahat kettèn ležn^o eg žanto földqo / eggic èluètètic τ mafic meghagatic kèttèn¹ ležn^o eg agban / eggic èluetètic τ mafic meghagatic¹ / (41) Kettèn ležn^{o2} q2lqo eg malomban / eggic èl uetètic τ mafic meghagatic / ● (42) Azezt vigaziatoc mēt nē tuggatoc mel idqbèn legèn iquèndq tù vzatoc (43) Ažt ke· tuggatoc / hog ha tudna a· haži ata mel idqben až vr iquèndq uolna valobizoñ vigazna τ nē hadna megafni q hažat (44) Vgan tù es legètec kèžèc³ / mezt mel idqo nē alaifatoc iq èmbezn^o fia (45) Kit alaिताž of hù zolganac τ of ildomofnac / kit q vza of ildomofnac / kit q vza žèzžet q haži èmbezin / hog aggon ažoacnac etkèt q idèie kozan (46) bodog a· zolga / kit micoz iquèd q vza ug lèl tettè / (47) bizoñ mondom tünèctec mezt mēd q iauin žèž⁴ qtet |

30vb

(48) Ha ke· a· gonož zolga mōdand q žuuebèn / Kefic èn vžam iqni / (49) τ kèždèndi až q felè zolgakat vèzni / Q ke· ežec τ ižec a· režegefekèl / (50) iq a· zolganac vza a· napon mellen nē rēmenli τ až idqo mellen nē tugga / (51) τ megualazta qtet / τ q zèžèt⁴ veti a kepmutalockal ot ležèn fizalm τ fogacnac Likozgatafa

(39) et non cognoverunt, donec venit diluvium et tulit omnes: ita erit et adventus Filii hominis. (40) Tunc duo erunt in agro, unus assumetur et unus relinquetur; (41) duae molentes in mola, una assume-tur et una relinquetur. (42) Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. (43) Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique et non sineret perfodi dumum suam. (44) Ideo et vos estote parati, quia qua nescitis hora, Filius hominis venturus est. (45) Quis, putas, est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? (46) Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius, invenerit sic facientem. (47) Amen, dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. (48) Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire; (49) et coeperit percutere conservos suos, manducet autem et bibat cum ebriosis, (50) veniet dominus servi illius in die qua non sperat, et hora qua ignorat, (51) et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis; illic erit fletus et stridor dentium.

¹ A latinban hiányzik e mondat megfelelője; de variáns a 41. versben: *duo in lecto, unus adsumetur et unus relinquetur.*

² Az *n* fölött nem ékezet van, hanem szándéktalan tintafolt.

³ Az első magánhangzó fölött ékezet van, és ez nem lehet a fölötté levő *z* befejező vonása, mert vastagabban kezdődik, mint a *z* vége, tehát új tollvonás.

⁴ Az *z* fölött szándéktalan tollvonás.

Tahat meññèn^c o2žaga hafon-
 latic tiž žùžèchež / kic vé-
 uèn 9 lampafocat ki menen^c a·
 vòlègnènèc z a· meñ ažžonnac
 èlèibè / (2) Ežec k9339l ke· 9t9n
 valanac — —¹ balgatagoc z 9t9n
 ildomofoc / (3) Dè až 9t balgatagoc
 vèuè 9 lampafocat nē v9n^c olait 9
 vèlec / (4) dè až ildomofoc v9nèc
 olait 9 èdeñecbè 9 lampafockal
 9ž99 / (5) Kèfuen ke· a· vòlegèn
 mèd èl žùñodožanac z èl alunac (6)
 Efèl kozon ke· l9n iu9ltes Im èl i9t
 a· vòlegèn kèffètec èlèibè (7) Tahat
 felkèlen^c mèd a· žuzèc z meg kežei-
 tec 9 lampafocat (8) A· balgatagoc
 ke· mondanac až ildomofocnac /
 Aggatoc nèk9nc a· tù olaitocban
 mèt a· mù lampafine megaložnac
 (9) Felelen^c až ildomofoc ||

ew^{ta}

31ra

monduā Netalantal nē lèžèn èleg
 nèk9nc z nektec / dè inkab meñ-
 nètèc až azofochož z vègètèc maga-
 tocnac / (10) Mikož ke· èlmennen^c
 vènnièc èli9t a· vòlègèn / z kic kežèc
 valanac bemenen^c 9 vèle a· mèñè-
 kež9bè / z bèžèkèžtetet až aito (11)
 Ment9l vtolbžèz ke· až egèb žùžèc
 es èli9nenèc monduan / V₂ niłd m9
 nèk9nc / (12) z 9 fèlèluè monda
 Biž9n mondom tūnèctec nē tudlac
 tūt9kèt / (13) z vg vigaziatoc mèt
 nē tuggatoc a· napot lem až id9t
 (14) Mezt mikent žarandoclanì èžè-
 det èmbè hitta 9 žolgait / z atta ažoc-
 nac 9 iauit / (15) z egn^c adot 9t gírat²
 / mafnac ke· kètt9t dè a· mafnac

¹ Hosszabb törlés, a vége díszítve.

² A *j* mellékjele téves. Vö. ugyanitt
 alább a többször ismétlődő *gizat* mellék-
 jel nélküli *g*-jével. Ezt a szót ugyanis
gy-vel ejtették.

Tunc simile erit regnum
 caelorum decem virginibus, quae
 accipientes lampades suas exierunt
 obviam sponso et sponsae. (2) Quin-
 que autem ex eis erant fatuae et
 quinque prudentes. (3) Sed quinque
 fatuae, acceptis lampadibus, non
 sumserunt oleum secum; (4) pru-
 dentes vero acceperunt oleum in
 vasis suis cum lampadibus. (5)
 Moram autem faciente sponso, dor-
 mitaverunt omnes et dormierunt.
 (6) Media autem nocte clamor factus
 est: Ecce sponsus venit, exite obviam
 ei. (7) Tunc surrexerunt omnes
 virgines illae et ornaverunt lampades
 suas. (8) Fatuae autem sapientibus
 dixerunt: Date nobis de oleo vestro,
 quia lampades nostrae extinguuntur.
 (9) Responderunt prudentes dicen-
 tes: Ne forte non sufficiat nobis et
 vobis, ite potius ad vendentes et
 emite vobis. (10) Dum autem irent
 emere, venit sponsus, et quae paratae
 erant intraverunt cum eo ad nuptias,
 et clausa est ianua. (11) Novissime
 vero veniunt et reliquae virgines
 dicentes: Domine, D o m i n e, aperi
 nobis. (12) At ille respondens ait:
 Amen, dico vobis, nescio vos. (13)
 Vigilate itaque, quia nescitis diem
 neque horam. (14) Sicut enim homo
 peregre proficiscens vocavit servos
 suos et tradidit illis bona sua. (15)
 Et uni dedit quinque talenta, alii

eggèt / eg mēden^c 9 tēhētlegē
 zēzent / τ legottan elēzedet (16) Elmē-
 ne ke· ki a3 9t gīzat vōtt9 vala / τ
 mūuēlke duen nēzē a· felet mas 9t9t
 / (17) Es a3on keppēn ki a· kētt9t
 vōtt9vala / nēzē mas kett9t / (18)
 Ki ke· a3 eggēt vōtt9 vala ēlmēuen¹
 fōldbē afa τ ēlzeite 9 v2anac penzēt
 (19) Dē foc id9 utan ēli9t a· 3olga-
 nac v2oc / τ 3amot vētēt 9 vēlec /
 (20) Es 9 ho3ia vepuē ki a3 9t
 gīzat vōtt9 vala meg mas 9t9t vūn
 nēki |

31rb

monduan / V2am 9t girat adal ēnnē-
 kem / im mas 9t9t nēztem a· fēlēt
 (21) Monda annac 9 v2a / 929f èn
 io hū 3olgam mezt kēvēfbēn voltal
 hū fokakon zēzēzlec tegedēt meñ be
 te v2adnac 929mebē / (22) Ho3ia ve-
 pec ke es ki a· ket girat vōtt9 uala
 τ mōda — —² V2am ket gīzat attal
 ēnnēkem / ime mas kett9t nēztem
 a· felet (23) Mōda annac 9 v2a
 929f èn io hū 3olgam mezt kēuēf-
 bēn voltal hū fokakon zēzēzlec tege-
 dēt meñ bē te v2adnac 929mebē (24)
 Ho3ia vepuē ke· τ ki a3 eg [gi-]³
 girat vōtt9uala monda Vram tudom
 mezt kēmē èmbez vag / mezt arác
 hol nē vēttēl / τ 9oitēz hol nē him-
 tettēl / (25) τ feluē ēlmenec τ ēlzeitē
 a tē giradat a· fōldbē / im meg vagon
 a· mēl tied (26) Fēlēluen ke· 9 v2a
 mōda nēki / Gono3 reft 3olga tudod
 uala mezt azatoc hol nē vēttēm / τ
 9oit9c hol nē himtettēm / (27)
 a3ēt kēllēt uolna a3 èn penzemet a·
 penz valtoenac adnod / τ èn i9uen
 valobi9on vfozaual vōttēm volna
 meg a3t a mēl ènem (28) A3e2t vege-
 teemeg 9 t9ll9 |

autem duo, alii vero unum, uni-
 cuique secundum propriam virtu-
 tem, et profectus est statim. (16)
 Abiit autem qui quinque talenta
 acceperat, et operatus est in eis,
 et lucratus est alia quinque. (17)
 Similiter et qui duo acceperat,
 lucratus est alia duo. (18) Qui autem
 unum acceperat, abiens fodit in
 terram et abscondit pecuniam domi-
 ni sui. (19) Post multum vero tem-
 poris venit dominus servorum illo-
 rum, et posuit rationem cum
 eis. (20) Et accedens qui quinque ta-
 lenta acceperat, obtulit alia quin-
 que talenta dicens: Domine, quin-
 que talenta tradidisti mihi, ecce alia
 quinque superlucratus sum. (21)
 Ait illi dominus eius: Euge serve
 bone et fidelis, quia super pauca
 fuisti fidelis, super multa te consti-
 tuam, intra in gaudium domini tui.
 (22) Accessit autem et qui duo
 talenta acceperat et ait: Domine,
 duo talenta tradidisti mihi, ecce alia
 duo lucratus sum. (23) Ait illi domi-
 nus eius: Euge serve bone et fidelis,
 quia super pauca fuisti fidelis, super
 multa te constituam, intra in gau-
 dium domini tui. (24) Accedens
 autem et qui unum talentum accepe-
 rat ait: Domine, scio quia homo
 durus es, metis ubi non seminasti,
 et congregas ubi non sparsisti; (25)
 et timens abii et abscondi talentum
 tuum in terra; ecce habes quod tuum
 est. (26) Respondens autem domi-
 nus eius dixit ei: Serve male et piger,
 sciebas quia meto ubi non semino,
 et congrego ubi non sparsi; (27)
 oportuit ergo te committere pecuni-
 am meam nummulariis, et veniens
 ego recepissem utique quod meum
 est cum usura. (28) Tollite itaque
 ab eo talentum et date ei qui habet

¹ Az é kézete a fölötte levő rövidítés-
 jelben van benne, a kéziratban jól látható.

² Rövidebb törlés, diszítve.
³ Sor végén.

a· gizat τ aggatoc ānac kinèc tiz
vagon / (29) mezt mēden vallonac
adatic τ hōuqltètic / dè annac a·
kin° ninL az es a· mēf tètuc hog vagon
ēluétètuc q tōllq / τ (30) a kèllètlèn
zolgat vōffetècki τ èzèzietec a·
kūllq fètetsēgecbè / mezt ot lèzèn
līzalm τ fogacnac Likozgatafa¹ | (31)
Mikoz ke· iq èmbezn° fia q naglagabā
τ mēd q angali q uèle / tahat vl q
naglaganac zèkibèn / (32) τ goitètn°
q èlèibè mēdèn nemzètuc / τ m̄g-
valazta qkèt egmaftol / mikent a·
paztoz valaztameg a· iuhokat a·
kelkectol / (33) τ valobizon a· iohocat
allafta q iogfèlloqq / a· kelkèkèt¹
ke· q balfèlloqq / (34) Tahat mōd a
kizaf azocnac kie q iogfèlloqq — —²
lèznèc Iquètuc èn afamnac aldotti /
biziatoc a· vilag kèzdètetōlfoguā
valo nèktec alkottatoc ozzaqot /
(35) mezt èn èhezte τ ènnèkem ènnè
attatoc / zomiuhozam τ ènnèkè
inom adatoc / vèndeg valec τ befogad-
atoc èngemèt / (36) mèzeitèlèn
v a l e c τ megzuhazatoc èngemèt
bètèg v a l e c τ meglatatoc èngemèt
Tōmlqchèn valec τ |

iqttètuc èn hoziam / (37) Tahat fè-
lèln° nèki az igazac mōduan V2
micoz lattonc tegedèt èheztedd τ
ètettōnc tegedèt zomiaztad τ vene-
zekèt attonc tenèked / (38) Auag
lattuc te vèndeg voltodat τ befogad-
tonc tegedèt Auag mèzeitèlèn volto-
dat / τ befedeztōnc tegedèt / (39)
Auag micoz lattonc tegedèt bètègen
/ auag — —³ tōmlqchèn τ iqtōc

decem talenta; (29) omni enim
habenti dabitur, et abundabit; ei
autem qui non habet, et quod videtur
habere auferetur ab eo. (30) Et
inutilem servum eicite in tenebras
exteriores; illic erit fletus et stridor
dentium. (31) Cum autem venerit
Filius hominis in maiestate sua et
omnes angeli cum eo, tunc sedebit
super sedem maiestatis suae, (32) et
congregabuntur ante eum omnes
gentes, et separabit eos ab invicem,
sicut pastor segregat oves ab haedis,
(33) et statuet oves quidem a
dextris suis, haedos autem a sini-
stris. (34) Tunc dicet rex his qui a
dextris eius erunt: Venite, benedicti
Patris mei, possidete paratum vobis
regnum a constitutione mundi. (35)
Esurivi enim, et dedistis mihi man-
ducare; sitivi, et dedistis mihi bibere;
hospes eram, et collegistis me; (36)
nudus, et cooperuistis me; infirmus,
et visitastis me; in carcere eram,
et venistis ad me. (37) Tunc respon-
debunt ei iusti dicentes: Domine,
quando te vidimus esurientem et
pavimus te, sitientem et dedimus ti-
bi potum? (38) q u a n d o autem
te vidimus hospitem et collegimus
te, aut nudum et cooperuimus te?
(39) aut quando te vidimus infirmum

¹ Az első e fölött piros tintaecsepp van,
nem ékezet.

² Rövidebb, díszített törlés.

³ Rövidebb törlés.

tè hoziad / (40) Es a· kizaI fèlèluè
 mōd azoenac / Bizoñ mondom tū-
 nèktec / miglèn èz èn mentql kúffèb
 ařamfiac kq339l ègn^c tōttètèc ènnè-
 kem tōttètèc (41) Tahat mōd a· ki-
 zaI azoenac kie q bal fèlqlql lèzn^c
 tauoziatoc èl èn tōllèm atkozottac
 a3 q29c tūzbe ki alkottatot q2d9c-
 nèc z q angalinae / (42) mezt èn
 ehczem / z nē adatoc ènnèkem èn-
 nèm žomiuhozam z nē adatoc ènnè-
 kē inom / (43) vèndeg valec / z ènge-
 mèt bè nem fogadatoc / mèzeitèlen
 valec / z èngemèt bè nem fèdè-
 zetèc / beteg valec z tōmlqcbè
 z nē latatoc èngemèt¹ (44) Tahat
 fèlèlèn^c èzec es q nèki monduan V2
 micor lattone tegedèt èhèzettèd / aḡ
 žomiazattad auag vèndeg voltodat ||

ew^{ta}

32ra

auag mèzeitèlen voltodat / aḡ bèteg-
 lettèd / aḡ tōmlqcbèn z nē žolgal-
 tone te nèked (45) Tahat fèlèl azoc-
 nac mōduā / Bizoñ mondom tūnèc-
 tec / miglèn nē tōttètèc ègnèc èkūf-
 fèbec kq339l ènnèkem nē tōttètèc /
 (46) z ig menn^c èzec a3 q29c getzèl-
 be / a3 igazac ke· q29c èlètbè

XXVI 26

Es vg lqn mico2 meguégèzte-
 uolna i^c mēd è bèžedekèt mōda
 q taneituāninac (2) Tuggatoc
 è mezt kèt nap vtan hufuét
 ležèn / z èmbezn^c fia èlazoltatic hog
 megfèzeitèllec (3) Tahat egbè gòlè-
 keztèc a· papoc fèdèlmi z a· nepc-
 nèc vèni a· papoc fèdèlmi pituaza-
 ban ki mondatic Cařafnac / (4) z

¹ A második e fölött nem szándékolt pont van.

aut it carcere et venimus ad te? (40)
 Et respondens rex dicet illis: Amen.
 dico vobis, quamdiu fecistis uni ex
 his fratribus meis minimis, mihi
 fecistis. (41) Tunc dicet e t his qui
 a sinistris erunt: Discedite a me
 maledicti in ignem aeternum, qui
 paratus est diabolo et angelis eius.
 (42) Esurivi enim, et non dedistis
 mihi manducare; sitivi, et non de-
 distis mihi potum; (43) hospes eram,
 et non collegistis me; nudus, et non
 cooperuistis me; infirmus et in
 carcere, et non visitastis me. (44)
 Tunc respondebunt ei et ipsi dicen-
 tes: Domine, quando te vidimus
 esurientem aut sitientem aut ho-
 spitem aut nudum aut infirmum aut
 in carcere, et non ministravimus
 tibi? (45) Tunc respondebit illis
 dicens: Amen, dico vobis: Quamdiu
 non fecistis uni de minoribus his,
 nec mihi fecistis. (46) Et ibunt hi in
 supplicium aeternum, iusti autem
 in vitam aeternam.

XXVI

Et factum est, cum
 consummasset Iesus sermones hos
 omnes, dixit discipulis suis: (2)
 Scitis quia post biduum Pascha
 fiet, et Filius hominis tradetur ut
 crucifigatur. (3) Tunc congregati
 sunt principes sacerdotum et senio-
 res populi in atrium principis sacer-
 dotum qui dicebatur Caiphaz, (4)

tanalLot taztanac mikent i^ot meg-
foghatnac τ megöhlètneç (5) Mond-
nac uala ke· Ne èz innep napon /
netalantal habozo lènnè a· nepbè
(6) Mikoz ke· i^o volna betaniaban
poklos fimonnac hazaban / (7) hozia
vepec eg nèmbezi / valuã eg ala-
bałtrom dzagalatos kènètét / τ ötte
azt az vlonèc feizezè / (8) Latuan
ke· a· taneituañoc méltatlākodanac
mōduan / Hog mi vèzedèlm èz / (9)
mezt |

32rb

èz èladathaticuala fokon / τ adatha-
ticuala žègèncn^o (10) Tuduã ke· i^o
mōda azocnac Mit nèhèzèltec è
nèbezizè / mezt io müüelkèdètet
müüelkèdet èn raitam / (11) Žège-
nekèt ke· medzha vallotoc vèlètèc
dè èngemèt nè mèdenha vallotoc /
(12) mezt / èzèztettè è kènètet èn
teftemzè èltèmètèndõnèc tõt ènge-
mèt (13) bizõñ mondžtünèctec / vala-
hol p̄dicaltatandic èz ewãgeliom
mød è vilagban meg mōdatic 9
megèmlèkezètèzè hog 9 èzt tõtõ
(14) Tahat a· tižènkètõ k9339ł eg
ki feaziuti iudafnac mōdatic vala
èlmenè a· papoc fèdèlmihèz (15) τ
mōda azocnac Mit akaztoc ènnèkem
adnotoc / τ èn ötèt nèktec adom / τ
azoc žèzzen^o nèki hazmiè èzüłt
penzt / (16) τ ènn^o vtanna kèzefti
vala az okat / mikent ökèt¹ nèkie
adhatna (17) A· pogala etèln^o ke·
èl9 napian vépen^o a· taneituañoc
i^ohoz monduã Hol² akazod hog alkof-
fue tenèked megenned a· bazant (18)
Es i^o mōda Meinnètèc nekilhèz a·
vazofba τ mōgatoc nèki Mèłtez
monga / En idèm k9zèl vagon / te
nalad tezèm a· bazañ etèlt èn taneit-
uanimal |

¹ ötèt helyett, vö. latin: eum.

et consilium fecerunt, ut Iesum
dolo tenerent et occiderent. (5)
Dicebant autem: Non in die festo,
ne forte tumultus fieret in populo.
(6) Cum autem Iesus esset in Betha-
nia in domo Simonis leprosi, (7)
accessit ad eum mulier habens ala-
bastrum unguenti pretiosi et effudit
super caput ipsius recumbentis. (8)
Videntes autem discipuli indignati
sunt dicentes: Ut quid perditio haec?
(9) potuit enim istud venundari
multo et dari pauperibus. (10) Sci-
ens autem Iesus ait illis: Quid
molesti estis hiuc mulieri? opus enim
bonum operata est in me; (11) nam
semper pauperes habetis vobiscum,
me autem non semper habetis. (12)
Mittens enim haec unguentum hoc
in corpus meum ad sepeliendum me
fecit. (13) Amen, dico vobis, ubicum-
que praedicatum fuerit hoc evan-
gelium in toto mundo, dicetur et
quod haec fecit in memoriam eius.
(14) Tunc abiit unus de duodecim,
qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad
principes sacerdotum (15) et ait illis:
Quid vultis mihi dare, et ego vobis
eum tradam? At illi constituerunt
ei triginta argenteos. (16) Et exinde
quaerebat opportunitatem ut eum
traderet. (17) Prima autem die
azymorum accesserunt discipuli ad
Iesum dicentes: Ubi vis paremus
tibi comedere Pascha? (18) At
Iesus dixit: Ite in civitatem ad
quemdam et dicite ei: Magister
dicit: Tempus meum prope est,
apud te facio Pascha cum discipu-

² H, piros vonás nélkül, ugyanis a
kis h-nak nem török meg a hurkolt
szára, mint itt.

(19) Es ug tɔn° ɔ taneituañi mikent i° panLoltuala azoçnac / z megkežeitec a· bazant (20) Eftue leuen ke egbe ul vala ɔ tiženket taneituañiual / (21) z micoz ènnen° monda azoçnac Biçoñ mōdom tūnèktec mezt tū eggitèc el azol èngemèt / (22) z igē megzomozodanac / z kèzden° mēd mondanioc Mi nē èn vagoc vşam (23) Es ɔ felèluē mōda nèkie Ki mazta èn vèlem ɔ kèzet a· talba az azol èl èngemèt / (24) Valobizoñ èmbezn° fia megèn mikent izuā vagō ɔ zolla Dè iaý az èmbezn° ki miat èmbezn° fia èlazoltatic / iob volt nèki hanē zūlètet volna az èmbez (25) Felèluē ke· Iudas ki ɔtèt èlazola monda / Minē èn vagoc raby Monda annac Te mōdad (26) Azockal ke· i° vaLoralatta / veue a· kenèzèt z megalda z meg žege z ada ɔ taneituañinac / z mōda / Vegetèc z ègetec — —¹ èz èn teftem / (27) z veue a· kèlhet z halalatot tɔn / z ada azoçnac mōduā Iगतoc èbbol mēd / (28) mēt èz èn vèzē vý tɔzuēnèc ki fokakèzt èlɔtlètic bünçenèc bolanaftaza / (29) Mōdō ke· tūnèktec / hog nem izom matolfoguan è žɔ- |

lɔ vèžžon° nemzefèbɔl mend a· napiglan / mikož ašt vyonnan izom tū velètec èn afamnac ožzagaban (30) Es dirèzèt mōduan ki menen° oliuetnac hègezè (31) Tahat mōda i° azoçnac / Mend tū meg gonžbottoç èz eyèl èn bennē mezt izuā vagon megvèzem a· paztozt z èlhimletn° a· loždanac iuhi / (32) dè mi vtan fel-

lis meis. (19) Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, et paraverunt Pascha. (20) Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. (21) Et edentibus illis dixit: Amen, dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. (22) Et contristati valde coeperunt singuli dicere: Numquid ego sum, Domine? (23) At ipse respondens ait: Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet. (24) Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo; vae autem homini illi per quem Filius hominis tradetur; bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. (25) Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum, Rabbi? Ait illi: Tu dixisti. (26) Cenantibus autem eis, accepit Iesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait: Accipite, et comedite; hoc est corpus meum. (27) Et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes. (28) Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. (29) Dico autem vobis: Non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. (30) Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti. (31) Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis. (32) Postquam autem resurre-

¹ Rövid törlés.

kèlèndec èlòkellec tütòkèt galileabā
 (33) Fèlèluē ke Pètez mōda nèki
 Sõt ha mēd meggōnoz̄bodandnac te
 bènnèd En es fonha fē gonoz̄bodō
 meg t e b è n n è d (34) Mōnda nèki
 i° / Bizoñ mōdom tenèked / mezt
 èz èyèl mi èlòt kakas žol hazomžèz
 tagačmeg èngemèt (35) Mōda nèki
 Pètez / Sõt ha megkellètendie ènnèkē
 teuèled halnom sem tagadlacmeg
 tegedèt / Azòkeppèn — —¹ mōdnac
 vala mēd a· taneituañoc es (36) Ta-
 hat iuta i° azockal a· faluba ki mōda-
 tic getsemāninae² / τ mōda q taneitua-
 ñinae Vñetec ittèn miglèn oda
 megèc τ imadkozom / (37) Es vèle
 veuèn Pètez τ žebedeufnac kèt fiait
 kèzdè žomozodni τ bankodni / (38)
 Tahat mōda azocnac žomoro èn
 lèlkem a· halaliglā / Mazaggatoc
 ith τ vigaziatoc ||

ew̄ta

33ra

èn vèlem (39) Es kèuefenne èleb
 menuen èfec q ozéaiaza imadkožua
 τ mōduā En atam ha lèhètfegeš ta-
 uoziee èl è kèleh èn tōllē / dè valo-
 bizoñ nē mikent èn akazom dè
 mikent te / (40) Es iquq q taneitua-
 ñihog τ léle qkèt alattoc / Es mōda
 pètezn° Ig eg idèiglèn fē vigazhattal
 èn uèlem / (41) Vigaziatoc τ imad-
 koziatoc hog ne mēnètéc kefeztètbè
 / valobizoñ a· leléc kez de a· tètft
 bèteg (42) Elm̄g mafodzèz èlmenè τ
 imatkozec mōduan En atam ha nē
 tauoztathatic èl è kèleh èn t q l-
 l è m hanēlac hog m̄g igam ašt
 legèn te akazatod (43) Es iquq èf m̄g
 τ léle qkèt alattoc mezt q žèmec m̄g-
 nèhèzedet vala / (44) τ azoc m̄g-

¹ Egyszónyi törlés, diszítéssel fōdve.

² Az első a fölött tévedésből pont, valószínűleg azért, mert az m betűt tévedésből n-nek vélte a másoló (vö. a

xero, praecedam vos in Galilaeam.
 (33) Respondens autem Petrus ait
 illi: Et si omnes scandalizati fuerint
 in te, ego numquam scandalizabor.
 (34) Ait illi Iesus: Amen, dico tibi
 quia in hac nocte, antequam gallus
 cantet, ter me negabis. (35) Ait illi
 Petrus: Etiamsi oportuerit me mori
 tecum, non te negabo. Similiter
 et omnes discipuli dixerunt. (36)
 Tunc venit Iesus cum illis in villam,
 quae dicitur Gethsemani, et dixit
 discipulis suis: Sedete hic donec
 vadam illuc et orem. (37) Et assump-
 to Petro et duobus filiis Zebedaei,
 coepit contristari et maestus esse.
 (38) Tunc ait illis: Tristis est anima
 mea usque ad mortem, sustinete hic
 et vigilate mecum. (39) Et pro-
 gressus pusillum procidit in faciem
 suam orans et dicens: Pater mi, si
 possibile est, transeat a me calix
 iste; verumtamen non sicut ego volo,
 sed sicut tu. (40) Et venit ad disci-
 pulos suos et invenit eos dormientes
 et dicit Petro: Sic non potuistis una
 hora vigilare mecum? (41) Vigilare
 et orate, ut non intretis in tenta-
 tionem. Spiritus quidem promptus
 est, caro autem infirma. (42) Iterum
 secundo abiit et oravit dicens; Pater
 mi, si non potest hic calix transire,
 nisi bibam illum, fiat voluntas tua.
 (43) Et venit iterum et invenit eos
 dormientes, erant enim oculi eorum
 gravati. (44) Et relictis illis, iterum

szó következő ni szótagjával), ezért szokása szerint az m utolsó szarától kissé jobbra tette föl az ékezetet.

haguā ělmeġ ělmenē z imadkozec hazmadžēz azō bēžedēt mōduan / (45) Tahat iquō q taneituañihoz z lele q kēt alattoe z mōda azocnac Alogatoc ěmaz z ñugoggatoc / im ělkōžēleit az idō z ěmbezn° fia ělazoltatic bunōfokn° kēžecbē (46) kēllētec ěžeggōnc im ělkōžēleit ki ěngemēt kēžbē ad (47) Meg q ě bēzellēttē im ěliquō Iudas a· tizēnkētō kōžžol eg z q vèlè loc gōlèkēžēt tōžōckèl z rudackal / ěžēžtet-tēc |

33rb

a· papi fēdēlmectōl / z a· nepecn° vēnitōl / (48) Ki ke· q tēt ěl azoltauala attā uala ě iēget nēkie mōduā Valakit megapolandoc q az fogiatoc q tēt / (49) z zožgalmaft vepuē i°hoz monda Vduōž leg rabi / z megapola q tēt (50) D ě i° mōda nēki Bazatom mizē iqtēt / Tahat hožia vepen° z kēžekēt i°ra vētec / z m̄g fogac q tēt (51) Es eg azoc kōžžol kie ěfal valanac ki tēziēžtnē q kēžet ki veue a· kēlt / z lapuā a· papoc fedēlmē zołgaiahoz ěl vaga[c] q fūlēt (52) Tahat mōda annac i° Foždehad tē tōžōdēt q hēfezē mezt mēdž ki tōžt vēnd tōž miat vēž (53) Auag ažt alotod hog nē kēžhētne¹ ěn atamat z ma adna ěnnēkem tōžbēt hog nē tizēn kēt legio angalocat / (54) azezt mikent tēffēfednen° bē izaloc mezt ig kēl lenni (55) Az idōbēn mōda i° a· gōlèkēžētec^o Vgan iqtēt-tec mikent toluaihoz tōžōckèl z rudackal meg fognotoc ěngemēt / Mendēn napon tū nataloc ũltēm a· templomban taneituan z nē fogtatoc-m̄g ěngemēt (56) Mēnd ěž ke· ig lōn hog bētēffēfednen° pphetaenac irafi

¹ A rövidítésjel végénél az *e* mellékjele összeér a rövidítésjellel. Jól látható ugyanis, hogy a rövidítésjelnak nem

abiit et oravit tertio eundem sermonem dicens. (45) Tunc venit ad discipulos suos et dicit illis: Dormite iam et requiescite; ecce appropinquavit hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum. (46) Surgite, eamus; ecce appropinquavit qui me tradet. (47) Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus, missi a principibus sacerdotum et senioribus populi. (48) Qui autem tradidit eum dedit illis signum dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. (49) Et confestim accedens ad Iesum dixit: Ave, Rabbi. Et osculatus est eum. (50) Dixit q u e illi Iesus: Amice, ad quid venisti? Tunc accesserunt et manus iniecerunt in Iesum et tenuerunt eum. (51) Et ecce unus ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum exemit gladium s u u m, et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. (52) Tunc ait illi Iesus: Converte gladium tuum in locum suum; omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. (53) An putas, quia non possum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum? (54) Quomodo ergo implebuntur Scripturae, quia sic oportet fieri? (55) In illa hora dixit Iesus turbis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me; cotidie apud vos sedebam docens in templo, et non me tenuistis. (56) Hoc autem

szerves része a végénél levő tollvonás, mert egy tollvonással nem lehetne a rövidítésjelet így befejezni.

Tahat mēd a· taneituānoc ɔtèt meg hagian èlfutanac (57) Es azoc megfoguā išt viuec ɔtèt Caifalhoz a· papoc fedèlmihèz |

Mate

33va

hol az iraftudoc z a· le u a l t a c z a· n e p è c n° veni egbè gòlèkèztec uala / (58) Pètez ke· mèzʒɔl kòuèti uala ɔtèt a· papoc fedèlmè pituazaiglan / z bèmèuen vluala a· zolgackal hog latna veget (59) A· papoc fedelme ke· z mēd a· tanall kèzèfn° vala hamiftanofagot i° èllèn / hog ɔtet halalra adnac (60) z nē lelen° iollèhèt foc hamiftanoc iottècuolna Mentɔl vtolbʒèz ke· iouen° kèt hamiftanoc (61) z mōdanac Eʒ vg mōdot megtɔzhètem iftènn° templomat z hazmad napon megrakhatom aʒt (62) Es felkèluē a· papoc feiedèlmè mōda nèki Sēmit fē felèlʒ mēd èzeczè mellèkèt èzec te ellèned tanolnac (63) Ihē ke· vèzʒtègluala Es a· papoc fedèlme mōda nèki Kèzdlèc teged az elɔ iftènrè hog mōgadm̃g nèkɔnc ha te vag x° iftènn° fia (64) Monda annac i° Te mondad Dè valobizon mondom tūnèctèc Matolfoguā latnotoc kèzditèc èmbezn° fiat vlèttè iftèn° iogia fèlɔl / z iouèttè mēn° kɔdibèn (65) Tahat a· papoc feiedèlme megzakazta ɔnɔ zuhaiat monduā Kazomlot / mig¹ zùkɔflɔtɔc¹ meges tanocnalkul / im |

33vb

moft hallottatoc è kazōlatot (66) mi tèccic tūnèctec Es azoc fèlèluē mōdanac Melto halalnac (67) Tahat poken° ɔ ɔzèaiaza / z nac Lapafockal

totum factum est, ut adimplerentur Scripturae prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. (57) At illi tenentes Iesum duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi scribae et seniores convenerant. (58) Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro sedebat cum ministris, ut videret finem. (59) Principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent; (60) et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venerunt duo falsi testes (61) et dixerunt: Hic dixit: Possum destruere templum Dei et post triduum reaedificare illud. (62) Et surgens princeps sacerdotum ait illi: Nihil respondes ad ea, quae isti adversum te testificantur? (63) Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei. (64) Dicit illi Iesus: Tu dixisti; verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei et venientem in nubibus caeli. (65) Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens: Blasphemavit; quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam; (66) quid vobis videtur? At illi respondententes dixerunt: Reus est mortis. (67) Tunc expsureunt in faciem eius et colaphis

¹ Latin: *quid adhuc egemus.*

vèzicuala 9tèt / Egebec ke· tènèzekèt
 9 o2éaiaza attanac (68) mōduā Xp̄c
 ,pphetizal mū nèk̄9c ki az ki tegedet
 lapot (69) Petē ke· v̄lvala kuu9l a·
 pituazban / z hogia vepec eg leañ
 monduan / Tè es a· galileai i°fal
 valal / (70) Es 9 megtagada mēdēn°
 èl9t mōduan Nē tudom mit mōdaz /
 (71) 9 ke· az aiton — —¹ ki menette
 lata 9tèt mas leañ z mōda azocnac
 kic oth valanac E3 es a· nazareti
 i°fal vala (72) Èfme9 èfeuèl megta-
 gada mezt nē èfme2te² uolna az
 èmbezt (73) Es keueffe vaztatuan
 vèpēn° 9 hogia kic a· t ù z n è l alnac
 uala Ès mōdanac Bi9on te es azoc
 k9339l vag mezt tenē bèzedèt³ meg-
 ièlent tegedet (74) Tahat kèzdè
 židalmazni z èlkēni mezt nē èfme2tè
 volna az èmbezt z legottan kacas
 žola (75) Es m̄g èmlèkèzec Petez
 i°nac bèzedez9l kit mōdotuala / Mi
 èl9t kakas žol hazomžèz tagaém̄g
 èngemèt z ki mēuen lira ⁴ kèfezuen

XXVII 27

Holual leuen ke· tanalLot |

e^wta

34ra

taztanac mēd a· papifeiedelmèc / z a·
 nepēn° veni i° èllèn hog 9tèt halalnac
 adnac (2) Ès m̄gk9t9zuen èluiuēc z
 adac 9tet poncius pilat9 nèu9 fiē-
 dèlmnèc (3) Tahat latuan Iudas ki
 9tèt èlazoltauala hog kazhozotuolna
 pñiaza vitetuē megviuē a hazmié
 èžúft penzt a· papoc fiēiedèlminèc z
 a· n e p e c n ° veninèc / (4) mōduan

¹ Rövid törlés.

² Az óskéziratban bizonyára èfme2tè volt, de másoláskor a rövidítésjel lemaradt.

eum ceciderunt, alii autem palmas
 in faciem eius dederunt (68) dicen-
 tes: Prophetiza nobis, Christe, quis
 est qui te percussit? (69) Petrus vero
 sedebat foris in atrio, et accessit ad
 eum una ancilla dicens: Et tu cum
 Iesu Galilaeo eras. (70) At ille nega-
 vit coram omnibus dicens: Nescio
 quid dicis. (71) Exeunte autem illo
 ianuam, vidit eum alia ancilla et ait
 his qui erant ibi: Et hic erat cum
 Iesu Nazareno. (72) Et iterum nega-
 vit cum iuramento: Quia non novi
 hominem. (73) Et post pusillum
 accesserunt qui stabant et dixerunt
 P e t r o: Vere et tu ex illis es; nam
 et loquela tua manifestum te facit.
 (74) Tunc coepit detestari et iurare,
 quia non novisset hominem. Et
 continuo gallus cantavit. (75) Et
 recordatus est Petrus verbi Iesu
 quod dixerat: Priusquam gallus can-
 tet, ter me negabis. Et egressus foras
 flevit amare.

XXVII

Mane autem facto,
 consilium inierunt omnes principes
 sacerdotum et seniores populi adver-
 sus Iesum, ut eum morti traderent.
 (2) Et vinctum adduxerunt eum et
 tradiderunt Pontio Pilato praesidi.
 (3) Tunc videns Iudas qui eum
 tradidit, quod damnatus esset, paeni-
 tentia ductus, rettulit triginta ar-
 genteos principibus sacerdotum et
 senioribus (4) dicens: Peccavi tra-

³ bèzeded helyett.

⁴ Ezen elkülönítő jel előtt: Holual; utána: kèferuen XXVII. 27.

Búnhottém a3 aztatlā vézt èlazoluan / Es azoc mōdanac Mi mūnèkōnc te laffad (5) Es a3 èzūft penzekèt a· templomban leuētūè èlmenè z èlmēuè kōtèlèl ōmagat felakažta (6) A· papoc fèiedelmi ke· vèuè a· h a 2 m i é èzūft penzekèt mōdanac Nē illic èzekèt èzèžtènōc a· cozbanōba¹ mezt a· vezn^c a2za / (7) Tanalɩ taztuā ke· veuec azockal eg fazokafnac földèt žažādokoenaç tè-mètefeczè / (8) Ažèt è žanto föld hiuattatic acheldemachnac a3 az veznèc földō mēd è napiglā (9) Tahat bètèlfeledet mèl mōdatot Ieremias pphā miat monduan Es veuec a· hazmié èzūft penzt a· megbezletn^c bèzèt kit bezlettèc iŹl fiaitol / (10) z attac a3ocat a· fazokafnac földōjezt mikent žezžèttè |

34rb

ènnèkem v2 (11) Ihē ke· allapèc a· fèiedèlm èlōt / z kezde ōtet a· fèiedèlm mōduan Te vag è fidoenac kizala Mōda neki i^c Te mōdod (12) Es micoz vadoltatnec a· papoc fèiedèlmitōl z a· nep ècn^c venitōl fēmit fem felele (13) Tahat mōda nèki pilatō Nē hallod è mene tano-fagocat mōdnac te èllèned / (14) z Lac eg igèzè fem felèlè / ug hog igèn ludalkodnec a· fèiedèlm (15) A3 žnep nap vtan ke· žoctauala a· fedèlm hog a· nepn^c eg foglot meffet akaznanac èlèzèžtènè / (16) vala ketahat eg ièles fogla / ki èmbez ōldōkèfezt / èzèžtètètètvāla a· tōmlōcè / (17) Azezt azoc egbè gōlèkežueiec monda a3ocnac pilatō Kit akaztoc² hog èl èzèžiec tūnètec / bazzabaft auag i^ct ki mōdatic x^cnac / (18) mezt tugga uala hog izègfejbèn azoltac

dens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. (5) Et proiectis argenteis in templo, recessit et abiens laqueo se suspendit. (6) Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in carbonem, quia pretium sanguinis est. (7) Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. (8) Propter hoc vocatus est ager ille Haceldama, hoc est ager sanguinis, usque in hodiernum diem. (9) Tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt a filiis Israel, (10) et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. (11) Iesus autem stetit ante praesidem, et interrogavit eum praeses dicens: Tu es Rex Iudaeorum? Dicit illi Iesus: Tu dicis. (12) Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus, nihil respondit. (13) Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? (14) Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur praeses vehementer. (15) Per diem autem sollempnem consueverat praeses populo dimittere unum vinctum, quem volissent. (16) Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. (17) Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum qui dicitur Christus? (18) Sciebat enim quod per invidiam tradidisset

¹ corbanon: 'a templom kinese'.

² Az o a-ból igazítva.

uolna èl 9tèt (19) O az itel9 zèebèn vlettè kè / èzèzte 9 hozia 9 felèfegè mōduan Sēmi tenèked z az igaznac / mezt fokakat gettrètè ma latat miat 9 èztè (20) A papoc feiedèlme ke z a vènec a nepèt kizlèlec hog bazzabaft kezec i^t ke èluèztènc (21) Fèlèluè azezt a fèiedèlm mōda azocnac Kit akasztoc azezt |

Mate

34va

è kett9 k9339l hog èlèzèzic tūnèc-
tec / z azoc mōdanac Bazzabaft (22)
Monda azocnac pilatos / Azezt mit
tegèc èiⁿac ki mōdatic xⁿac¹ (23)
Mondanac mēd Meg fèzeitèffec Mon-
da azocnac a fèiedèlm Miez^t mi
gonozt t9t Es azoc inkab iu9ltn^o
vala mōduan Megfèzeitèffec / (24)
Latuā ke pilat9 hog fēmit fē haz-
nalna de inkab zaý lènnè / viz veuē
a nēp el9t megmofa 9 kēzet mōd-
uan Aztatlan vagoc èn èz igaznac
vèzebèn tū laffatoc (25) Es fèlèluē
mēd a nep mōda / O vezè mù raitonc
z mēd mù fiainkon (26) Tahat
èlèzèzte azocnac bazzabaft i^t ke
mōgoftoztatua nèkie ada hog meg-
fèzeitèffec • (27) Tahat / a [vitè]
fedèlm vitèzi v[e]iuec² i^t az itel9
hazba / z egbè g9itenc 9 hozia men-
dèn fèzeget / (28) z le vetkezètuē
9tet vèzes palaftal k9znekezecc meg
9tèt / (29) z tūuifbèn font kozonat
vèten^o 9 feiezè z nadat 9 iogiaba / z
fel tēdzè tēzdepluē 9 èl9tt9 kazom-
latot — —³ tēzn^o vala nèki mōduan
Vdu9z leg fidoenac kizala / (30) z 9
reia hagapuā veuec a nadat / z vèzie-
uala 9 agahoz (31) Es mi vtan
megkazomlottacuolna 9tèt/le vetkez-
tetic 9tèt a palaftbol / |

sent eum. (19) Sedente autem illo
pro tribunali, misit ad eum uxor
eius dicens: Nihil tibi et iusto illi;
multa enim passa sum hodie per
visum propter eum. (20) Principes
autem sacerdotum et seniores per-
suaserunt populis ut peterent Barab-
bam, Iesum vero perderent. (21)
Respondens autem praeses ait illis:
Quem vultis vobis de duobus di-
mitti? At illi dixerunt: Barabbam.
(22) Dicit illis Pilatus: Quid igitur
faciam de Iesu, qui dicitur Chris-
tus? (23) Dicunt omnes: Crucifiga-
tur. Ait illis praeses: Quid enim
mali fecit? At illi magis clamabant
dicentes: Crucifigatur. (24) Videns
autem Pilatus quia nihil proficeret,
sed magis tumultus fieret, accepta
aqua, lavit manus coram populo
dicens: Innocens ego sum a sanguine
iusti huius; vos videritis. (25) Et
respondens universus populus dixit:
Sanguis eius super nos et super
filios nostros. (26) Tunc dimisit illis
Barabbam, Iesum autem flagella-
tum tradidit eis, ut crucifigeretur.
(27) Tunc milites praesidis suscipi-
entes Iesum in praetorium congrega-
verunt ad eum universam cohortem.
(28) Et exuentes eum, clamym
dem coccineam circumdederunt ei,
(29) et plectentes coronam de spinis
posuerunt super caput eius et ha-
rundinem in dextera eius, et genu
flexo ante eum, illudebant ei di-
centes: Ave, rex Iudaeorum. (30)
Et expuentes in eum acceperunt
harundinem et percutiebant caput
eius. (31) Et postquam illuserunt ei,
exuerunt eum clamym et induerunt
ei, exuerunt eum clamym et indue-

¹ Az első c egészen fölötté az x-nek a fölötté levő g szára miatt.

² Az i az áthúzott e fölél van írva.

³ Kétféltényi törlés.

τ οltοztètec οtèt οnō zuhaiaba / τ
 èlviuec οtèt hog megfèzeitènec (32)
 Ki mènuen ke· lelen^o eg cizènia
 bèli èmbezt limon nèuot a· falu-
 bol i o u o t E3t kenžèzeitec hog
 fèl venne o kèzèztèt / (33) Es ioue-
 nèc a· hòlè ki mōdatic gólghatanac¹
 a3 a3 koppattac hēlen^o / (34) Es
 adanac nèki inna èpèuèl èlegeitèt
 bozt / Es miko2 kostoltauolna nē
 akaza inna (35) Mi vtan ke· megfè-
 zeitèttec volna οtèt meg o3tac o
 ruhaiat nilat èzèztuē / Hog bètèlfe-
 fednec mel mondattatot Pphā miat
 monduā Mego3tottac o magocnac
 èn ruhamat τ èn zuhamon èzèztet-
 tèc nilat / (36) τ vluē o3izicuala²
 οtèt / (37) τ o v3gèt megizuā o fèiè
 felizè vètec E3 a3 n a 3 a 2 e t i i^o
 fidocnac kizala (38) Tahat megfèzei-
 tètèc o vèle kèt toluaioc eggik iog
 felol — ³ τ mafie balfèl (39) A3
 onnan muloc ke· kazomlacuala οtèt
 o fèiekèt za3uan (40) τ mōduan
 Vach ki megtο3οd iftènn^o templo-
 mat / τ hazmad napon megzakod
 a3t / Vduo3gehèd tēmagadat ha
 iftènn^o fia vag 3al le a· kèzèzt2ol (41)
 A3on keppèn es a· papoc fèdèlmi
 kazomlacuala o t è t a3 iraftudockal
 τ a· veneckèl mōduā ||

ew^{ta}

35ra

(42) Egebeket vduo3zeitet o3magat ke-
 nē vduo3zeithèti ha if2ln^o kizala 3al-
 lonžèle a· kèzèzt2ol τ hi3onc nèki
 (43) Remenkedet iftènbè 3abadeha
 m3g οtèt ma ha akazia / mezt ug
 mōdot va3 iftènn^o fia vagoc èn (44)

¹ Az első a fölött nincs ékezet.

² A második a fölött hosszú, egyenletes
 vessző, jól látszik, hogy nem a betűhöz
 tartozik. Véletlen tollvonás.

runt eum vestimentis eius et duxe-
 runt eum ut crucifigerent. (32)
 Excuntes autem invenerunt homi-
 nem Cyrenaeum nomine Simonem;
 hunc angariaverunt ut tolleret cru-
 cem eius. (33) Et venerunt in locum,
 qui dicitur Golgotha, quod est Calva-
 riae locus. (34) Et dederunt ei vinum
 bibere cum felle mistum, et cum
 gustasset, noluit bibere. (35) Post-
 quam autem crucifixerunt eum, di-
 viserunt vestimenta eius sortem
 mittentes, ut impleretur quod dic-
 tum est per prophetam dicentem:
 Diviserunt sibi vestimenta mea, et
 super vestem mean miserunt sor-
 tem. (36) Et sedentes servabant
 eum. (37) Et imposuerunt super
 caput eius causam ipsius scriptam:
 HIC EST IESUS REX IUDAEORUM.
 (38) Tunc crucifixi sunt cum eo
 duo latrones, unus a dextris et
 unus a sinistris. (39) Praetereuntes
 autem blasphemabant eum moven-
 tes capita sua (40) et dicentes; Vah,
 qui destruis templum Dei et in
 triduo illud reaedificas, salva temet-
 ipsum; si Filius Dei es, descende de
 cruce. (41) Similiter et principes
 sacerdotum illudentes cum scribis
 et senioribus dicebant: (42) Alios
 salvos fecit, seipsum non potest
 salvum facere; si rex Israel est,
 descendat nunc de cruce, et cre-
 dimus ei: (43) confidit in Deo;
 liberet nunc, si vult eum; dixit enim:
 Quia Filius Dei sum. (44) Idipsum

³ Rövid törlés.

Azonkeppèn ke· a· toluaioc es kic megfèzeitettecuala 9 vèlè kazomlac- uala 9tèt (45) A· hatod id9t9l foguā ke· l9n° fètètfegec mēd a· f9ld9n kilèncéd idèiglèn (46) Es kilèncéd id9 kozon iu9lt9 i° nag 9oual mōduan Elý Elý Lama9abatani a9 a9 En iftènem èn iftènē hog mizè hattal meg èngemèt (47) Nemèffèc ke· a9 ot alloc k9399l haluan¹ mōdnac vala / E9 ille9t hýa (48) Es legottan a9oc k9399l eg èl futuan / v9n eg 9oua2- uāt τ bèt9l9te a9t ècèttèl / τ tēuèn a- nad2a τ aduala inna nēki / (49) Dè a9 egèbi mondnaucala 99nnèl laf- luc ha i9 illes 9tèt meg9abadeitani / (50) Ihē ke· èfmg iu9ltuèn nag 9oual èlèzè9te 9 lèlket / (51) Es im a- templomnac fopozlaha kèttèn kètte 9akada a· fell9 fèlet9l foguā mēd a9 alfoiglā τ a· f9ld megindola / τ a· k99i2toc megmètèltèten° (52) τ ko- poz9oc m9nilanac / τ foc fcèntenèc |

35rb

tèftec kic èlaluttac vala felkèlen° / (53) τ ki i9uen a· kopoz9ocbol 9 fel- kèlèten° utanna i9uèn° a· fcènt va- ro9ba τ megèlènen° fokaenac (54) A· centūio ke· τ kic 9 vèlè valanac 92i9uen i°t latuā a· f9ld indolatot τ a9okat mellec lè9n° vala igè megfe- lèmen° mōduan Bi99n iftèn° fia va- la è9 / (55) Valanac ke· es ot foc a999on népèc mè999l / kic kouèttec- uala 9 t èt galileabol 9 nēki 9olgal- uā (56) kic k999t vala Magdalnai mazia / τ Iacab anna maia τ Iosephe τ Zebedeus fiainac añoc / (57) • | Miko2 ke èftuè l9t uolna i9u9 nemi- nè9 kazdag èmbez a9omatia9ol Io- seph nèu9 ki es 9 i° taneituana uala (58) E9 vepec Pilato9ho9 τ megkeze

autem et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei. (45) A sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam. (46) Et circa horam nonam clamavit Iesus voce magna dicens: Heli, Heli, lamma sabacthani? hoc est: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? (47) Quidam autem illic stantes et audientes dicebant: Heliam vocat iste. (48) Et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et imposuit harundini et dabat ei bibere. (49) Ceteri vero dicebant: Sine videamus an veniat Helias liberans eum. (50) Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum. (51) Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum, et terra mota est, et petrae scissae sunt, (52) et monumenta aperta sunt, et multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. (53) Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis. (54) Centurio autem, et qui cum eo erant, custodientes Iesum, viso terraemotu et his quae fiebant, timuerunt valde dicentes: Vere Filius Dei erat iste. (55) Erant autem ibi mulieres multae a longe, quae secutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei, (56) inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi et Ioseph mater, et mater filiorum Zebedaei. (57) Cum autem sero factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathaea nomine Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu. (58) Hic accessit ad

¹ A kéziratban a mōdnac vala után írva, jellel helyére utalva.

i^onae tēttet Tahat Pilat9 pazanLola megadatni i^onae tēttēt (59) Es ioseph a· tēttet veuē bētakaza azt tižta golLba / (60) τ hēlhete azt 9 vȳ kopozfoiaba kit ki fazaǵtatotuala a· k9ǵiztbol / τ hēngēzeite nag k9uēt a· kopozfo aitaza τ ēlmene (61) Valanae ke· ot magdalnai maria τ a· mas maria vluē a· kopōfo ellēnebē (62) •| A· mafod napon ke· ki vagon a· kēž9l9 nap utan / egbē gōlēnēc a· papoc fēdēlmi τ a· leualtac Pilatofhoz (63) monduan Vzone mǵ |

Mate

35va

ēmlēkežt9nc mezt ē hitēt9 megēleuēnte vg mōdot Hazmad nap utan felkēlec (64) pazanLoffad azezt 92iztētni a· kopozfot hazmad napiglan / neta-lantal eli9n^c 9 taneituāni / τ ēl v2oziac 9tēt τ mōdnac a· nepnēc felk9lt halottaibol / τ lezē a3 vtolfo teuēlges gonozb a3 ēl9binēl (65) Monda azoenaē Pilat9 92iz9t9c vagō Mēhētēc 92izietēc mikent tuggatoc (66) A3oc ke· ēlmēuen τ a· k9uēt megēgežūē meg k9znekežēc a· kopōfot a3 92iz9c •| kel¹

XXVIII 28²

A 3 ȳnepn^c eſtin ke· ki fenlic a3 ȳnnēpnēc ēl9 napian / I9u9 Magdalnai maria τ a· mas maria latnioc a· kopozfot (2) Es im l9n nag föld indolas V2nac angala zalla le mēb9l τ vepuen ēlhēngezeite a· k9uēt τ vluāla fell9l raita (3) Vala ke· 9 zēmele mikent villa-mat τ 9 ruhaia f ē i e 2 mikent — —³ ho / (4) 9 felēmet9l ke· megȳtētēc

¹ A MK-ben *A3 ȳnepn^c eſ- •| kel XXVIII 28 van egy sorban.*

² A vörössel írt XVIII III számjegye alatt, feketével írva.

³ Kétféltűnyi törlés.

Pilatū et petiit corpus Iesu. Tūc Pilatus iussit reddi corpus. (59) Et accepto corpore, Ioseph involvit illud in sindone munda (60) et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra, et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. (61) Erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria sedentes contra sepulcrum. (62) Altera autem die, quae est post Parasceven, con-venerunt principes sacerdotum et pharisaei ad Pilatum (63) dicentes: Domine, recordati sumus, quia seduc-tor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam. (64) Iube ergo custodiri sepulcrum usque in diem tertium, ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi: Surrexit a mortuis; et erit novissimus error peior priore. (65) Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. (66) Illi autem abeuntes munierunt sepul-crum signantes lapidem cum custo-dibus.

XXVIII

Vespere autem sab-bati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulcrum. (2) Et ecce terraemotus factus est magnus. An-gelus e n i m Domini descendit de caelo et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum. (3) Erat autem aspectus eius sicut fulgur et vesti-mentum eius sicut nix. (4) Prae-

az 9239c z loptèn° mikent holtac
 (5) Fèlèluè kè· az angal monda a·
 nèbezièn° Tù nè akaziatoc felnetec /
 mezt tudom hog i°t kèzèfitèc ki
 mègfèzeitètèt (6) nīL it mēt felqōt
 mikēt mōdotta Iquètèc z laffatoc a·
 helt hol hèlhezètèt vala v2 / (7) Es
 meñnètèc hamaz z mongatoc q taneitua-
 uaninac mèzt felqōt z im èlōl kèl
 tutōket galileaban |

35vb

ot qètè m̄glaffatoc mikēt mōndotta
 tū nèktec¹ (8) Es Magdalnai
 maria z a· mas maia ki
 menen° hamaz a· kopozfobol felèl-
 mèl z nag 925mèl futuā meghizdèt-
 nièc q taneituaninac (9) Es im i°
 azocnac èlèicbè kele mōduan / Vd9-
 39c legètèc Azoc ke· vepen° q hozia
 z fogac q labait z imadac qètè (10)
 Tabat mōda azocnac i° Ne akaziatoc
 fèlnètèc / de meñnètèc hizdèffètèc
 az èn atāfiainac hog mēñèn° gali-
 leaba m e z t ot èngemèt meglatnac
 (11) Kic micoz èlmètècuolna im
 nemellec iqnen° az vazofba z m̄g-
 hizdètèc a· papifedèlmecn° mēd mēl-
 lec lōttec vala / (12) z egbe golè-
 kezuè a· veneckèl tanalhoz foguā
 loc pēzt adanac a· vitezeen° (13)
 mōduā mōgatoc / mèzt èliqtètèc q
 taneituanī èz eyèl z mù aluuāc èl
 v2oztac qètè / (14) z ha èz m̄ghallat-
 tatic a· fedelmtōl mù kōñ92gōc nèki
 z m̄gmèntōc tutōket (15) Es azoc a-
 penzt veuè ug tōn° mikēt taneitat-
 tac uala z m̄ghizhèuec è bēzed a·
 fidocnal mēd maiglan (16) A· tizèn
 eg taneituañoc² ke· èlmenen° gali-
 leaba a· hegrè hol zèzètte uala
 azocnac i° / (17) z latuā imadac qètè

¹ Vö. a latinnal. Valószínű, hogy az őskéziratban *mondottā* volt, s a MK-ben lemaradt az *ā*-ról a rövidítés jele a fölötté levő *g* szára miatt.

timore autem eius exterriti sunt
 custodes et facti sunt velut mortui.
 (5) Respondens autem angelus dixit
 mulieribus: Nolite timere vos; scio
 enim, quod Iesum qui crucifixus est
 quaeritis. (6) Non est hic; surrexit
 enim, sicut dixit. Venite et videte
 locum, ubi positus erat Dominus. (7)
 Et cito euntes dicite discipulis eius
 quia surrexit; et ecce praecedit vos
 in Galilaeam, ibi eum videbitis;
 ecce praedixi vobis. (8) Et exierunt
 cito de monumento cum timore et
 gaudio magno currentes nuntiare
 discipulis eius. (9) Et ecce Iesus
 occurrit illis dicens: Avete. Illae au-
 tem accesserunt et tenuerunt pedes
 eius et adoraverunt eum. (10) Tunc
 ait illis Iesus: Nolite timere; ite,
 nuntiate fratribus meis ut eant in
 Galilaeam, ibi me videbunt. (11)
 Quae cum abiissent, ecce quidam
 de custodibus venerunt in
 civitatem et nuntiaverunt princi-
 pibus sacerdotum omnia, quae facta
 fuerant. (12) Et congregati cum
 senioribus consilio accepto, pecuni-
 am copiosam dederunt militibus
 (13) dicentes: Dicite quia discipuli
 eius nocte venerunt et furati sunt
 eum nobis dormientibus. (14) Et
 si hoc auditum fuerit a praeside,
 nos suadebimus ei et securos vos
 faciemus. (15) At illi accepta pecunia
 fecerunt sicut erant edocti. Et divul-
 gatam est verbum istud apud Iudae-
 os usque in hodiernum diem. (16)
 Undecim autem discipuli abierunt
 in Galilaeam in montem, ubi consti-
 tuerat illis Iesus. (17) Et videntes
 eum adoraverunt, quidam autem

² A szókezdő *t*-n piros tintacsepp.

nemellèc ke· kètelkeden^c (18) Es 9
hoziaioc vepuē i^c bèzèllè nèkie mōd-
uā Ennèkem ||

e^wta

36ra

adatot mēdz hatalm mēnèn τ fōl-
dōn / (19) Meñnètec azezt τ tanoha-
toc mēdz nēzètekèt / megkèzèzstel-
uetec 9kèt afanac τ fiunac τ fcent
lelecn^c nèuēbe / (20) taneituan 9kèt
taztanioc mēdenèket valameflekèt
pazāLoltam tūnèctec / τ im èn vèlè-
tec ležec¹ mēdz napocban mēd vilag-
nac vègèzètèiglèn

It kezètic ·f· Maze e^wta kōu9

Ez a· fcent Maze ewāgelista· ki
iftènt9l valasztatot / τ volt
Scènt peter apaftalnac kezèzst
fia τ iftèni bèzedbèn taneitua-
na / ki iollèhèt èleb ifzlbèn pap volt
volna τ teft zèzent lèuita / de micor
x^c hūteze fozdolt volna ol' igē meg-
alaza 9magat a· papfaghoz / hog
papfagra ne valasztatnec 9n hūuèlket
èlvaga / de mezt iftènt9l valasztatot
vala azèt m9gt9kelle 9tet iftèn
— —³ τ teue allexandziai pūf9pocke
τ ig iftènn^c k9uètelmes akaratta
zèzèt 9 mafod ira e· x^cnac ewāge-
liomat E ·f· Maze ke· peldaztatot
ozozlan zabalban mezt egebect9l
ièlefben izt x^cnac felkelètez9l

¹ Latin: *sum*.

² A Márk prológusának itt közölt latin
szövegrészét az OSZK kéziratárának Cod.
Lat. 57; 127; 267; 376 jelzetű XIII—
XIV. sz.-i, illetve XV. sz.-i kódexeiben

dubitaverunt. (18) Et accedens Ie-
sus locutus est eis dicens: Data est
mihi omnis potestas in caelo et in
terra. (19) Euntes ergo docete omnes
gentes baptizantes eos in nomine
Patris et Filii et Spiritus sancti, (20)
docentes eos servare omnia quae-
cumque mandavi vobis. Et ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummationem saeculi.

Marc. Prol.²

Marcus Ewangelista
dei electus et petri in baptisate
filius atque in divino sermone di-
scipulus sacerdotium in ifzl agens
secundum carnem levita ad fidem
xpī conversus . . .

találtuk meg (vö. Bartoniek: Cod. Lat.
medii aevi).

³ Hosszabb törlés, színes díszítéssel
fedve.

I Efus criftò iftenfia ewāgeliomac kezède(2) miként izuā vagō Ifaias pphetaban Im èn èzèztem èn angalomat te ozcad èlòtki megkèzèciti te vtadat te !

36rb

èlòttèd (3) Iuoltòn° žaua kiètlènben kezèhetec v2nac utat igazacka tegetèc q ofueñet (4) Vala Ian9 a kiètlènben kerèztelue z pdicaluā pñianac kèzèztfegét bún9cn° bolanaftara / (5) z ki menn¹ vala q hozia mēd izl̄m̄ bèlièc / z Iudeanac mēdz vidèkè z megkezèzstelkedn° vala q t9ll9 Iozdannac fofoiaban meggunuan q bún9kèt (6) Es vala Ian9 ruhažtatot tēuecn² ž9zeb9l / z k9dmeñ ruha vala q forloka k9zñ9l / fafkacat z vad mēzèket èzecuāla / (7) Es pdical vala monduā I9 èz9lb èn t9llemt9l èn vtannam kinèc nē vagoc melto le haioluā megodanom q Iaruianac žyat (8) En kèzèztellèc³ tūt9ket vizhèn / dè a kèzèzstel tūt9kèt fcènt lelechbèn (9) Es ug l9n a napocban I999 i° galileahèli nazaretb9l / z megkezèzstelkedec Ianoftol Iozdanban (10) Ès legottan felmēuen a vizb9l / lata meñnèket megnituan z fcènt⁴ lelket mikent galambat le žaluā z mazaduā 9raitā / (11) Es žo l9n meñb9l / te vag èn zèzèt9 fiam te hennèd iol kellettem èn magānac (12) Es legottan a žèllèt ki vze 9tèt a kietlènbe / (13) Es vala a kiètlènben neguē napocban z nèguē èyècbèn / z kèfeztetic uala a fatanaftol |

¹ Variáns: *egrediebantur*.

² Nestle egyik variánsában: *camelorum*.

³ Variáns: *baptizo*.

⁴ Nestle egyik variánsában: *spiritum sanctum*.

Initium Evangelii Iesu Christi Filii Dei. (2) Sicut scriptum est in Esaia propheta: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. (3) Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. (4) Fuit Iohannes in deserto baptizans et praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum. (5) Et egrediebatur ad eum omnis Iudaeae regio et Hierosolymitae universi, et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine confitentes peccata sua. (6) Et erat Iohannes vestitus pilis cameli et zona pellicea circa lumbos eius, et locustas et mel silvestre edebat. (7) Et praedicabat dicens: Venit fortior me post me: cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum eius. (8) Ego baptizavi vos aqua, ille vero baptizabit vos Spiritu Sancto. (9) Et factum est, in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilaeae et baptizatus est a Iohanne in Iordane. (10) Et statim ascendens de aqua vidit caelos apertos et Spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso. (11) Et vox facta est de caelis: Tu es Filius meus dilectus, in te complacui. (12) Et statim Spiritus expulit eum in desertum. (13) Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus et tentabatur a satana eratque cum bestiis, et